Historische Vereniging Ameide en Tienhoven

Jaargang 27 | nummer 4 | december 2016

Nieuwsblad

COLOFON

Het nieuwsblad is een uitgave van de Historische Vereniging Ameide en Tienhoven en verschijnt vier keer per jaar.

ISSN: 1569 - 7800

HET BESTUUR

Voorzitter:

H. van den Heuvel	Voorstraat 99	4132 AP Vianen	tel. 0347-355180

Vice-voorzitter:

D. Siegersma	Fransestraat 12	4233 ED Ameide	tel. 0183-602676

Secretaris:

C.W. Broekman	Broekseweg 59	4233 CT Ameide	tel. 0183-601811

Penningmeester:

J. Stasse	De Bogerd 19	4233 GN Ameide	tel. 0183-602488

Algemeen adjunct:

J.A. Maatkamp	Lekdijk 18	2769 GA Langerak	tel. 0183-602071

Leden:

C. van Gelderen	Prinsengracht 43	4233 ET Ameide	tel. 0183-602198
J. de Gruyter-de Kruyk	Voorstraat 3	4233 EA Ameide	tel. 0183 609280
A. Terlouw-vd Grijn	Vijf Akkers 18	4235 AH Tienhoven	tel. 0183-602110
J. Verwolf	Paramasiebaan 4b	4233 EX Ameide	tel. 0183-601749

BESCHERMHEER

dr. C.C. van Stolk, Ambachtsheer van Ameide

ERELEDEN

K. van der Grijn, A.M. den Oudsten, C. Rijnhout en R.A. Tieman

CORRESPONDENTIEADRES

C.W. Broekman info@ameide-tienhoven.nl internet: www.ameide-tienhoven.nl

LEZINGEN EN EXCURSIES

J. de Gruyter-de Kruyk marjan_de_gruyter@hotmail.com

J. Verwolf verwo360@planet.nl

REDACTIE NIEUWSBLAD

A.P. Provoost bram.provoost@kpnplanet.nl

C. van der Grijn cvdgrijn2@gmail.com

A. Tukker ajtukker1943@kpnmail.nl

LEDENADMINISTRATIE

J. Stasse jstasse@hetnet.nl

CONTRIBUTIE

De contributie bedraagt minimaal €17,50 per jaar, over te maken op bankrekeningnummer NL42RABO0301952248 van de Rabobank in Ameide, t.n.v. de penningmeester van de vereniging.
Opzegging van het lidmaatschap dient minimaal zes weken voor het eind van het verenigingsjaar te hebben plaatsgevonden. Het verenigingsjaar loopt van 1 januari tot en met 31 december.

De redactie besteedt de uiterste zorg aan de in dit nieuwsblad opgenomen artikelen. Onvolkomenheden kunnen echter voorkomen. Het bestuur van de Historische Vereniging aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor daaruit voortvloeiend ongerief.

Het is zonder voorafgaande toestemming van de auteur niet toegestaan een artikel of delen daarvan over te nemen, te (doen) publiceren of anderszins openbaar te maken of te verveelvoudigen.

Drukwerk: Van der Perk Groot-Ammers

Inhoud december 2016

Thema: IJsclub “Hollandia” 135 jaar (1881 - 2016)

3 Van de Hoofdredacteur

4 Verenigingsnieuws

4 Genealogische Werkgroep HVAT voltooit project

4 Ontwikkeling ledenbestand

5 Lezing op 16 februari 2017

7 Werk van meester De Hoon: vraag en aanbod

6 Excursie HVAT naar Kampen: een kort verslag

8 Baarhuisjes in Ameide en Tienhoven

10 Winterweer in Nederland

12 De IJsclub ‘Hollandia’ in Ameide 135 jaar (1881-2016)

13 IJsclub ‘Hollandia’ te Ameide, de eerste 25 jaar (1881-1906)

23 De IJsclub ‘Hollandia’ in tijden van oorlog: 1914-18 en 1939-45

40 De clubkampioenschappen van ‘Hollandia’ (1942-1976)

51 Het samengaan van de ijsclubs ‘Hollandia’ en ‘De Uiterwaard’

Afbeelding voorblad

Krijn van der Grijn staat onder grote belangstelling aan de start bij het kampioenschap hardrijden voor inwoners in 1947.

Van de Hoofdredacteur

Beste leden van de HVAT en deze keer ook Beste leden van de IJsclub 'Hollandia'.

Het laatste Nieuwsblad van 2016 is in hoofdzaak gevuld met verhalen over de historie van de ijsclub 'Hollandia'. Deze oudste sportvereniging van Ameide viert dit jaar haar 135-jarig bestaan. Deze uitgave is dan ook een eerbetoon aan dit jubileum.
Zoals gebruikelijk beginnen we met Verenigingsnieuw. De genealogische werkgroep heeft het project Burgerlijke Stand afgerond. De werkgroep kan trots zijn op het resultaat, evenals de 651 leden, die de HVAT inmiddels telt. Daarnaast wordt er een lezing aangekondigd op **donderdag 16 februari 2017** (zet die datum nu al in uw agenda) over de watersnoodramp in 1953 en er is een kort verslag over de excursie naar Kampen. Tenslotte is er aandacht voor de baarhuisjes op Oude Begraafplaats in Ameide en de Begraafplaats in Tienhoven. Overleg tussen de gemeente Zederik en het bestuur van de HVAT heeft ertoe geleid dat de baarhuisjes onder voorwaarden op termijn worden overgedragen aan de HVAT.
Het hoofdthema voor dit winternummer is, heel toepasselijk, de historie van de ijsclub 'Hollandia', opgericht in 1881. Eerst is er een kort overzicht van het winterweer in Nederland in de laatste 135 jaar. Daarna volgt een vijftal artikelen waarin aandacht wordt geschonken aan de roemruchte geschiedenis van de ijsclub 'Hollandia'. Het eerste gaat over de oprichting en de beginperiode van de vereniging. Hierin komt ook de maatschappelijke betrokkenheid naar voren. Het tweede artikel beschrijft hoe het 'Hollandia' verging tijdens de Eerste en Tweede Wereldoorlog. Het derde gaat over de grote droom van de ijsclub: de aanleg van een vaste ijsbaan. Helaas, een droom die nooit in vervulling is gegaan en die soms een nachtmerrie werd voor bestuur en leden. In artikel vier staan de clubkampioenschappen van Ameide en Tienhoven centraal. De wedstrijden om de wisselbeker, die door burgemeester Luijendijk beschikbaar was gesteld. Het laatste artikel behandelt de fusie van 'Hollandia' met de ijsclub 'De Uiterwaard' in Tienhoven in 1971 en de activiteiten op het ijs in de jaren daarna.

Deze serie artikelen zit boordevol feitelijke informatie met de namen van veel inwoners van Ameide en Tienhoven, die in de loop der tijd betrokken zijn geweest bij de activiteiten van 'Hollandia'. Lezers herkennen mogelijk zichzelf, maar vooral ook hun ouders, grootouders of zelfs overgrootouders. Neem de tijd om alles rustig te lezen en bewaar het voor later. Het is immers het Jubileumboek van de 135-jarige IJsclub 'Hollandia'.
De jaarvergaderingen van 'Hollandia' werden vaak afgesloten met het uitspreken van de hoop op een koude, strenge winter met veel ijs, ook wel een 'echte of ouderwetse' winter genoemd. De foto laat zien wat zo'n echte ouderwetse winter kan betekenen bij mij thuis op de Voorstraat. Bij een ijskoude oostenwind is er tussen Siberië en de Voorstraat geen enkele barrière meer. Omdat ik de ijsclub een 'warm hart' toedraag herhaal ik de wens van de voorzitter van 'Hollandia' zo'n 100 jaar geleden. Hij wenste dat *"de aanstaande winter niet al te streng zal zijn, doch dat toch nog schaatsengereden zal kunnen worden,"*
Tot ziens op het ijs van de Zederik.

Met vriendelijke groeten,
Bram Provoost

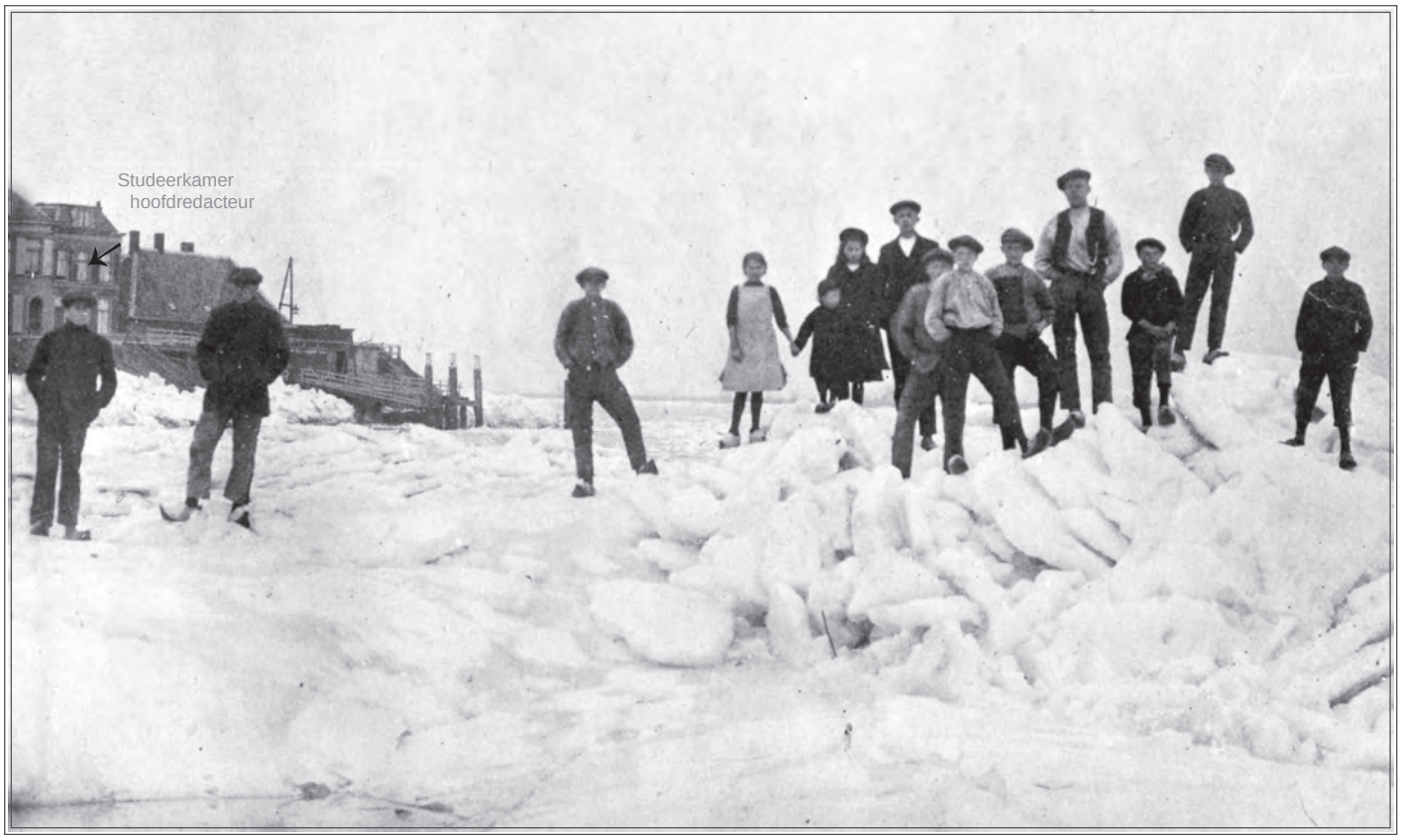

▲ *De Lek bij de Voorstraat te Ameide tijdens een 'ouderwetse' winter, 1929.*

Genealogische Werkgroep HVAT voltooid project

Op 30 september 2016 heeft de Genealogische Werkgroep van de Historische Vereniging Ameide en Tienhoven haar werkzaamheden aan het project Burgerlijke Stand voltooit. Omdat we de afronding van dit project niet ongemerkt voorbij willen laten gaan geven we een beknopt overzicht van de in het kader van dit project uitgevoerde werkzaamheden en andere activiteiten in de afgelopen 15 jaar.
In 2001 heeft de werkgroep een plan ontwikkeld om alle burgerlijke stand akten van de zeven voormalige gemeenten binnen Zederik te scannen en te digitaliseren. Dit plan is overgenomen door alle plaatselijke historische/genealogische verenigingen en werkgroepen binnen Zederik. Op 22 oktober 2001 is het plan gepresenteerd en overhandigd aan het gemeentebestuur van Zederik.
Door de gemeente Zederik is positief gereageerd op het voorstel en zijn de plannen mede uitgewerkt. Er zijn financiële middelen beschikbaar gesteld en alle originele akten van de burgerlijke stand zijn door een extern bedrijf gescand. Daarnaast is er een website ontwikkeld waarop alle akten (voor zover vallende in de periode dat deze openbaar zijn) door bezoekers zijn op te zoeken en te bekijken. Deze website werd op 21 december 2005 door de toenmalige burgemeester Frank Koen online gezet. De werkgroep genealogie werd regelmatig betrokken bij de uitwerking van deze activiteiten. Terwijl de leden van de werkgroep genealogie door de gemeente geautoriseerd zijn om wijzigingen en aanvullingen door te voeren.
De kwantitatieve gegevens zijn indrukwekkend. Uit de zeven kernen (de voormalige gemeenten Ameide, Hei- en Boeicop, Leerbroek, Lexmond, Meerkerk, Nieuwland en Tienhoven) zijn in totaal 46.780 akten gedigitaliseerd. Deze zijn als volgt verdeeld: Geboorten 1812 t/m 1915, 21.710 akten; Huwelijk 1812 t/m 1940, 6.276 akten; Overlijden 1812 t/m 1956, 18.794 akten.
De werkgroep doet nog een beperkt aantal suggesties/voorstellen voor werkzaamheden die in de toekomst verricht moeten worden. Er is een aantal ontbrekende akten doorgegeven aan de gemeente Zederik met het verzoek om deze te verwerken op de website. De werkgroep vraagt ook om de website http://burgerlijkestand.zederik.nl/ een prominentere plaats te geven op de website van de gemeente. Tenslotte is verzocht om de data ook beschikbaar te stellen in een Excel-bestand teneinde omissies gemakkelijker te kunnen opsporen evenals kopieën van de akten van de nieuw openbaar geworden jaren. De openbare periode schuift telkens op en bedraagt voor geboorten 100 jaar, voor huwelijken 75 jaar en voor overlijdensakten 50 jaar.

De leden van de Genealogische Werkgroep HVAT waren: Cees Broekman, Cees van der Grijn, Gert Groenendijk, Georges de Wit en Ruud Tieman, die allen aan het project hebben meegewerkt. Ruud Tieman is inmiddels gestopt met de werkgroep en is tijdens de jaarvergadering van de HVAT in april 2016 benoemd tot erelid van de HVAT.
Informatie over de beginjaren van het project is te vinden in het Nieuwsblad HVAT 2001, Jrg. 12 nr. 4, blz. 4-5 en 2006, Jrg. 17 nr. 1, blz. 10-11.

Ontwikkeling ledenbestand

In zijn woonplaats Oud-Alblas, waar hij jarenlang mede leiding gaf aan de Makelaardij Kool & Van den Toren, overleed op 29 november 2015 ons lid J. C. Kool. Van zijn heengaan geraakte het bestuur eerst begin oktober van dit jaar op de hoogte.

Coop Kool werd geboren in een boerderij bij de kruising Hogewaard-Tiendweg-Kerkweg in Tienhoven, die medio jaren negentig werd afgebroken. In de editie 2010-II van het Nieuwsblad staat een afbeelding van een pentekening, die kunstschilder Petrus Antonius (Piet) de Hoon van de boerderij maakte.
Sinds de verschijning van de vorige editie van dit blad zijn vijftien nieuwe leden ingeschreven. Het gaat in alfabetische volgorde om:

- C.A. van Beusekom – 's-Hertogenbosch
- K. de Gans – Vianen
- mr. drs. N. den Hertog – Amersfoort
- G. de Hoop – Tienhoven
- G. de Kruijk – Ameide
- A. en M. Mesker – Ameide
- mevrouw M. van de Nadort-Versluis – Ameide
- J.H. den Oudsten – Ameide
- mevrouw G. Plieger – Gouda
- mevrouw A. van Straten – Ameide
- J.B. Streefkerk – Ameide
- D. Teeuwen – Nieuwpoort
- J. Versluis – Ameide
- C.J. Vroon – Soest
- N. Westerhout – Olst.

Rekening houdend met de negen lidmaatschappen, waaraan in de loop van dit jaar om redenen van uiteenlopende aard een einde kwam, telt onze vereniging met ingang van het nieuwe jaar **651** leden.

Lezing op 16 februari 2017

“De watersnood van 1953: achtergrond, impact en persoonlijke beleving”

Op donderdag 16 februari 2017 zal een lezing gegeven worden in het Stadhuis op de Dam te Ameide. Aanvang 20.00 uur. Spreker is de heer Kees Osseweijer uit Gorinchem, oud-directeur van de Rabobank Ameide-Tienhoven. Het onderwerp: “De watersnood van 1953: achtergrond, impact en persoonlijke beleving”. Tijdens deze lezing wil de heer Osseweijer de achtergrond en de impact van deze watersnood op 1 februari 1953 schetsen (ook voor de Alblasserwaard). Tevens wil hij ingaan op hetgeen zijn familie is overkomen en hetgeen hij er zelf nog weet.
De lezing wordt voorzien van een fotopresentatie. Hij laat ook een documentaire zien over hetgeen een overlevende in die nacht en de daarop volgende dag overkomen is.

Twee foto’s van de dijkdoorbraak bij Papendrecht in 1953.

Excursie HVAT naar Kampen:

een kort verslag

Zaterdagochtend 17 september 2016 vertrok om 9 uur een dertigtal HVAT-ers met een touringcar richting Kampen. Na een voorspoedige reis arriveerde het gezelschap rond kwart voor elf op de IJsselkade in het centrum van Kampen. Na een korte wandeling bereikten we het Stedelijk Museum Kampen, gevestigd in het voormalige Stadhuis. Hier stonde koffie en een Kamper slof klaar in de 'Gouden Zaal', die ook dienst doet als trouwzaal. Na de koffie werden we in drie groepen door museumgidsen rondgeleid langs de vier hoogtepunten van het museum.

Het Huis van Oranje. Het museum beschikt over een verzameling van geschilderde portretten van alle stadhouders, koningen en koninginnen uit het **Huis van Oranje.**

De Oranjezaal (afb. 1)

Religie. Het **geloof** is van oudsher zeer aanwezig in Kampen. Tot aan de reformatie was Kampen een rooms katholieke stad en waren er grote kerken en kloosters in de oude binnenstad. Na de reformatie werd Kampen protestant en werden er twee theologische universiteiten gevestigd.
Rechtspraak. Al vroeg in de Middeleeuwen krijgt Kampen stadsrechten. Er wordt bestuurd en er mag recht gesproken worden en dat gebeurt in de Schepenzaal. Deze zaal uit 1545 is het pronkstuk van het museum. De Schepenzaal is de themazaal over **bestuur en recht** en laat zien hoe dat vroeger in zijn werk ging.

De Schepenzaal in het oude stadhuis van Kampen (afb. 2)

Water. Kampen is rijk geworden door het water. De IJssel en de Zuiderzee maakten handel mogelijk naar verre oorden, waar veel geld werd verdiend. Maar water zorgde ook voor bedreiging. In de zaal over het water is de geschiedenis van Kampen en het water te zien. Het oude Hanzeverbond, de opgang en de neergang van de Hanzestad, de stijging van de zeespiegel in onze tijd; Kampen leeft met het water.

Replica van een Middeleeuws Koggeschip (afb. 3)

Na een lunch in het museum werd in twee groepen een stadswandeling gemaakt. Hierbij werd door de ervaren gidsen uitgebreid verteld over de geschiedenis van Kampen, de beeldbepalende kerken, zoals de Bovenkerk en de Buitenkerk, de handelsvaart met Koggeschepen, de uitbreidingen van de stad, het stadsleven, enz. Vermoeid van de wandeling werd nog nagepraat op een van de vele terrassen in het gezellige centrum van Kampen.

Rond vier uur stond onze bus weer klaar voor de terugreis. Tijdens de terugreis werd door de organisatoren (Marjan de Gruyter en Jory Verwolf) aangekondigd dat zij willen proberen om jaarlijks een excursie te organiseren. De voorlopige volgende datum is zaterdag 16 september 2017. Suggesties voor een plaats of thema zijn welkom. Bram Provoost bedankte de organistoren voor hun inzet en de keuze om Kampen te bezoeken. Bovendien had hij nog een band gevonden tussen Ameide en Kampen. Een tweetal molens, die bij de Zederik-boezem hadden gestaan, zijn in 1832 herbouwd in de polder Kamperveen. Helaas zijn ze in 1939 ook daar gesloopt, maar een foto laat nog zien hoe de molens bij Sluis er uitgezien hebben.

De molen te Kamperveen (gesloopt in 1939), die oorspronkelijk bij de Zederikboezem stond (afb. 4)

Linksstaande afbeeldingen, vbnb.:

1. De Oranjezaal.
2. De Schepenzaal in het oude stadhuis van Kampen.
3. Replica van een Middeleeuws Koggeschip.
4. De molen te Kamperveen (gesloopt in 1939), die oorspronkelijk bij de Zederikboezem stond.

Werk van meester De Hoon: vraag en aanbod

In het Nieuwsblad is al meermalen aandacht besteed aan de persoon en het werk van kunstschilder Petrus Antonius (Piet) de Hoon, geboren in Ameide op 3 mei 1896 en overleden in Gorinchem op 14 april 1980. Hij was van 1914 tot 1918 (als “invaller”) en van 1918 tot 1921 (als “leerkracht”) verbonden aan de School met den Bijbel in Ameide en werd daarom in het verleden veelal “meester De Hoon” genoemd. De heer De Hoon was een oom van de voorzitter van onze vereniging, Hans van den Heuvel.

Mede naar aanleiding van de publiciteit over de kunstschilder hebben eerder dit jaar schilderijen en tekeningen van zijn hand tot volle tevredenheid van alle betrokkenen een nieuwe eigenaar gekregen, waarbij Hans van den Heuvel in enkele gevallen (uiteraard geheel belangeloos) betrokken was. Mede omdat zich inmiddels nieuwe belangstellenden voor het werk van zijn oom hebben gemeld, verneemt hij graag of er in de kring van de leden van onze vereniging of hun familieleden, vrienden en bekenden wat dit betreft ook sprake is van enigerlei vorm van aanbod. Bereikbaarheid: e-mail-adres: hansheuvel2@planet.nl; telefoon: 0347 355180.

Baarhuisjes in Ameide en Tienhoven

In het Groot woordenboek der Nederlandse taal, beter bekend als "de Grote van Dale", wordt gewag gemaakt van zowel "baarhuisjes" als "knekelhuisjes". In het eerste geval gaat het om "huisjes waar de lijkbaren staan (bij het kerkhof)", in het tweede geval om "huisjes (op een kerkhof) waar beenderen van opgeruimde graven worden geborgen".
Waar het gaat om de lijkbezorging hebben zich in ons land sinds het midden van de vorige eeuw ingrijpende veranderingen voltrokken. De oorzaak hiervan is niet alleen gelegen in de grote toename van het aantal crematoria, mortuaria en rouw- en uitvaartcentra, maar ook in de modernisering van koeltechnieken. Door deze ontwikkelingen hebben de baar- en knekelhuisjes hun oorspronkelijke functie verloren.
Dat geldt ook voor de baar- dan wel knekelhuisjes, die staan op de oude algemene begraafplaats aan de J. W. van Puttestraat in Ameide en op de begraafplaats bij de Tienhovense kerk. In oudere edities van het Nieuwsblad is enkele malen aandacht besteed aan de status van deze gebouwtjes, laatstelijk in de editie 2001-I.
Het ging bij die gelegenheid om een artikel van de op 4 september 2013 in Groot-Ammers op 97-jarige leeftijd overleden Gerrit Streefkerk, een van de oprichters, eerste voorzitter en erelid van onze vereniging. "Ome Gerrit", zoals hij in Ameide en Tienhoven en wijde omgeving door jong en oud als blijk van genegenheid werd genoemd, rept in de aanhef van het artikel, waarvan de tekst hieronder is afgedrukt, overigens niet van "baarhuisjes" of "knekelhuisjes", maar van "lijkenhuisjes".

"In vroeger jaren waren dit soort gebouwtjes (= lijkenhuisjes) voornamelijk bestemd tot berging van gereedschap dat nodig was voor het delven van een graf en voor het onderhouden van de begraafplaatsen. Ook stond er een draagbaar in om de kist van de weg naar het graf te brengen.
De naam heeft te maken met het droeve feit dat af en toe het lichaam van een verdronkene of naamloze zwerver daar tijdelijk werd opgebaard. In de loop der tijd hebben deze huisjes hun functie echter grotendeels verloren, met het gevolg dat het onderhoud min of meer verwaarloosd werd.
Toen dan ook in 1994 het noodweer de bekapping van het Tienhovense baarhuisje zware schade toebracht, kwam de gemeente op het onzalige idee dat sloop van deze gebouwtjes de beste oplossing zou zijn, daar de opknap begroot was op tienduizend gulden.
Gezien het feit dat deze objecten dateren van ruim 125 jaar geleden, en de stijl navenant was, kon onze vereniging zich beslist niet vinden in de zienswijze van de plaatselijke overheid. Derhalve heeft zij protest aangetekend tegen deze sloop en is met een onderbouwd voorstel gekomen De vereniging wil alle werkzaamheden kosteloos op zich nemen, mits de gemeente bereid zou zijn de benodigde materialen te betalen. Na flink wikken en wegen van gemeentewege heeft men tweeduizend gulden ter beschikking gesteld.
De gemeente heeft de baarhuisjes bij schrijven van 13 april 1995 in bruikleen en in verder onderhoud gegeven respectievelijk aan de Kerkvoogdij van Tienhoven en aan de Historische Vereniging. Een aantal bestuursleden en een enkel lid waren intussen aan de slag gegaan en zie... het resultaat mag er best wezen. De pittoreske knekelhuisjes zijn nu al even geleden in oude glorie hersteld!
Een nadere bestemming is inmiddels ingevuld: in Tienhoven doet het thans dienst als extra opbergruimte voor de kerk, terwijl het in Ameide bij ons in gebruik is voor opslag van historisch waardevolle artikelen. Op deze wijze dienen beide gebouwtjes een goed doel en is hun voortbestaan gewaarborgd."
In zekere zin geldt ook hier dat de geschiedenis zich herhaalt, want op 10 mei van dit jaar hebben de dames Annie Terlouw-van der Grijn en Marjan de Gruyter-de Kruyk namens het bestuur van onze vereniging op uitnodiging van wethouder Arie Donker van de gemeente Zederik ten gemeentehuize overleg gevoerd over de toekomst van de vorenbedoelde gebouwtjes. Van gemeentewege is toen voorgesteld om de huisjes op termijn en onder de volgende condities over te dragen aan de Historische Vereniging Ameide en Tienhoven:

- de gemeente draagt er zorg voor dat de objecten bij oplevering in perfecte staat verkeren;
- de Historische Vereniging is met ingang van een nader te bepalen datum verantwoordelijk voor het onderhoud, met dien verstande dat de kosten van de daarvoor benodigde materialen voor rekening van de gemeente komen;
- de betrokkenheid van het bestuur van de Hervormde gemeente Ameide/Tienhoven bij het beheer en het gebruik van het baarhuisje bij de Tienhovense kerk wordt nader geregeld.

◄ *Baarhuisje in Ameide (oude begraafplaats, gelegen aan de J.W. van Puttestraat)*

▼ *Baarhuisje in Tienhoven.*

Het bestuur is voornemens om positief te reageren op het voorstel van de gemeente Zederik, mits enkele leden van onze vereniging zich bereid verklaren om in een later stadium mee te werken aan het onderhoud van de huisjes.

Mocht u zich daartoe geroepen voelen, wil dan contact opnemen met een van de leden van het bestuur. Hun telefoonnummers zijn vermeld op pagina 2 van dit blad.

Winterweer in Nederland

Bram Provoost en Cees van der Grijn[1]

Om te kunnen schaatsen is er ijs nodig en om ijs te krijgen is er vorst nodig. Vorst treedt volgens de definitie uit de meteorologie (weerkunde) op als de temperatuur op een hoogte van anderhalve meter boven de grond onder het vriespunt komt. Daalt de temperatuur op 10 centimeter hoogte onder het vriespunt dan noemen de weerkundigen dat *vorst aan de grond of nachtvorst*. Om de mate van de vorst aan te geven worden voor vorst op de waarnemingshoogte van anderhalve meter bovendien aanduidingen gegeven als lichte, matige of strenge vorst. Een dag waarop het vriest (minimumtemperatuur onder nul) wordt een *vorstdag* genoemd. Blijft de temperatuur het hele etmaal onder nul (dus ook de maximumtemperatuur) dan is dat een *ijsdag*. Bij een temperatuur tussen -2 en +2 °C heet het in de volksmond dat de temperatuur *rond het vriespunt* ligt.

Termen om vorst[2] aan te duiden

IJsdag: wanneer op deze dag de maximum temperatuur -0,0 °C of minder bedraagt.
Lichte vorst: wanneer een temperatuur tussen -5,0 °C en -0,0 °C wordt gemeten.
Matige vorst: wanneer een temperatuur tussen -10,0 °C en -5,1 °C wordt gemeten.
Strenge vorst: wanneer een temperatuur tussen -15,0 °C en -10,1 °C wordt gemeten.
Zeer strenge vorst: wanneer een temperatuur van -15,1 °C of lager wordt gemeten.

In een "normale" winter loopt het aantal vorstdagen in Nederland uiteen van 23 in Vlissingen tot 46 in Eelde. Dit heeft overigens niet alleen te maken met het verschil tussen Zuid en Noord, maar ook met het feit dat Vlissingen dichter bij de zee ligt dan Eelde en dus meer een zeeklimaat heeft.
Hoe streng waren de winters door de jaren heen? Om vast te stellen of een gehele winter (meestal de maanden december t/m februari) koud of zacht was zijn verschillende methodes mogelijk. De eenvoudigste is de gemiddelde temperatuur op een bepaalde plek – b.v. De Bilt. Daarnaast worden het Koudegetal van Hellmann en het Vorstgetal van IJnsen gebruikt om na te gaan of een winter streng of zacht was. Deze beide getallen worden berekend via vrij ingewikkelde formules. Het voert echter te ver om er hier nader op in te gaan. Aan het eind van dit artikel geven we de tien strengste en tien zachtste winters, vastgesteld volgens de drie verschillende methodes.

Terugblik over de laatste jaren

In de winters van 2014 t/m 2016 lag de gemiddelde temperatuur boven normaal in De Bilt, in 2013 lag deze onder normaal. Het was een halve graad lager dan het langjarig gemiddelde over 1981-2010. De winter van 2012 eindigde 0,7 graden boven het langjarig gemiddelde, maar maakte indruk met een koudegolf van tien dagen en schaatsijs. In de nacht van 3 op 4 februari 2012 daalde de temperatuur in Lelystad zelfs tot min 22,9 graden.

Top 10 van zachte winters
Kijken we een langere periode terug dan was het merendeel van de winters zacht. De afgelopen drie decennia leverden de zeven zachtste winters op sinds het begin van de metingen. De top tien van zachte

1 Dit artikel is gebaseerd op https://nl.wikipedia.org/wiki/Vorst_(weer), https://www.knmi.nl/kennis-en-datacentrum/uitleg/winter-door-de-jaren-heen en http://www.wintergek.nl/winter/
2 Gemeten in een weerhut op anderhalve meter hoogte.

winters wordt aangevoerd door 2007 met over december, januari en februari een gemiddelde in De Bilt van 6,5 graden tegen 3,4 graden normaal (gemiddeld over 1981-2010).
Op de tweede plaats staat de winter van 1990 (6,0 graden), gevolgd door 1989 (5,6 graden), 1975 (5,5 graden), 1998 (5,4 graden), 1995 (5,3 graden), 1988 en 2000 (5,0 graden). In januari en februari 1988 kwam het amper tot vorst. In De Bilt was min 0,9 graden de laagste temperatuur van januari. Die maand telde maar twee vorstdagen, evenals februari 1990, met 7,6 graden de warmste en stormachtigste wintermaand. In Limburg werd in februari 1990 al meer dan 20 graden gemeten.

Terugblik warme winters: Ook in de eerste vijfentwintig jaar van de twintigste eeuw waren de winters zacht, zoals 1916 (4,6 graden), 1920 (4,4) en 1925 (4,1). Maar de uitschieters waren minder dan in het laatste decennium van de twintigste eeuw. Gemiddeld bedroeg de wintertemperatuur 2,6 graden, een stuk warmer dan in de vorige eeuwen. Zowel in de achttiende als in de negentiende eeuw lag het wintergemiddelde op 1,9 graden.

Terugblik koude winters

De winter van 1963 was met gemiddeld min 3,1 graden de koudste van de twintigste eeuw en de koudste van de laatste ruim vijftig jaar. De winter van 1979 (min 0,8 graden) was een van de koudste van de eeuw. Ook de winter van 1996 (min 0,1 graden) mogen we tot de strenge winters rekenen, gevolgd door 1947 (min 2,4). De jaren veertig telden nog drie strenge winters: 1940 (min 1,9), 1941 (min 0,1) en 1942 (min 1,5). Ook 1929 (min 1,5) hoort tot de strenge winters. In totaal telde de twintigste eeuw dus acht strenge winters met een gemiddelde temperatuur onder nul. De negentiende eeuw had er dertien, de achttiende eeuw veertien met een gemiddelde onder het vriespunt.

Terugblik sneeuw
De strengste winters leverden ook veel sneeuw op. In de winter van 1963 lag er in het noorden van het land op tachtig dagen sneeuw. De zon scheen er volop bij, want die winter was met 256 uur zon ook de een van de zonnigste. De zonnigste winters waren die van 2003 en 2002 met 267 en 266 uur zon. Ook de winter van 1979 mocht er zijn met ongeveer 60 dagen met een sneeuwdek. In die winter viel in De Bilt op 37 dagen sneeuw, het grootste aantal van de eeuw.

Terugblik natte winters
De koude, sneeuwrijke winters waren niet de natste. Dat is voorbehouden aan zachtere winters met veel westenwind. De natste winter in De Bilt was die van 1966 met 338,0 mm, De winter van 1995, berucht vanwege de overstromingen, staat met 331,0 millimeter op de tweede plaats.

Terugblik droge winters
Extreem droog was de winter van 1964 met 63,7 millimeter in drie maanden. In deze eeuw bleef de winterneerslag acht keer onder de 100 millimeter.

Hoe streng waren de winters volgens de verschillende berekeningsmethoden?

Volgens de gemiddelde temperatuur (°C) in De Bilt over december, januari en februari (periode 1870-2016) waren de tien koudste winters: 1963 (-3,1); 1947 (-2,4); 1929 en 1942 (-1,5); 1891 (-1,4); 1940 (-0,9); 1979 (-0,8); 1871 (-0,6); 1941 en 1996 (-0,1) en de tien zachtste winters: 2007 (6,5); 2016 (6,4); 1990 en 2014 (6,0); 1989 (5,6); 1975 (5,5); 1998 (5,4); 1995 (5,3); 2008 (5,1); 2000 en 1988 (5,0).

Volgens het koudegetal (K) van Hellmann (periode 1901-2016) waren de tien strengste winters: 1963 (346); 1947 (343); 1942 (332); 1940 (295); 1929 (228); 1956 (211); 1979 (206) 1985 (194); 1917 (163) 1941 (159) en de tien zachtste winters: 2014 (0); 1989 (2); 1975 en 2000 (4); 2007 (5); 2015 (8); 1990 (9) 2016 (10); 1988 (13); 2004 (17).

Volgens het vorstgetal (V) van IJnsen, periode 1707-2016 kan een indeling in 9 categorieën (Cv) en benamingen gemaakt worden en de frequenties (f, % van de winters tussen 1707-1990) vastgesteld worden. De laatste 4 kolommen geven de 10 strengste (A) en 10 zachtste winters (B) vanaf 1707 en de vorstgetallen in De Bilt vanaf 2001 t/m 2016 (zie onderstaande tabel).

Cv	V	Benaming	f	A		B		Vorstgetallen v.a. 2001			
				1789	86.5	2007	0.9	2001	8.6	2011	25.4
1	<3.3	extreem zacht	1.0	1830	85.3	2014	1.2	2002	8.5	2012	20.0
2	3.3- 5.7	zeer zacht	3.8	1963	81.9	1989	2.0	2003	17.0	2013	23.6
3	5.8- 9.7	zacht	11.1	1823	80.7	1990	3.0	2004	7.8	2014	1.2
4	9.8-16.6	vrij zacht	21.0	1947	78.1	1863	3.5	2005	12.4	2015	6.8
5	16.7-28.4	normaal	26.2	1784	77.5	2000	3.6	2006	14.0	2016	3.6
6	28.5-44.3	koud	21.0	1709	77.2	2016	3.6	2007	0.9		
7	44.4-73.0	streng	11.1	1942	76.6	1737	4.0	2008	6.2		
8	73.1-82.0	zeer streng	3.8	1845	76.1	1846	4.0	2009	16.2		
9	>82.0	extreem streng	1.0	1763	75.2	1884	4.0	2010	29.4		

De IJsclub Hollandia

135 jaar (1881-2016)

65 jaar geschiedenis in het Notulenboek 'Hollandia' 1914-1979.

Bram Provoost

Inleiding

In 2016 is het 135 jaar geleden dat de ijsclub 'Hollandia' werd opgericht. Een belangrijk moment in de historie van Ameide en Tienhoven en een goede reden om de schijnwerpers eens op deze oudste sportvereniging van Ameide te richten. Er is in het Nieuwsblad HVAT natuurlijk ook al eens eerder aandacht geschonken aan schaatsen[1], schaatsenrijden[2] en de lokale ijsclubs van Ameide en Tienhoven[3]. Maar deze artikelen geven slechts een gedeeltelijk en gefragmenteerd beeld. Deze keer wordt een overzicht gegeven van de geschiedenis van de ijsclub 'Hollandia'. Een periode van 135 jaar is lang en daarom is het ook nu niet mogelijk om volledig te zijn. Opnieuw moest er geselecteerd worden, maar het is wel een hele ruime selectie geworden. Bij het tot stand komen van deze artikelen ben ik dank verschuldigd aan het bestuur van 'Hollandia' voor het beschikbaar stellen van de notulenboeken van vanaf 1914. Helaas zijn het notulenboek van 'Hollandia' van 1881-1914 en het notulenboek van de ijsclub 'De Uiterwaard' tussen 1956 en 1971 niet gevonden.

Naast de notulen is ook gebruik gemaakt van krantenberichten in de Schoonhovensche Courant (SC), de Vijfheerenklanden (VHL) en het Nieuwsblad van Gorinchem en omstreken (NG). Berichten in de VHL over de IJsclub 'Hollandia' in de periode 1890 – 1929 zijn eerder door Ben Remie in 2001 in een artikel gebruikt en enkele zijn ook opgenomen in een artikel van Paul Will en Krijn van der Ham in 2006. Omdat er sinds die tijd veel nieuwe HVAT-leden zijn bijgekomen en omdat dit Nieuwsblad ook een beetje het 'Jubileumboek' van de 'Hollandia' is, wordt een deel van deze berichten hier nogmaals gepubliceerd.

Krijn van der Grijn, een van de vier ereleden van de HVAT, gaf me desgevraagd informatie over het clubkampioenschap dat in 1947 werd verreden. Met zijn verhalen over de ijsclub en de ijsbanen had ik gemakkelijk nog een paar extra pagina's kunnen vullen. Cees van Gelderen, bestuurslid van zowel 'Hollandia' als van de HVAT, bedank ik voor zijn onvermoeibare ijver om zaken te regelen en mijn vragen te beantwoorden. Als meervoudig schaatskampioen van Ameide en Tienhoven is hij de bezitter van twee wisselbekers, zowel van Tienhoven als van Ameide, die hij dan ook met trots toont in dit Nieuwsblad.

1 Krijn van der Ham. Schaatsen uit Ameide. Nieuwsblad HVAT, 2010, Jrg. 21, nr. 1, blz. 16-18.
2 Krijn van der Ham. Historische plaatjes met een praatje. Nieuwsblad HVAT, 2007, Jrg. 18, nr. 4, blz. 46-47. Idem. Nieuwsblad HVAT, 2010, Jrg. 21, nr. 4, blz. 64-67.
3 Ben Remie. Iets over de ijsclub "Hollandia" en ijspret in vroeger tijden. Nieuwsblad HVAT, 2001, Jrg. 12, nr. 4, en Paul Will en Krijn van der Ham. Jubilea van twee ijsclubs. Nieuwsblad HVAT, 2006, Jrg. 17, nr. 5, blz. 35-39.

IJsclub 'Hollandia' te Ameide,

de eerste 25 jaar (1881-1906)

▲ *Hendrick Avercamp (1585-1634). Winterlandschap met schaatsers, ca. 1608.*

Bram Provoost, met dank aan Ben Remie

Schaatsen, of meer algemeen plezier maken op het ijs (ijspret), is al eeuwenlang een belangrijk winters volksvermaak, als er tenminste voldoende sterk en betrouwbaar ijs aanwezig is. Talloze schilderijen uit de 17de eeuw laten beelden zien van dit ijsvermaak.
Hardrijden op de schaats is dan ook één van de oudste (georganiseerde) sporten in Nederland. Met name het kortebaanrijden over 160 m (mannen) of 140 m (vrouwen) heeft een grote populariteit. Vóór 1800 werden er al wedstrijden verreden in Friesland en Groningen. Deze wedstrijden werden in het begin georganiseerd door kasteleins, die in een koude ijswinter in hun cafés en uitspanningen de omzet wilden verhogen. Hier was voor de rijders goed geld te verdienen en door het publiek konden weddenschappen worden afgesloten. Vanaf 1850 ontstaan er verenigingen, die deze wedstrijden gaan organiseren. Er komen ijsclubs, eerst in Friesland (1850, Leeuwarden, 1855, Heerenveen) en Groningen (Groningen, 1862), later ook in Zuid-Holland (1869, Leidsche Studenten IJsclub).
De eerste ijsclub in de Alblasserwaard wordt in 1879 in Gorinchem opgericht, Ameide volgt kort daarna. In 1881 wordt door een aantal 'notabelen' een IJsclub opgericht, onder de zinspreuk 'Hollandia'. In januari 1881 verschijnt het volgende krantenbericht: *"AMEIDE, 21 Jan. 1881. In deze gemeente is eene IJsclub opgericht, onder de zinspreuk: "Hollandia". Het bestuur bestaat uit de heeren E.G.B. Van Voorst van Beest, president; A. Van Staveren, secretaris-penningmeester; en J. Saltzherr, J.L. De Jongh en L.H. Diepenhorst, leden, terwijl met algemeene stemmen is besloten het eerevoorzitterschap aan te bieden aan den Burgemeester dezer gemeente*[1]*. Onmiddellijk na de vaststelling der statuten zijn reeds verscheidene personen als leden tot deze echt Hollandsche vereeniging toegetreden. Ongetwijfeld zal "de Hollandia" zich steeds mogen verheugen in de sympathie van de zoo schaatsenrijden lievende Ameidenaren. Moge zij van haren kant steeds toonen berekend te zijn voor hare gewichtige en somtijds zoo moeilijke taak."*
Enkele weken later wordt gemeld, dat de nieuwe ijsclub zeer succesvol is. *"AMEIDE, 4 Febr. 1881. Als een bewijs dat de nieuw* opgerichte *IJsclub "Hollandia" zich in den bijval der ingezetenen mag verheugen, kan dienen dat reeds 50 personen als contribueerende leden zijn toegetreden."* Het ziet er dus al direct goed uit voor de nieuwe vereniging, binnen een maand zijn er al 50 betalende leden toegetreden. De tweede helft van januari 1881 was er strenge vorst, zodat er waarschijnlijk ook in Ameide een periode met ijs geweest is. Dat zal ook voor een toeloop van leden gezorgd hebben. Aan het eind van het jaar blijken er nog 38 over te zijn. *"AMEIDE, 12 Nov. 1881. De ijsclub "Hollandia" alhier zal den 18en dezer hare eerste alge-*

1 In 1881 was A.P.H.A. De Kleijn burgemeester van Ameide en Tienhoven. Zie Nieuwsblad HVAT 2012, jrg. 23 - nr. 1, blz. 38 - 43.

meene vergadering houden. Deze jonge vereeniging, die thans 38 leden telt, wenscht niet alleen zorg te dragen voor het verbeteren van ijsbanen, ***maar beoogt tevens het prijzenwaardige doel, om gedurende den winter werk te verschaffen.*** *Mag zij op dien grond te meer aanspraak maken op ondersteuning, wij aarzelen dan ook niet aan te sporen tot grootere deelneming ook buiten den kring dezer gemeente. Door lid te worden van de ijsclub "Hollandia", door het brengen alzoo van een klein offer, (namelijk van één Gulden), bevordert men zeer zeker eene goede zaak."*

Al in het eerste jaar blijkt dat het bij de ijsclub niet alleen om het sportieve deel van het ijsvermaak gaat. Via werkverschaffing wil men ook maatschappelijk verantwoord actief zijn. In de volgende jaren zal blijken hoe men ook nog andere maatschappelijke activiteiten ontwikkelt.

"AMEIDE, 24 Nov. 1881. De IJsclub "Hollandia" hield Vrijdag-avond in het logement "'t Fortuin" alhier hare eerste algemeene vergadering. De voorzitter, de heer E.G.B. Van Voorst van Beest, wegens familie-aangelegenheden afwezig zijnde, werd als zoodanig door het oudste bestuurslid, den heer J. Salzherr, vervangen; waarbij laatstgenoemde zich overeenkomstig art. 9 van het regl. door den secretaris den heer A. Van Staveren, deed adsisteeren. Deze, na een welkomstgroet gebracht te hebben aan de vergaderden, schetste den toestand der ijsclub als gunstig in velerlei opzicht; zijnde het aantal leden der vereeniging weder aanmerkelijk toegenomen. Na den afloop der werkzaamheden, zooals de herkiezing van het tegen 1 Jan. e.k. aftreden bestuurslid, L.H. Diepenhorst, de benoeming van A. Vendelo tot bode der club, het doen van rekening en verantwoording enz., werd de vergadering door den waarnemenden voorzitter, met een woord van dank ook namens de aanwezigen, aan den secretaris-penningmeester voor zijn goed beheer, gesloten. Wij eindigen dit bericht met nogmaals op te wekken tot deelneming aan eene jeugdige instelling, die het ***tweeledige doel*** *beoogt, om namelijk* ***het nuttige met het aangename te vereenigen****."*

De oprichters van de IJsclub 'Hollandia' in 1881

E.G.B. van Voorst van Beest. Eduard Gerard Bartholomeus van Voorst van Beest is geboren te Maarssen op 15 juli 1842. Hij vestigt zich op 19 mei 1869 uit Meerkerk in Ameide in het huis op Dam No. 6. Volgens het bevolkingsregister is hij dan 'zonder beroep. Hij is ongehuwd en blijft dat tot hij op 12 augustus 1880 trouwt met de in Groningen geboren Bouwina Gerhardina van Kregten. Eduard is dan 38 jaar en grondeigenaar van beroep. Bouwina is 25 jaar oud en woont sinds 1872 in Ameide, inwonend bij de aannemer Leendert Jan de Borst Verdoorn op de Voorstraat (nu 1). Het echtpaar gaat wonen op de Voorstraat No. 239 (nu 6), waar twee zonen geboren worden. Cornelis Wernand August op 23 augustus 1881 en Eduard Gerard Bartholomeus op 6 december 1882. Het gezin vertrekt op 15 juni 1883 naar Arnhem.

A. van Staveren. Adrianus van Staveren is geboren te Hazerswoude op 1 juli 1852. Hij vestigt zich in 1873 als 'klerk ter secretarie' in Ameide. Aanvankelijk is hij inwonend op verschillende adressen in Ameide. Hij trouwt in 1883 te Groot-Ammers met de aldaar geboren Lena Petronella Verheij. Het echtpaar woont eerst in de Molenstraat en later in de Franschestraat en op de Dam. Zij krijgen zes kinderen, vier zonen en twee dochters. Hun oudste zoon, Adrianus Eliza wordt postkantoorhouder op de Voorstraat, de jongste zoon Cornelis Anthonie is enige tijd gemeentesecretaris in Ameide en Tienhoven en later in Graft (De Rijp). Leonardus Peter van Staveren is o.a. groente- en boomkweker. Adrianus van Staveren wordt later gemeenteontvanger van Ameide en is permanent als bestuurder actief geweest in het maatschappelijk leven in Ameide. Hij is op 18 maart 1928 te Ameide overleden, 75 jaar oud. Zijn weduwe overlijdt een jaar later op 27 maart 1929.

J. Salzherr. Johannes Salzherr is op 21 augustus 1849 te Culemborg geboren. Hij wordt in 1876 benoemd tot hulponderwijzer te Ameide. Johannes is eerst inwonend op meerdere adressen en uiteindelijk bij de hoofdonderwijzer Albert Labberton en diens echtgenote Gezina Wilhelmina Preudhomme van Reine op Kerkhof No. 227, de woning van het schoolhoofd van de openbare lagere school. Hij trouwt op 4 oktober 1878 met Antje Lakerveld, dochter van Annigje Lakerveld. Na hun huwelijk gaat het echtpaar in de Fransestraat wonen. Daar worden vijf kinderen geboren, van wie er drie jong zijn overleden. Het gezin vertrekt op 12 mei 1894 naar Rotterdam. Johannes Saltzherr is daar op 3 juli 1931 te overleden, 81 jaar oud.

Bijzonder is nog dat Johannes Saltzherr een paar dagen voor de oprichting van de ijsclub tot koster en voorzanger was benoemd.

"AMEIDE, 15 Jan. 1881. In de plaats van den heer J. de Kleijn[2], den 30sten December j.l. alhier overleden, is tot koster en voorzanger van de hervormde gemeenten te Ameide en Tienhoven benoemd, de heer J. Saltzherr, hulponderwijzer alhier".

J.L. de Jongh. Jan Lambertus de Jongh, aannemer, is geboren te Ameide op 31 juni 1831 als zoon van Cornelis de Jongh Czn. en Anna Uittenbogaard. Hij is op 20 mei 1875, 43 jaar oud, getrouwd met Lijsje de Jongh, geboren te Ameide 4 november 1830, dochter van Pieter Cornelis de Jongh en Pietertje Elisabeth Verheij. Zij gaan wonen op de Voorstraat No. 154 (235, nu 2). Het echtpaar blijft kinderloos. Jan Lambertus is overleden op 14 september 1901, zijn weduwe is overleden op 13 november 1913

L.H. Diepenhorst. Leendert Hermanus Diepenhorst FAzn., logement- en stalhouder, is geboren te Ameide op 3 oktober 1833 als zoon van Frank Arie Diepenhorst en Maaike de Jongh. Hij is op 22 februari 1855 te Ameide getrouwd met de op 3 september 1823 te Lopik geboren Petronella van Dijk. Leendert is dan voerman van beroep.

2 Jan de Kleijn is op 12 mei 1802 geboren te Herwijnen. Hij komt op 1 april 1832 als onderwijzer naar Ameide en blijft tot zijn 'pensionering' in oktober 1876 – hij is dan 74 jaar oud – wonen in het schoolhuis op het Kerkhof. Zijn opvolger in 1876 is Albert Labberton. Jan de Kleijn is in 1870 weduwnaar geworden en verhuist met twee dochters naar een huis aan de Voorstraat (nu 3). Tot zijn overlijden op 30 december 1880 blijft hij actief als koster en dus ook als voorzanger van de hervormde kerk.

"AMEIDE, 28 Nov. 1882. In de gisteren gehouden algemene vergadering der IJsclub "Hollandia" alhier is de rekening dier vereniging, over het afgelopen dienstjaar vastgesteld met een batig slot van f 28,55; verder zijn herkozen tot leden van 't bestuur de heren J. Saltzherr en A. Van Staveren, de laatste tevens tot secretaris-penningmeester, en gekozen de heer P.G.J. de Jong, laatstgenoemde ter voorziening in de buitengewone vacature, ontstaan door het bedanken van den heer Van Voorst van Beest, in wiens plaats tot president is benoemd de heer J.L. De Jongh. Het ledental der vereniging bedraagt thans 43."

Na bijna twee jaar voorzitter te zijn geweest neemt de heer Van Voorst van Beest afscheid van 'Hollandia'. Niet duidelijk is hoe groot zijn rol was. Bij de eerste jaarvergadering is hij afwezig, bij de tweede blijkt dat hij heeft bedankt. Hij wordt als voorzitter opgevolgd door het bestuurslid J.L. de Jongh, terwijl de kruidenier P.G.J. de Jong tot bestuurslid wordt gekozen.

IJsclub „HOLLANDIA"
te AMEIDE,
IJs en weder dienende,
Schoonhardrijderij
OP SCHAATSEN,
op de ZEDERIK te AMEIDE,
den 26. Jan. 1885,
voor mannen boven de 18 jaren.
Prijs f 25, premie f 15.
Inleg 50 Cents de persoon, inschrijving tot a. s. Maandag 9 uur voormidd. bij een der Ondergeteekenden; loting ten 9½ uur d. a. v., in 'T FORTUIN" te Ameide.
J. L. DE JONGH, Voorz.
A. VAN STAVEREN, Secret.

▲ *Schoonhovensche Courant, 24 januari 1885.*

In 1885 is er een eerste mijlpaal in het bestaan van de IJsclub. Voor het eerst in haar bestaan worden er wedstrijden georganiseerd op de Zederik. In de SC verschijnt een advertentie voor een Schoonhardrijderij OP SCHAATSEN te houden op 26 januari 1885, met een aanzienlijke geldprijs als beloning.

Het 'ijs en het weder diendende' kwam die dag gunstig uit, er vonden zelfs drie wedstrijden plaats. De eerste voor mannen boven 18 jaar, een tweede voor jongelieden tussen 15 en 18 jaar en de derde voor jongens onder 15 jaar. Vrouwen en meisjes kwamen in 1885 nog niet aan bod.

"AMEIDE, 28 Jan. 1885. Voor het eerst sedert hare oprichting in 1881 had de IJsclub: "Hollandia" alhier gelegenheid aan haar doel te beantwoorden, welke gelegenheid zij in de afgelopen week dan ook niet ongebruikt heeft gelaten. Er hadden toch van harentwege 3 wedstrijden in het schoonrijden plaats, als: op j.l. Maandag voor mannen boven 18 jaren, waaraan door 25 voortreffelijke rijders van hier en elders werd deelgenomen; de prijs ad f 25, behaald door M. Heijboer te Tienhoven en de premie ad f 15, door B. Streefkerk te Ameide, werden den overwinnaars onder eene hartelijke toespraak door den Burgemeester deze gemeente, eerevoorzitter der IJsclub, uitgereikt. Op Dinsdag d.a.v. 2 schoonrijderijen:

a. Voor jongelieden van 15-18 jaren uit de gemeenten Ameide, Tienhoven, Meerkerk en Leksmond; hieraan namen 18 flinke rijders deel; de prijs ad f 5, werd gewonnen door G.J. Langerak en de premie, ad f 2,50, door J.L. Den Hartog, beiden te Ameide.

b. Voor jongens beneden 15 jaren, uit de gemeenten Ameide en Tienhoven, waarvoor zich 16 mededingers aanmeldden, waaronder knaapjes van 10 à 12 jaren, die ieders bewondering wekten door de gracieuse wijze, waarop zij tekens volkomen op hun gemak de baan afzwierden, zoowel als anderen, wier wendingen om hare potsierlijkheid algemeen de lachspieren van de talrijke toeschouwers in beweging brachten.

De prijs ad f 3, 1e premie ad f 2, 2e premie ad f 1 en 3e premie ad f 0,50, werden behaald, respectievelijk door P. Den Hartog, G. Diepenhorst Tzn., H. Diepenhorst en P. Vroon, allen te Ameide, terwijl ten slotte nog voor eigen rekening van het bestuur van "Hollandia" een prijs ad f 1, en een premie ad f 0,50 werden uitgeloofd aan de beide jeugdige doch uitnemende schaatsenrijders C. Van Zomeren te Tienhoven, oud 11 en F. Van Goch te Ameide, oud 15 jaren.

Beide dagen werden de wedstrijden door prachtig weder begunstigd, de organisatie van en de orde bij de feesten waren voorbeeldig, waarvoor het bestuur van :"Hollandia" zoowel als de commissie uit hare leden alle lof toekomt. Moge die tevens een prikkel te meer voor hen zijn om, wanneer zich daartoe op nieuw de gelegenheid aanbiedt, op den ingeslagen weg voort te gaan, even als voor vele ingezetenen, die nog geen leden zijn, deze echt Hollandsche Vereeniging in 't vervolg door hun lidmaatschap te steunen."

De eerste wedstrijden zijn dus voorspoedig verlopen en ook financieel gaat het goed met de IJsclub. Ondanks de kosten van de wedstrijden wordt een positief resultaat geboekt op de jaarrekening 1885-86.

"AMEIDE, 17 Nov. 1886. Blijkens de in de heden gehouden algemeene vergadering van de IJsclub "Hollandia" alhier vastgestelde rekening over 1885-86, bedraagt het saldo f 115,41 en het ledental 50. Tot leden van het bestuur werden herkozen de heeren J.L. De Jongh en P.G.J. de Jong, terwijl eerstgemelde op nieuw werd benoemd tot president."

In 1887 worden er opnieuw wedstrijden georganiseerd. Deze keer niet op de Zederik maar op een ijsbaan gemaakt op het water van het Sluise Gat, in de krant 'het Sluissesche gat' of 'Sluischengat' genoemd. De Vijfheerenlanden schrijft het volgende: *"Ameide. De IJsclub Hollandia alhier heeft tegen heden Woensdag 19 Januari op het Sluissesche gat bij Ameide uitgeschreven eene schoon-hard-rijderij op schaatsen voor mannen boven 18 jaar tegen een inleggeld van 50 cents. De prijs is f 25; de premie f 15. De inschrijving kon tot Woensdag-ochtend half negen in het Fortuin aldaar geschieden."*

Ondanks de invallende dooi waren ook deze wedstrijden weer een succes, zoals blijkt uit de wedstrijdverslagen in de regionale pers. De SC schrijft op 22 januari 1887: *"AMEIDE, 20 Jan. 1887. Woensdag 19 dezer werd van wege de ijsclub "Hollandia" een wedstrijd in het schoon-hardrijden op schaatsen gehouden op het "Sluischengat" alhier, waar daartoe een prachtige spiegelgladde baan was ingericht. Er waren 22 mededingers, allen uitstekende rijders, zooals men ze bijna alleen te Ameide vindt. Na een heeten strijd werd de prijs ad f 25 behaald door H. Langerak en de premie ad f 15 door J. L. Den Hartog, beiden van Ameide. Niettegenstaande het ongunstige dooiende weder, heerschte er eene echt gezellige feestvreugde, waartoe de opwekkende tonen der muziek het hunne toebrachten. Dank zij de flinke maatregelen, door het bestuur en de*

regelingscommissie der ijsclub genomen, liep het ijsfeest in de beste orde af.
Velen traden deze week als lid der vereniging toe, wat voorzeker de beste dank is die het bestuur voor zijne vele moeiten en goede zorgen kan gebracht worden."
Ook de VHL publiceert op 23 januari 1887 een verslag van het ijsfeest. *"Onze IJsclub Hollandia heeft een feest gegeven, bestaande in eene schoonhardrijderij op schaatsen. Twee en twintig flinke rijders, waaronder ook van buiten de gemeente, namen aan dien wedstrijd deel en toonden zich hunner kracht en vlugheid op hunne schaatsen bewust.*
De straffe dooi, die zoo plotseling inviel, deed zeker velen doen thuis blijven, doch kon niet beletten, dat een groote menigte zich om de goed ingerichte baan bewoog en vol belangstelling den uitslag van elken rit volgde. Wat de matheid van het weder aan triestheid medebracht werd overtroffen door de opgewektheid in vroolijkheid, die de muziek, waarmede het feest was opgeluisterd, teweeg bracht. De uitslag van den wedstrijd was, dat de prijs werd behaald door Hend. Langerak en de premie door Jan Lod. Den Hartog, beiden van Ameide.
In de beste orde is het IJsfeest begonnen en afgeloopen, waardoor de Ameidenaren ook thans weder hebben getoond, dat zij uitgelaten vroolijk kunnen zijn, zonder tot losbandigheid over te slaan. Het groot getal op den dag van het feest toegetreden leden was zeker een bewijs, dat het feest de goedkeuring algemeen mocht wegdragen.
De voorgenomen hardrijderij kon om het slechte weder niet door gaan."
In 1888 is er opnieuw vorst, zoveel zelfs dat 2 januari de Lek dichtvriest. *"AMEIDE, 4 Jan. 1888. Maandagmorgen heeft het ijs in de rivier voor deze gemeente zich gezet; het is echter zeer zwak. De overtocht geschiedt met de ijsschouw, en ook te voet; het veergeld bedraagt thans 50 cents de persoon."* Ook wordt er op of bij de ijsbaan een tent gebouwd. *"AMEIDE, 4 Jan. 1888. Het maken eener ijstent met afsluiting voor de rijbaan, ten behoeve der ijsclub "Hollandia" alhier, is publiek aanbesteed onder de ambachtslieden, leden dier vereeniging zijnde, en gegund aan den laagsten inschrijver, zijnde de firma Diepenhorst & Co alhier, voor f 383."* En er wordt weer een wedstrijd uitgeschreven op de Zederik. In een advertentie wordt voor maandag 6 februari 1888 een Schoonhardrijderij aangekondigd. Het gaat dit keer om vier prijzen of premies, maar de bedragen zijn lager dan in 1885. Het is niet duidelijk of deze wedstrijd ook is doorgegaan er is in ieder geval geen verslag gevonden in de regionale pers.

IJsclub „HOLLANDIA"
te AMEIDE.
IJS EN WEDER DIENENDE.
Schoonhardrijderij op Schaatsen
op de Zederik te AMEIDE,
op MAANDAG 6 FEBR. a. s.,
voor MANNEN boven 18 jaren, om 4 PRIJZEN of PREMIËN, respectivelijk ad
f 12.50 f 7.50 f 5 - en f 2.50.
Inleg 25 Cents de persoon; inschrijving tot a. s. Maandag-morgen 9 ure, bij een der Ondergeteekenden; loting ten 9½ ure d. a. v., in 'T FORTUIN te Ameide.
J. L. DE JONGH, Voorz.
A. VAN STAVEREN, Secret.

▲ *Schoonhovensche Courant, 4 februari 1888.*

Maart 1888 is er nog een 'wedstrijd met hindernissen' voor de mannelijke jeugd. *"AMEIDE, 8 Mrt. 1888. Vrijdag had alhier van wege de ijsclub "Hollandia" een wedstrijd met hindernissen op schaatsen plaats tusschen jongelieden van 10 – 16 jaren; er waren ruim 20 mededingers. De prijs werd behaald door C. Zijderveld, de 1e premie door C. van Zomeren, beiden te Tienhoven, de 2e premie door G.J. Langerak te Ameide en de 3e premie door C. Boere te Tienhoven."*
"AMEIDE, 26 Nov. 1888. In de heden alhier gehouden algemeene vergadering der ijsclub "Hollandia", thans 65 leden tellende, is o.a. vastgesteld de rekening over het jaar 1887/88 in ontvang ad f 507,86, in uitgaaf f 424,91. en alzoo met een batig slot van f 82,95; zijn herkozen de aftredende bestuursleden, de heeren J. Saltzherr en A. Van Staveren, de laatste tevens als Secretaris-Penningmeester; is bepaald dat van de in het vorige jaar aangegane rentelooze geldleening jaarlijks zullen worden afgelost 25 aandeelen na winters dat geen- en 10 na winters dat wel ijsfeesten zijn gehouden. Verder is het bestuur gemachtigd om met eene commissie van bijstand, bestaande uit 5 daartoe aangewezen leden, in den aanstaanden winter zoodanige ijsfeesten te organiseeren als de kas en de omstandigheden zullen toelaten."
In 1889 is er opnieuw ijs en worden wedstrijden aangekondigd, die deze keer met muziek opgeluisterd zullen worden. Helaas kunnen deze wegens dooi niet doorgaan. *"Ameide. Donderdag 10 Jan. 1889, a.s. zal bij doorgaand vriezend weder op de Oude-Zederik, door de IJsclub "Hollandia" een ijsfeest gegeven worden, bestaande in eene schoonhardrijderij, die met muziek zal opgeluisterd worden."*
"AMEIDE, 11 Jan. 1889 Het tegen ll. Donderdag door de ijsclub "Hollandia" alhier georganiseerde ijsfeest, kon wegens den dooi niet doorgaan. Jammer genoeg, want alles was er voor gereed en beloofde groote deelneming. 't Is dan ook te wenschen dat er in dezen winter nog eens gelegenheid komt om de thans verijdelde plannen ten uitvoer te brengen. In afwachting daarvan blijft de aan de Zederik opgebouwde ijstent daar staan."
Later die maand wordt opnieuw een wedstrijd aangekondigd. De nieuwe ijstent dient als inschrijfbureau. Ook hiervan is geen verslag gevonden en het is dus niet duidelijk of deze is doorgegaan. Hoogstwaarschijnlijk niet, want in maart 1890 zijn 25 aandelen uitgeloot ter aflossing en dat zou alleen plaatsvinden 'na winters dat geen ijsfeest' heeft plaatsgevonden.

IJsclub „Hollandia" te Ameide.
Bij geschikt ijs en weder, op de Zederik onder AMEIDE, op
MAANDAG 21 JANUARI 1889,
Schoonhardrijderij
OP SCHAATSEN,
voor Mannen boven de 18 jaren.
Prijs f 12,50, 3 premiën ad f 7,50, f 5,— en f 2,50.
Inleg 25 Cents. Inschrijving a. s. Maandag tot voorm. 11 ure, in de IJstent bij de baan.
J. L. DE JONGH, Voorz.
A. VAN STAVEREN, Secret.

▲ *Schoonhovensche Courant, 19 januari 1889.*

"AMEIDE, 28 Nov. 1889 .Ll. Maandag had in "'t Fortuin" alhier de gewone jaarlijksche vergadering plaats van de leden der IJsclub "Hollandia", die thans 63 leden telt. In de vergadering werd vastgesteld de rekening over het afgeloopen vereenigingsjaar, aanwijzende een batig slot van f 45,37. Als bestuursleden werden herkozen de heeren J.L. De Jongh en P.G.J. De Jong, eerstge-

melde tevens als president. Verder werd het bestuur gemachtigd in den aanstaanden winter zoodanige ijsfeesten te organiseeren als de kas en het weder zullen toelaten."
"AMEIDE, 4 Dec. 1890. In de op 25 Nov. ll. ten huize van den heer C. Bouwmeester alhier gehouden algemeene vergadering van de IJsclub "Hollandia" alhier, thans 59 leden tellende, is: a. vastgesteld de rekening over het afgeloopen vereeniging-jaar, met een goed slot van f 79,34, b. met algemeene stemmen herkozen tot lid van 't bestuur de heer L.H. Diepenhorst en c. besloten: zoodra het ijs zulks toelaat, van wege de Club te doen houden eene schoonhardrijderij op streek tusschen personen boven 16 jaren en een dito wedstrijd op de wijze, zooals hier te voren steeds gebruikelijk was, tusschen jongelieden van 10 tot 16 jaren, terwijl voorts, zoo de kas dit toelaat, nog een ijsfeestje zal worden georganiseerd ten ***voordeele van behoeftige ingezetenen van Ameide en Tienhoven.*** *Ten slotte is besloten het buffet en de ijstent, wanneer die dezen winter mocht worden opgebouwd, onder de leden publiek te verpachten."*
Het buffet in de ijstent wordt inderdaad verpacht aan G.J. de Jong te Tienhoven, de latere bouwer en uitbater van café Lekzicht op de Lekdijk te Ameide.
"AMEIDE, 11 Dec. Het recht tot verkoop van ververschingen in de tent der IJsclub "Hollandia" alhier, gedurende dezen winter, is publiek gepacht door den heer G.J. de Jong te Tienhoven voor f 45."
De voortuitzichten voor een ijsfeest zijn goed. Het vroor in 1890 al vanaf 22 november en begin december stopt de zalmvisserij. *"TIENHOVEN, 10 Dec. 1890. Wegens de strenge vorst is op de zalm-zegenvisscherij alhier van ll. Zondag op Maandag niet gevischt."* Er blijkt ook dat het ijs niet zonder gevaar is. De kranten melden minstens twee ongevallen in Ameide. *"AMEIDE, 17 Dec. 1890. J.L. alhier heeft ll. Zondag, bij een val op het ijs zijn arm gebroken; de man moet door handenarbeid in de behoeften van zijn talrijk gezin voorzien; 't is te hopen dat de liefdadige ingezetenen ook hem, zoo lang hij niet kan werken, niet zullen vergeten."* Het bleef hier niet bij, want ook *Ll Zondag-avond is zekere J.G.Z. alhier op het ijs op de Zederik belangrijk verwond; hij bekwam drie sneden over aangezicht en neus."*
De winter van 1890/91 wordt er een met strenge vorst. De Lek, Merwede en Noord vriezen dicht en veel plaatsen aan de rivier zijn onbereikbaar voor de stoomraderboten. Het zal voor 'Hollandia' dan ook een topseizoen worden, met meerdere ijsfeesten. Voor maandag 15 december wordt een wedstrijd *'Schoonhardrijderij op Streek'* uitgeschreven op de Zederik voor mannen boven 16 jaar, die dit keer wel doorgaat. Op 18 december is er een priksledenwedstrijd voor behoeftige ingezetenen van Ameide en Tienhoven. Niet minder dan 80 inwoners nemen deel aan deze wedstrijd, waarbij spek, erwten en bonen gewonnen konden worden. Een echte wedstrijd voor 'spek en bonen'. Alle deelnemers krijgen een portie – de winnaars iets meer – en zelfs behoeftigen die niet konden deelnemen kregen spek en bonen mee naar huis. Op 30 december is er een nog schoonhardrijderij voor jongelieden tussen 10 en 16 jaar. Deze wedstrijd gaat door ondanks *'het bijna onstuitbaar koude weder'*.

IJsclub „HOLLANDIA"
te AMEIDE.

Bij geschikt ijs,
Schoonhardrijderij op Streek,
op de ZEDERIK te Ameide,
Maandag 15 December 1890,
voor mannen boven 16 jaren.
PRIJS f 15,–,
1e premie f 10.—, 2e premie f 5,—.
Inleg 50 Cents de persoon, leden vrij; inschrijving tot a. s. Maandag 10 uur voormiddags, bij een der ondergeteekenden; loting ten 10 uure, in „'T FORTUIN" te Ameide.
J. L. DE JONGH, Voorzitter.
A. VAN STAVEREN, Secretaris.

▲ *Schoonhovensche Courant, 13 december 1890.*

"AMEIDE, 15 Dec. 1890. Aan de heden vanwege de IJsclub "Hollandia" alhier gehouden wedstrijd in het schoonrijden op streek werd deelgenomen door 15 uitstekende rijders. Na een heeten strijd werden de prijzen ad f 15, f 10, en f 5 behaald respectievelijk door F. Kool, G.C. Van Lomwel en J. Van Es, allen uit het naburige Tienhoven, en hun door den president der IJsclub, den heer J.L. de Jongh, na een warme toespraak uitgereikt. Het feest werd opgeluisterd door een flink muziekcorps uit Vianen, begunstigd door prachtig, echt winterweder en was des namiddags ten half vier tot ieders genoegen afgeloopen. Aan het bestuur en heeren commissarissen komt dan ook alle lof toe voor de uitstekend ingerichte baan en de flinke regeling van het feest."
"AMEIDE, 18 Dec. 1890. Aan den heden op het ijs der Zederik gehouden priksledenwedstrijd voor behoeftige ingezetenen van Ameide en Tienhoven, georganiseerd door de IJsclub "Hollandia" alhier, werd door pl.m 80 personen deelgenomen. De prijzen bestonden uit spek en erwten en boonen, waarvan elk der deelnemers, de 4 prijs- en premiewinners natuurlijk meer, minstens 1 pond spek en 1 kop erwten of boonen kreeg, terwijl ook verscheidene weduwen, ouden van dagen en andere behoeftigen, die niet konden deel nemen, daarmede verblijd werden. De onkosten van een en ander zijn bestreden uit vrijwillige bijdragen van leden der IJsclub, die hiermede hebben getoond het aangename met het nuttige te willen vereenigen."
"AMEIDE, 30 Dec. 1890. Aan den heden alhier vanwege de ijsclub "Hollandia" gehouden wedstrijd in het schoonhardrijden voor jongelieden van 10 tot 16 jaren werd, ondanks het bijna onuitstaanbaar koude weder, door 12 jongelieden deelgenomen. Na een hardnekkigen strijd werd respectievelijk gewonnen de prijs ad f 5 door C. Zijderveld te Tienhoven, de 1e premie ad f 2,50 door K. Roodnat, de 2e premie ad f 2 door L.P. Van Lomwel en de 3e premie ad f 1 door J. Koppen, allen te Ameide."
Na de jaarwisseling gaan de ijsfeesten gewoon door en zien we voor het eerst een wedstrijd waar ook dames bij betrokken zijn. Op 7 januari 1891 is er een Schoonhardrijderij voor paren. De advertentie is voorzien van een grappig plaatje van een 'schaatsend paar'. Niet minder dan 11 paren, dus ook 11 vrouwen namen deel aan deze wedstrijd.

BIJ GESCHIKT IJS EN WEDER:

Schoonhardrijderij

OP SCHAATSEN,

DOOR PAREN,

op de Zederik te AMEIDE,

WOENSDAG 7 JAN. e. k.,

's nam. 12½ ure.

Inleggeld f 0,50 per paar.

Prijs f 20,-; premie f 10,-

en eene premie, groot de Inleggelden.

▲ *Schoonhovensche Courant, 7 januari 1891.*

"AMEIDE, 7 Jan. 1891. Heden had op de baan van de ijsclub "Hollandia" alhier een wedstrijd in het schoonhardrijden door paren plaats, waaraan door 11 uitstekend rijdende paren werd deelgenomen; de prijs ad f 20 werd behaald door den heer W.P. De Jong en diens zuster M.E. De Jong, beiden te Polsbroek, de 1e premie ad f 10 door den heer F. Kool te Tienhoven en mej. C. Bassa te Leksmond en de 2e premie, (de inleggelden) door den heer M. Heijboer en diens zuster A. Heijboer, beiden te Tienhoven. Hierbij mag niet onvermeld blijven, dat laatstgenoemde A. Heijboer een nog slechts 13-jarig meisje en voor haar leeftijd zeker eene der bekwaamste uit velen is in de kunst van schoonrijden.

Intussen bleef het vriezen en kunnen de behoeftige inwoners van Ameide en Tienhoven weer met de prikslede strijden voor 'spek en bonen'. *"AMEIDE, 21 Jan. 1891. Voor de tweede maal in dezen winter werd voor rekening der leden van de ijsclub "Hollandia" alhier een ijsfeest, uitsluitend voor behoeftige ingezetenen van Ameide en Tienhoven, gehouden om spek, erwten en boonen. 't Bestond uit een priksleden wedstrijd en een hardrijderij met hindernissen, waaraan door ruim 120 personen werd deelgenomen. De prijs, zijnde 5 kilo spek en 5 liter boonen of erwten, werd gewonnen bij het priksleden door J. De Jong en bij 't hardrijden door W. Uittenbogaard Johzn., beiden te Ameide en de premie, 2½ kilo spek en 2½ liter boonen of erwten, door K. Van der Ham en J. Versluis, beiden te Tienhoven.*

Verder ontvingen alle deelnemers spek en erwten of boonen naar de sterkte van 't gezin, en werden daarvan ook voorzien vele ouden van dagen, weduwen enz. Dit echt philantropisch ijsfeest werd door schoon weder begunstigd, ging volmaakt ordelijk in zijn werk en toonde bij vernieuwing dat de leden van Hollandia het aangename met het nuttige weten te vereenigen."

De wedstrijd van 21 januari 1891 viel ongeveer samen met het 10-jarig bestaan van de IJsclub "Hollandia". Het aantal leden schommelde rond de 60 personen – natuurlijk allemaal mannen. In de eerste tien jaar werden er in de winters van 1884/85, 1886/87, 1887/88 en 1890/91 minstens één, maar soms meerdere wedstrijden verreden om geldprijzen. Ook werd er actief aan hulpverlening voor behoeftigen gedaan door het organiseren van wedstrijden 'voor spek en bonen (en erwten)'. Deze ondersteuning wordt door een aantal inwoners zeer gewaardeerd. Zo is er in 1891 een mededeling in de SC: *"De Ondergeteekenden voelen zich gedrongen, ook namens zeer vele anderen, hun innigen dank te betuigen aan allen, zoo in- als buiten de gemeente en daaronder ook de Leden der ijsclub "HOLLANDIA", die in dezen strengen en langdurigen winter op zóó milde wijze hebben getoond te willen helpen, waar werk en verdiensten ontbraken. ADAM VAN DER VELDEN. PIETER VAN DER GRIJN. WILLEM DE VOS. Ameide, 20 Februari 1891."*

De jaarvergadering van 1891 sluit de eerste 10 jaar van de IJsclub 'Hollandia' af. *"AMEIDE, 30 Nov. 1891. In de Vrijdag gehouden algemeene vergadering der ijsclub "Hollandia" alhier, thans pl.m. 70 leden tellende, is vastgesteld de rekening over 1890/91, in ontvang ad f 210,98, in uitgaaf ad f 207,63 en alzoo met een batig slot ad f 3,35. Bovendien is in dit dienstjaar voor de behoeftigen besteed een bedrag van f 181,83½, dat geheel is bestreden uit vrijwillige bijdragen der leden. De beide aftredende bestuursleden, de heeren J. Saltzherr en A. Van Staveren, werden beide herkozen."*

Ondanks de vele ijsfeesten en wedstrijden sluit de vereniging het jaar 1891 toch nog net positief af – batig slot van *f* 3,35. Het aantal van 70 leden is het hoogste aantal in de eerste 10 jaar. Eind 1891 bestaat het bestuur van 'Hollandia' nog uit vier van de vijf oprichters: de heren J.L. de Jongh (voorzitter), A. van Staveren (secretaris-penningmeester), L.H. Diepenhorst, J. Saltzherr. Alleen de eerste voorzitter, E.G.B. van Voorst van Beest is in 1882 vervangen door de heer P.G.J. de Jong.

Met het jaar 1892 begint het tweede decennium van de ijsclub. *"AMEIDE, 30 Nov. 1892. In de j.l. Maandag-avond gehouden zeer druk bezochte algemeene vergadering der ijsclub "Hollandia" alhier werd vastgesteld de rekening van den secretaris-penningmeester over 1891/92 met een goed slot van f 34,86. Tot bestuursleden werden herkozen de heeren J.L. De Jongh en P.G.J. De Jong, eerstgenoemde tevens als voorzitter. er werd besloten bij geschikt ijs in dezen winter het eerst te houden ijsfeest te doen bestaan uit eene schoonhardrijderij met paren ook uit andere plaatsen. Ten slotte werden nog eenige regelingen getroffen betreffende de exploitatie enz. der ijstent. De vereeniging telt thans 68 leden en gaat nog steeds vooruit."*

De winter 1892/93 biedt opnieuw mogelijkheden voor wedstrijden en het plan om het *'ijsfeest te doen bestaan uit eene schoonhardrijderij met paren ook uit andere plaatsen'* kan dan ook door gaan. Op vrijdag 6 januari 1893 komen op de Zederik voor de tweede keer schaatsende paren in actie. *"AMEIDE, 9 Jan. 1893. L.l. Vrijdag 6 Jan. werd van wege de ijsclub "Hollandia: alhier, op de Zederik eene schoonhardrijderij door paren op schaatsen gehouden, om drie prijzen in geld. De banen waren spiegelglad en met vlaggen getooid, muziek luisterde het feest op. Van de 11 paren die mededongen en die allen, zonder uitzondering, prachtig reden, werd de prijs gewonnen door P. Van Hoff te Ameide en mej. Veen uit Leksmond, de eerste premie door M. Heijboer en diens zuster, mej. A. Heijboer, beiden te Tienhoven, en de tweede premie door Adr. Kruijt te Ameide en mej. Van Hoff te Meerkerk. Prachtig stil weder begunstigde dit ijsfeest, dat door eene groote menigte belangstellenden werd bijgewoond en evenals als altijd in de beste orde afliep."*

"AMEIDE, 27 Nov. 1893. In de heden-avond in 't Fortuin alhier gehouden vergadering van de ijsclub "Hollandia", thans 64 leden tellende, is vastgesteld de rekening van den penningmeester over 't afgeloopen ver-

eenigingsjaar en gekozen tot bestuurslid de heer F.A. Diepenhorst, in de plaats van de heer L.H. Diepenhorst F.Az., die aan de beurt van aftreding was en niet meer in aanmerking wenschte te komen. Verder is o.a. besloten bij geschikt ijs in den aanstaanden winter in de eerste plaats eene schoonhardrijderij met hindernissen te houden en met algemeene stemmen aangenomen een voorstel van 't bestuur, om aan de afdeeling "Vianen en Omstreken" der Hollandsche Maatschappij van Landbouw in het aanstaande jaar de ijstent der vereeniging ten gebruike af te staan bij de dan alhier te houden Landbouwtentoonstelling en harddraverij, die dit jaar wegens het hier en elders voorkomen van cholera niet konden doorgaan."

In de winter 1893/94 is het ijs weer voldoende sterk voor een wedstrijd. Ditmaal een *'wedstrijd in het schoonrijden met hindernissen'*. De belangstelling was niet erg groot, slechts 8 rijders deden mee. *"AMEIDE, 9 Jan. 1894. Aan den heden alhier vanwege de ijsclub "Hollandia" gehouden wedstrijd in het schoonrijden met hindernissen werd door 8 personen deelgenomen. De prijs werd behaald door C. Zijderveld te Tienhoven en de premie door Adrs. Kruijt te Ameide."*

"Ameide, 23 Nov. 1894. In de alhier gehouden algemeene vergadering van de ijsclub "Hollandia", thans 60 leden tellende, werden: 1º. toegelaten de voorgedragen nieuwe leden;

2º. vastgesteld de rekening over 1893/4, in ontvang ad f 67,44, in uitgaaf ad f 53,45, batig slot f 13,99. 3º. herkozen, met bijna algemeene stemmen, tot bestuurslid, tevens secretaris-penningmeester de heer A. Van Staveren, en gekozen tot lid van 't bestuur in de plaats van de heer J. Saltzherr, vertrokken, de heer C. De Jong Jzn. alhier, bij herstemming met den heer P.J. Heijboer te Tienhoven.

Verder werd met groote meerderheid van stemmen besloten de eerst te houden wedstrijd te doen bestaan uit eene schoonhardrijderij met paren en de ijstent in den aanstaanden winter niet op te bouwen, maar die hetzij uit de hand hetzij publiek te verkoopen.

In de winter van 1894/95 kan er voor de derde achtereenvolgende winter een wedstijd op de Zederik gehouden worden. Ditmaal weer een *'schoonhardrijderij met paren'* op 5 februari 1895 met prijzen van *f* 20, *f* 10 en *f* 5. De ijstent werd niet meer gebruikt en zal worden verkocht, zodat de inschrijving weer in 't Fortuin werd gedaan.

IJSCLUB „HOLLANDIA"
te AMEIDE.

SCHOONHARDRIJDERIJ
OP SCHAATSEN
met PAREN,
OP DE ZEDERIK TE AMEIDE
(bij geschikt ijs en weder),
op Dinsdag 5 Februari a. s.,
's nami ldags 1 uur.
Prijzen f 20, f 10 en f 5.
Aangifte vóór nam. 1 uur in 'T FORTUIN te Ameide.
INLEG f 0,50.
De Wedstrijd zal worden opgeluisterd door MUZIEK.
HET BESTUUR.

◄ *Schoonhovensche Courant, 2 februari 1895.*

"Ameide, 5 Febr. 1895. Aan den heden vanwege de ijsclub "Hollandia" alhier gehouden wedstrijd in het schoonhardrijden door paren, werd door 7 paren deelgenomen. De prijs, 1ste premie en 2de premie vielen resp. ten deel aan Adr. Vermaat en C. Zijderveld, Neeltje Van Lomwel en C. Van Zomeren, allen te Tienhoven; Metje van Hoff te Meerkerk en Adr. Kruijt te Ameide. Er werd, zooals we dat hier gewoon zijn, prachtig gereden. 't Was mooi zonnig winterweer, en goede muziek luisterde den wedstrijd op, zoodat 't een opgewekt winterfeest was. Jammer dat er niet meer deelneming was; 't schijnt dat men zich elders niet zoo in 't schoonrijden oefent, dat men zich met onze paren durft meten. Jammer genoeg oefent men zich in het algemeen meer in het hard- dan in het schoonrijden."

Enkele dagen later werden wedstrijden georganiseerd voor de behoeftigen van Ameide en Tienhoven.

"Ameide, 8 Febr. 1895. Heden-namiddag werd op de Zederik alhier vanwege de ijsclub "Hollandia" gehouden een priksledenwedstrijd, een harddraverij met hindernissen en een dito met lange Goudsche pijpen, uitsluitend voor behoeftige ingezetenen uit deze gemeente en Tienhoven. De prijzen bestonden in gerookt spek en erwten, terwijl na afloop aan alle deelnemers, ouden van dagen en weduwen, een portie van beide werd uitgereikt. Een tal van toeschouwers woonde dit door prachtig winterweer begunstigd weldadigheids-ijsfeest met genoegen bij, welk feest aan 114 behoeftige gezinnen een smakelijk middagmaal bezorgde. De kosten zijn bestreden uit vrijwillige bijdragen van de Leden der ijsclub en van enkele anderen, die de goed zaak wilden steunen."

Hieruit blijkt dat er eind 19de eeuw in Ameide en Tienhoven grote armoede heerste. Mijn schatting is dat er in die tijd ongeveer 500 gezinnen woonachtig waren in Ameide en Tienhoven. Dat zou betekenen dat 20-25% van deze gezinnen tot de behoeftigen gerekend werden[3]. Zij waren voor hun dagelijks bestaan afhankelijk van armenzorg en liefdadigheid, die door meerdere organisaties werd uitgevoerd.

Ook in 1895 gaat het goed met 'Hollandia'. Er blijven nieuwe leden komen en de financiële situatie blijft positief. Bijzonder is dat in dat jaar besloten wordt om zich in de komende winter vooral te richten op de vaarwegen en de behoeftigen en kennelijk niet of minder op wedstrijden om geldprijzen. Misschien een gevolg van de oprichting van de IJsbond Alblasserwaard (zie kader) *"Ameide, 28 Nov. 1895. In de heden-avond gehouden algemeene vergadering van de ijsclub "Hollandia" alhier is, na ballotage der nieuwe leden en het doen van eenigen mededeelingen, de rekening van den penningmeester over 1894/95 vastgesteld met een batig slot van f 28,98½. De beide aftredende bestuursleden, de heeren J.L. De Jongh en P.G.J. De Jong, werden met nagenoeg algemeene stemmen herkozen, eerstgemelde tevens als president. Verder is besloten, zich in den aanstaanden winter vanwege deze ijsclub hoofdzakelijk te bepalen tot het maken van goede verkeerswegen en het organiseeren van ijsvermakelijkheden voor behoeftigen, het laatste buiten bezwaar van de kas."*

3 Carla Jonker schrijft dat rond 1900 in de wintermaanden *"naar schatting de helft van de gezinnen van loonafhankelijke arbeiders gedurende minstens enkele weken door voedseluitdelingen in leven gehouden moest worden."* 'Macht en armoede aan de rivier, Ameide en Tienhoven 1870-1940' Stichting Carla Jonker, 2010, blz. 128. Dit boek geeft een goed beeld van de armoede onder de arbeidende klasse aan het eind van de 19de eeuw.

De IJsbond Alblasserwaard

"Ameide, 9 Jan. 1896. In eene heden algemeene vergadering van de ijsclub "Hollandia" alhier, is met meerderheid van stemmen besloten toe te treden tot den ijsbond "Alblasserwaard." De ijsclub 'Hollandia' in Ameide is na Gorinchem (opgericht in 1879) de tweede ijsclub in de Alblasserwaard. Daarna volgen er ook ijsclubs in Streefkerk, Groot-Ammers, Noordeloos, Alblasserdam, Nieuw-Lekkerland, Meerkerk en Molenaarsgraaf-Brandwijk. In 1893 wordt de behoefte gevoeld om regionaal meer te gaan samenwerken.

OPROEPING.
VERGADERING van belangstellenden tot oprichting van een
Alg. IJsbond i/d Alblasserwaard,
op Zaterdag 15 April 1893, 's namiddags 2½ uur, bij den Heer
FOP TRAPMAN te Goudriaan.
Namens het Bestuur der IJsclub „Willem Barendts" te Streefkerk,
M. VAN SPALL,
Voorzitter.

▲ *Schoonhovensche Courant, april 1893.*

Op 15 april 1893 wordt er in Streefkerk gesproken over de oprichting van een "IJsbond Alblasserwaard en omstreken" door vertegenwoordigers van ijsclubs uit Streefkerk, Groot-Ammers, Alblasserdam, Molenaarsgraaf, Gorinchem, Peursum en Noordeloos. In juni 1893 wordt de "IJsbond Alblasserwaard en Vijfheerenlanden" opgericht, die in december 1894 als rechtspersoon werd erkend. De SC meldt: *"In eene j.l. Zaterdag te Goudriaan gehouden vergadering is geconstitueerd de IJsbond van de Alblasserwaard en Vijheerenlanden. Hoofddoel van den bond is: de werkverschaffing door gedurende den winter den verkeersweg (het ijs) tusschen de verschillende gemeenten zoveel mogelijk vrij te maken en te houden. Leden zijn 1. De verschillende ijsclubs in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden, voor zoover die zich bij den bond wenschen aan te sluiten; 2. Zij, die hetzij als begunstigers of donateurs eene vastgestelde jaarlijksche contributie of gift in eens, bij reglement bepaald, betalen.*

Leden van de nieuwe IJsbond in 1893 zijn de ijsclubs Willem Barendtz (Streefkerk), De Telegraaf (Groot-Ammers), Voorwaarts (Noordeloos), De Graafstroom (Molenaarsgraaf), Alblasserdam, Jacob van Heemskerk (Nieuw Lekkerland), Zeederik (Meerkerk) en Ons Genoegen (Kinderdijk). De IJsclub 'Hollandia' uit Ameide is er dan nog niet bij. Die zal in 1896 aansluiten. De afstanden tussen de verengingen waren groot en het kostte moeite om de boel bij elkaar te houden. In 1898 gaat de Alblasserwaard dan ook alleen verder. In 1904 zijn er 16 ijsclubs lid van de IJsbond Alblasserwaard, waaronder 'Hollandia'. Bij vorst houdt de IJsbond toezicht op de onderlinge ijswegen. Bijzonder is dat werkverschaffing gedurende de winter het hoofddoel is. Met hulp van betaalde baanvegers moeten de ijswegen tussen de verschillende plaatsen zoveel mogelijk berijdbaar gemaakt en gehouden worden. Via advertenties wordt aangegeven of de ijswegen al dan niet 'vertrouwbaar' zijn.

DE IJSWEGEN
in de ALBLASSERWAARD zijn niet vertrouwbaar vanwege den dooi.
STREEFKERK, 12 Jan. '94.
De Voorzitter v/d IJsbond „Alblasserwaard c. a.",
VAN SPALL.

◄ *Schoonhovensche Courant, 13 januari 1894.*

De IJsbond is ook betrokken bij de organisatie van toertochten, ook wel Rondtocht door de Alblasserwaard of Rondrit genoemd. In 1917 wordt een rondrit van 65 km gehouden met start in Alblasserdam en ca. 125 deelnemers. Omdat deze tochten destijds meestal in het westen van de Alblasserwaard begonnen, werden Tienhoven en Ameide meestal niet bereikt. In 1920 wordt besloten om jaarlijks een bondswedstrijd hardrijden op de kortebaan te houden over 180 meter – ijs en weder dienende, natuurlijk – en de plaats van de wedstrijd te laten rouleren tussen de aangesloten verenigingen, Later komt daar ook een bondswedstrijd schoonrijden voor paren bij.
Tijdens iedere jaarvergadering van 'Hollandia' staat het wel en wee van de IJsbond op de agenda en doen de vertegenwoordigers verslag van de vergaderingen. In 1939 wordt burgemeester Luijendijk van Ameide en Tienhoven bestuurslid van de IJsbond.

Schaatsen uit Ameide

Aan het einde van de 19de eeuw werd er in Ameide niet alleen schaatsen gereden, maar werden er ook schaatsen gemaakt. Er waren toen twee smederijen actief, die allebei schaatsen produceerden. De meestersmid Teunis van Roon was actief op de hoek van de Peperstraat en de Achterweg, de gebr. Vermeulen hadden hun smederij op de Dam.

De zeer bekende
SCHAATSEN
van T. van Roon
Mr. Smid te Ameide
zijn tegen denzelfden prijs te MEERKERK verkrijgbaar bij
Antn. van der Heijden.

IJS. IJS. IJS.
Even als den vorigen winter zijn de gunstig bekende SCHAATSEN van de **Gebr. Vermeulen** te AMEIDE zonder eenige prijsverhooging verkrijgbaar gesteld bij JAC. SPEIJER Cz. te MEERKERK.

▲ *De Gelderlander, 1894 en 1895.*

Uit deze advertenties blijkt dat de deze SCHAATSEN uit Ameide 'tegen denzelfden prijs' of te wel 'zonder eenige prijsverhoging' ook in Meerkerk verkrijgbaar waren. Wel hadden de smeden uit Ameide elk hun eigen vertegenwoordiger in Meerkerk.

Meer informatie over 'Schaatsen uit Ameide' is te vinden in een artikel van Krijn van der Ham, Nieuwsblad HVAT 2010, Jrg. 21, nr. 1, blz. 16-18.

In de winter van 1896/97 zijn er wel plannen, maar is er gebrek aan ijs. *"Ameide, 1 Dec. 1896. Jl. Vrijdagavond werd in 't café "de Jong" aan het veer te Tienhoven de gewone November-vergadering der IJsclub "Hollandia" gehouden, welke vereeniging thans 58 leden telt. De rekening van den penningmeester werd vastgesteld met een batig slot van f 46,58½. Tot bestuurslid werd herkozen de heer F.A. Diepenhorst alhier. Besloten werd, met meerderheid van stemmen, om in dezen winter, bij geschikt ijs, eens eene hardrijderij te houden en dan, om meer publiek te krijgen, voor het houden van den wedstrijd wat verder de Zederik op te gaan in de richting van Meerkerk."* Die wedstrijd wordt georganiseerd maar kan wegens ongunstig weer niet doorgaan. *"Ameide, 28 Jan 1897. De IJsclub "Hollandia" besloot onlangs in eene vergadering aan het Tienhovensche Veer gehouden, dit jaar ijs en weder dienende, weder een wedstrijd op de Zederik te organiseeren. De ongunstige weergesteldheid echter heeft het bestuur op zijn jongste vergadering op Maandag 25 dezer doen besluiten den wedstrijd voorloopig uittestellen."*

In de winter 1897/98 worden plannen gemaakt om de inrichting van de ijsbaan te verbeteren. Het bestuur gaat echter 'niet over een nacht ijs' voor ze een besluit neemt. *"Ameide, 29 Nov. 1897. Heden-avond hield de ijsclub "Hollandia" alhier hare gewone jaarlijksche algemeene vergadering; de vereeniging bestaat thans uit 52, tegenwoordig waren 24 leden. De rekening van den penningmeester werd vastgesteld met een batig slot van f 75,19½. Tot bestuursleden werden herkozen, met nagenoeg algemeene stemmen, de heeren C. De Jong Jz. en A. Van Staveren, de laatste tevens tot secretaris-penningmeester. Bij de bespreking der te houden ijsfeesten in den a.s. winter werd een voorstel van het Bestuur aangenomen om vooraf eene commissie te benoemen tot onderzoek naar de inrichting en kosten eener baaninrichting als te Meerkerk in gebruik is; na ontvangst van haar rapport zal in eene latere vergadering omtrent het onderwerp "IJsfeesten" een definitief besluit worden genomen; tot leden dier commissie werden aangewezen de heeren U. Rijpma, F. Diepenhorst Hz. en As. Kruijt."*

Een commissie *'tot onderzoek naar de inrichting en kosten eener baaninrichting als te Meerkerk in gebruik'*. Is hier - eind 1897 - voor de eerste keer sprake van het inrichten van een vaste ijsbaan[4]? Of gaat het om de inrichting van de baan als er al ijs is? Uit de verslagen van 1898 en 1899 lijkt het laatste het geval te zijn. *"Ameide, 28 Nov. 1898. Heden werd in het Café Bouwmeester alhier de gewone najaars-vergadering gehouden der IJsclub "Hollandia", thans tellende 45 leden. De voorzitter herdacht wijlen den heer Mr. J.D. Van der Poel[5], van wien in tijden van nood en armoede onder de ingezetenen, ook deze vereeniging steeds veel steun ondervond en deelde mede, dat de door Z. Ed. nagelaten 102 aandeelen in de rentelooze geldleening door de erven zijn geschonken ten bate der IJsclub.*

Bij monde van den heer Heijboer werd verslag uitgebracht omtrent de inrichting en kosten eener ijsbaaninrichting, zooals de IJsclub te Meerkerk ere eene bezit. Besloten hieromtrent en ook over de te houden ijsfeesten in den aanstaanden winter, met het oog op de kleine opkomst der leden heden-avond, in eene volgende vergadering te besluiten.

De rekening van den penningmeester werd vastgesteld met een batig saldo van f 112,90½.

Tot bestuursleden werden herkozen de heeren J.L. De Jongh en P.G.J. De Jong, eerstgenoemde tevens tot president. Ten slotte werd besloten in eene volgende vergadering eene gratis-verloting te houden van een paar schaatsen."

Een jaar later wordt besloten om de 'ijsbaaninrichting' aan te schaffen en men heeft het geluk dat deze direct gebruikt kan worden.

"Ameide. 27 Nov. 1899. Heden-avond werd in het café "Langerak" de gewone najaars-vergadering gehouden van de ijsclub "Hollandia" alhier, bestaande thans uit 41 leden.

De rekening van den penningmeester over 't jaar 1898/9 werd vastgesteld met een batig slot van f 138,79½ en het aftredend bestuurslid, de heer F.A. Diepenhorst, herkozen. Besloten werd een eigen ijsbaaninrichting aan te schaffen en in den aanstaanden winter bij geschikt ijs een schoonrijderij door paren te doen houden. Ten slotte had een gratis verloting van een paar schaatsen plaats, die ten deel viel aan den heer J. Schmidt alhier."

'In den aanstaanden winter' van 1899/1900 konden na vier winters zonder geschikt ijs weer eens wedstrijden worden verreden. Op 20 december 1899 werd een wedstrijd schoonrijden voor paren georganiseerd. *"Ameide. Naar wij vernemen zal door de IJsclub "Hollandia" te Ameide, bij gunstig weder eene schoonrijderij met paren aan de sluizen bij Ameide, op Woensdag 20 Dec. 1899, plaats hebben. IJs en weder dienende, kan men zich aanbieden tot 's middags 12 uur bij de Wed. Diepenhorst in 't Fortuin. Mededingers en mededingsters worden verzocht zich bij het Bestuur aan te melden of den 20 December vóór 12 uur in 't Fortuin. De prijzen zijn de volgende: 1e prijs 15 gulden, 2e prijs 10 gulden, 3e prijs 5 gulden.*

"Ameide, 20 Dec. 1899. Aan den heden alhier vanwege de IJsclub "Hollandia" gehouden wedstrijd in het schoonrijden met paren werd deelgenomen door 7 paren. De prijs ad f 15, 1ste premie ad f 10 en 2de premie ad f 5 werden gewonnen door den heer C. Zijderveld en mej. A. Vermaat te Tienhoven, den heer S. Verhoef en mej. H. Van Lomwel te Tienhoven, den heer H. Vuurens en mej. N. Oskam te Ameide."

Na 1900 worden er in de kranten helaas steeds minder berichten over de ijsclub 'Hollandia' gepubli-

4 De vele plannen voor de aanleg van een vaste ijsbaan worden in een volgend artikel besproken worden. Zie: 'De droom die nooit uitkwam: een vaste ijsbaan voor Hollandia', elders in dit Nieuwsblad.

5 Mr. Johannes Dirk van der Poel was burgemeester van Ameide en Tienhoven van 1847 tot 1854. Hij is ook lid geweest van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en van de Provinciale Staten van Zuid-Holland. Hij was getrouwd met Albertine Marie Alexandrine Kerkhoven. Het echtpaar woonde eerst in de Nieuwstraat (nu 39 en 41) en later – na het overlijden van zijn vader H. van der Poel in 1872 - op de Dam (nu 10 en 11). Zij bleven kinderloos en speelden een grote rol in het maatschappelijk leven, van Ameide en Tienhoven. Voor meer informatie zie: Bram Provoost. 'Eén van de "Heren van de thee" op bezoek in Ameide. Nieuwsblad HVAT 2012, Jrg. 23 nr. 3, blz. 44-47.

ceerd. Zo is het niet duidelijk of er in de winters tussen 1901 en 1904 nog wedstrijden gehouden konden worden op de Zederik. Zowel in 1901 als in 1902 is er sprake van een stevige winter. Medio januari 1901 zijn er meerdere aankondigingen van hardrijderijen in de regio. In Meerkerk is er op 17 januari 1901 een 'Schoonrijderij voor paren'. De 1e prijs f 30,- werd behaald door de heer C. Zijderveld te Ameide en mej. A. Vermaat te Tienhoven, hetzelfde paar dat in 1899 de eerste prijs had gewonnen in Ameide. Er worden door 'Hollandia' wel plannen gemaakt op de jaarvergaderingen. Zoals in 1901 toen *"Besloten werd, zoodra er geschikt ijs komt, uit vrijwillige bijdragen een wedstrijd om levensmiddelen te houden onder behoeftige ingezetenen van Ameide en Tienhoven"*. Niet duidelijk is of deze wedstrijd, die waarschijnlijk weer 'voor spek en bonen' was, ook gehouden is. Wel is een aankondiging van een Schoonhardrijderij voor paren 'ook van elders' in Ameide, maar er is geen uitslag.

IJSCLUB „HOLLANDIA"
te AMEIDE.

Schoonhardrijderij

voor Paren, ook van elders,
BIJ GESCHIKT IJS EN WEDER,
op Dinsdag 16 Dec. a. s.,
's nam. één uur.
Prijzen f 25,-, f 15,-, f 10,- en f 5,-.
Aanmelding tot deelname in „'T FORTUIN" te Ameide, uiterlijk één uur vóór den aanvang van den wedstrijd.
Inleg f 1,—. HET BESTUUR.

▲ *Schoonhovensche Courant, 13 december 1902.*

In 1903 wordt besloten *"dat het eerste ijsfeest in den komenden winter zal bestaan in eene schoonhardrijderij met paren"* en in 1904 besloot men om de *"rij der feestelijkheden in den aanstaanden winter te openen met een **internationale** schoonhardrijderij voor paren"*. Er werd wel een wens aan toegevoegd, *"moge dat plan nu eens niet alleen gemaakt , maar ook uitgevoerd kunnen worden!"* Dit zou er op kunnen wijzen, dat het de laatste jaren steeds niet gelukt was om nog een ijsfeest te verwezenlijken.
Tot zover de geschiedenis van de eerste 25 jaar van de IJsclub "Hollandia". In die jaren is gebleken, dat de ijsclub belangrijk was in het maatschappelijk leven van Ameide en Tienhoven. Menig inwoner heeft plezier beleefd aan de ijspret die "Hollandia" mogelijk maakte.

Op 20 januari 1906 bestaat de IJsclub 'Hollandia' 25 jaar. Van het oprichtingsbestuur uit 1881 is alleen A. van Staveren nog lid van het bestuur. Na het vertrek van de eerste voorzitter E.G.B. van Voorst van Beest in 1883 wordt kruidenier P.G.J. de Jong gekozen als bestuurslid en wordt de aannemer J.L. de Jongh de nieuwe voorzitter. In 1893 wordt L.H. Diepenhorst in het bestuur opgevolgd door zijn zoon F.A. Diepenhorst. In 1894 vertrekt J. Saltzherr uit Ameide en wordt bakker C. de Jong Jzn. gekozen. Burgemeester H. van Eeten wordt op de jaarvergadering van 1901 in het bestuur gekozen als opvolger van de op 14 september 1901 overleden oprichter J.L. de Jongh. Bakker C. de Jong Jzn. volgt hem op als voorzitter. Anders dan zijn voorganger A.P.H.A. de Kleijn werd H. van Eeten niet alleen erevoorzitter maar ook bestuurslid.

Het bestuur bestond de eerste 25 jaar steeds uit 5 leden. Slechts negen personen zijn in de eerste 25 jaar lid van het bestuur geweest: E.G.B. van Voorst van Beest (1881-1883); A. van Staveren (1881-1905); J. Saltzherr (1881-1894); J.L de Jongh (1881-1901); L.H. Diepenhorst (1881-1893); P.G.J. de Jong (1883-1905); F.A. Diepenhorst (1893-1905); C. de Jong, Jzn. (1894-1905); H. van Eeten (1901-1905). Drie van hen zijn voorzitter geweest: E.G.B. van Voorst van Beest (1881-1883), J.L. de Jongh (1883-1901) en C. de Jong Jzn (1901-1905) en A. van Staveren was 25 jaar lang secretaris-penningmeester.

◀ *Kruiend ijs in de Lek tijdens de winter van 1901 of 1902. De persoon op het ijs is waarschijnlijk Henry van Eeten. Hij was in 1900 tot burgemeester van Ameide en Tienhoven benoemd en vanaf 1901 ook bestuurslid van 'Hollandia'.*

▼ *Een ijsfeest rond 1900.*

De IJsclub 'Hollandia' in tijden van oorlog: 1914-18 en 1939-45

Soldaten oefenen op het ijs.

Bram Provoost

De IJsclub 'Hollandia' heeft in haar 135-jarig bestaan twee wereldoorlogen meegemaakt. In perioden van oorlog is er vaak sprake van economische neergang en op den duur gebrek aan normale dagelijkse middelen van bestaan, zoals voedsel en brandstof. Aan de andere kant kan er een groter gevoel van saamhorigheid ontstaan, waardoor het verenigingsleven kan bloeien. In dit artikel wordt het wel en wee beschreven van de ijsclub 'Hollandia' tijdens de Eerste (1914-1918) en de Tweede (1919-1945) Wereldoorlog.

1914 – 1918

In de winter van 1913/14 is er nog niets aan de hand. Er is weliswaar oorlog op de Balkan, een soort voorloper van de Eerste Wereldoorlog, maar dat is voor Ameide en Tienhoven toch wel erg ver weg. Hoewel…! Een in Ameide geboren arts[1] werkte in 1913 voor het Rode Kruis in Belgrado om oorlogsgewonden te behandelen. Misschien was een deel van de leden van 'Hollandia' hiervan destijds op de hoogte.

Deze arts, Pieter de Jong, is een zoon van de voormalige voorzitter van de ijsclub, de bakker C. de Jong Jzn. (op de hoek van de Dam), die in 1906 was overleden, en ook een jongere broer van de bestuursleden J. de Jong Czn. en, na zijn overlijden in 1914, diens opvolger A.P. de Jong.

De winter van 1913/14 was streng genoeg om een ijsfeest te organiseren op de Zederik. De SC meldt: *"Ameide, 24 Jan. 1914. Vanwege de ijsclub 'Hollandia' alhier is j.l. Woensdag een ijsfeest gehouden op de Zederik, bestaande in schoonrijden voor heeren leden en ringrijden door paren, waarvan een lid der club moest zijn. De prijzen voor den eersten wedstrijd beliepen f 7, f 5, f 3 en f 2, die voor den tweeden f 8, f 6, f 4 en f 2. Prijswinners bij het schoonrijden waren de heeren R. Bor, G.J. Langerak, P. de Jong G.Jzn. en A. Bouter, Gzn. Bij het ringrijden T. Bouter Gzn. en mejuffrouw T. v.d. Heuvel, R. Bor en mejuffrouw Ha. Bor, D. Bor en mejuffrouw P. den Hartogh, en A.N. Oskam en echtgenoote. De laatstgenoemden te Tienhoven, de overigen allen te Ameide woonachtig. Het feest slaagde volkomen en werd opgeluisterd door de muziek van 'Unie'. Begunstigd door prachtig winterweer, ondervond het veel belangstelling. Velen sloten zich aan als lid".*

In augustus 1914 barst het oorlogsgeweld los. Nederland blijft weliswaar neutraal, maar tijdens de jaarvergaderingen van 'Hollandia' wordt aandacht ge-

1 Het betreft Pieter de Jong (1885-1939) zoon van de bakker op de hoek van de Dam C. de Jong Jzn. Zie artikel in het Nieuwsblad HVAT 2009, Jrg. 20, nr. 2, blz. 41-43.

Schaatsen op de Zederik circa 1920.

schonken aan de toestand in de wereld. Op 23 december 1914 komen 4 bestuurders en 30 leden bij elkaar in het Café Lekzicht van G.J. de Jong. In de notulen, opgesteld door secretaris C. Nugteren, staat: *"Opening. De heer F.A. Diepenhorst neemt als voorzitter het woord, waarbij hij in een gloedvolle rede herdenkt, de moeilijke tijden welke ons land met de mobilisatie doormaakt. Hij wenscht H.M. de Koningin en Harer regering te complimenteren met de wijze van optreden in deze moeilijke tijden, waardoor de oorlogsfakkel nog buiten ons dierbaar Vaderland is gehouden. Een optreden onzer regering waarvan zelfs Dr. Kuijper moet verklaren dat onberispelijk werk wordt geleverd. Ook onze militairen verkregen lof voor hun op tijd verschijnen, waardoor de taak der regering werd vergemakkelijkt.*
Dan werd herdacht in hartelijke woorden het te vroeg overlijden van den Heer J. de Jong[2]*, waardoor een goed huisvader, een degelijk burger en een verdienstelijk bestuurslid van Hollandia zoo onverwacht verloren ging."*
Tijdens de vergadering blijkt dat, mede door het gehouden ijsfeest, het ledental is opgelopen van 40 naar 57. Zeven leden, die afwezig zijn voor hun dienstplicht, worden vrijgesteld van contributie. Bij de bestuursverkiezing wordt de vacature van de overleden bakker Jan de Jong opgevuld door zijn broer A.P. (Dries) de Jong. Tijdens de vergadering doet Burgemeester en bestuurslid H. van Eeten een toezegging. Hij stelt 25 gulden in het vooruitzicht wanneer bij eventueel te geven ijsfeesten hieraan behoefte zou zijn. Hij voegt daar nog aan toe dat hij het voorstel met schroom doet *"omdat dit reeds meermalen tijdens zijn verblijf te Ameide heeft plaats gehad, doch nog maar eenmaal hiervan is gebruik gemaakt"*.
Bij de algemene vergadering op 8 december 1915 in het Café van A. Bouter, herinnert voorzitter, F.A. Diepenhorst aan zijn woorden van het vorige jaar en zegt: *"dat de rond ons woedende Oorlog al wel veel geld doch ons Nederlanders nog geen menschen heeft gekost, waarvoor hij de Regering hulde brengt"*. Het aantal leden is gezakt van 57 naar 54, waarvan er nu 5 voor dienstplicht afwezig en van contributie vrijgesteld zijn. Er zijn in 1915 geen ijsfeesten geweest en het beleid van het vorige jaar zal worden voortgezet.
In de jaarvergadering van 1916 lijkt de oorlog toch wat op de achtergrond geraakt. Op 21 december 1916 zijn 5 bestuurders en 32 leden aanwezig in Café Lekzicht van G.J. de Jong. Voorzitter F.A. Diepenhorst *"houdt eene schitterende openingsrede met herdenking van zijn vijfjarig jubileum als voorzitter, welke rede, afgaande op de vrolijke stemming die daarbij onder de aanwezige leden heerschte, buitengewoon in de smaak scheen te vallen."* Het aantal leden is gezakt naar 52, waarvan er nu 4 voor dienstplicht afwezig en van contributie zijn vrijgesteld. In 1916 zijn er geen ijsfeesten geweest, maar er wordt besloten om bij geschikt ijs voor de leden een schoonhardrijderij te organiseren en een ringrijderij met dames. De winter 1916/17 was streng[3] en er zijn inderdaad wedstrijden gereden. De VHL van 7 februari 1917 meldt: *"Ameide. Ringrijden door paren, deelnemende paren 22, 1e prijs C.A.M. Diepenhorst en mej. P. den Hartog; 2e*

2 Overleden op 25 november 1914. J de Jong Czn was net als zijn vader bakker op de hoek van de Dam, Zie artikel in het Nieuwsblad HVAT 2016, Jrg 27, nr. 2, blz. 37-43.

3 Op 27 januari 1917 werd in Friesland voor de derde keer een Elfstedentocht verreden.

prijs M. v.d. Hoven en mej. M. v.d. Hoven; 3e prijs T. Oosterom en mej. G.G. van Staveren; 4e prijs A. Alblas en mej. R. van Zijl, allen Ameide."
De vergadering op 21 december 1917 is in het Café van A.N. Oskam te Tienhoven. Voorzitter F.A. Diepenhorst opent de vergadering en zegt: *"dit jaar in de hoop te hebben geleefd, dat we op deze algemene vergadering voor Kerstmis het Vrede op aarde zouden hebben beleefd doch helaas is zulks nog niet het geval. Doch niettegenstaande de levensomstandigheden ons gaandeweg moeilijker worden; mag onze IJsclub zich in toenemende bloei verheugen wat blijkt uit de vermeerdering van het ledental. Ofschoon hij de leden gaarne wat goed ijs toewenscht, zoodat lustig schaatsengereden zal kunnen worden, hoopt hij toch dat we met het oog op de schaarste aan brandstoffen van een zoo strenge winter als den voorgaanden verschoond mogen blijven"*. De ijsclub telt nu 70 leden waarvan zes leden met dienstplicht geen contributie hoeven te betalen. Dat zijn: L. Woudenberg; W. Bor; L.H. Diepenhorst Jzn.: Ant. Woudenberg, Willem Oskam en H.A. Bouter,
Op 21 december1918 was de jaarvergadering in de zaal van J.G. Diepenhorst. Er zijn vijf bestuurders en 36 leden aanwezig. De oorlog was op 11 november 1918 ten einde, maar daar werd niet naar verwezen door de voorzitter. Wel naar brandstofschaarste, waar de ingezeten van Ameide en Tienhoven mee te maken hadden. Voor het tweede achtereenvolgende jaar hoopt de voorzitter dat *"de aanstaande winter niet al te streng zal zijn, doch dat toch nog schaatsengereden zal kunnen worden."*. Het ledental is gegroeid tot 73 leden.

De periode 1913-1918 is voor de ijsclub betrekkelijk rustig verlopen. Het ledental is flink toegenomen, van 40 in 1913 tot 73 in 1918. Deze aanwas kwam mede door de ijsfeesten die in 1914 en 1917 gehouden konden worden.

1939 – 1945

Op 1 september 1939 vallen Duitse en Russische troepen Polen binnen en 2 dagen later verklaren Engeland en Frankrijk de oorlog aan Duisland. De Tweede Wereldoorlog is begonnen, Net als in 1914-18 verklaart Nederland zich neutraal en hoopt dat het ook deze keer van oorlogsgeweld gespaard zal blijven. Tijdens de jaarvergadering van 'Hollandia' op 7 december 1939 wordt niet over de situatie in Oost-Europa gesproken. Het werd een gezellige avond, omdat de Ere-voorzitter, burgemeester Luijendijk, tot bestuurslid van de IJsbond Alblasserwaard is gekozen, *"waarvoor deze de vergadering een rondje aanbiedt"*. Dat wordt door de 56 aanwezige leden met applaus begroet. Hij heeft nog meer moois in de aanbieding. Na de sluiting van de vergadering vertoont hij *"eenige prachtige films, die bij de aanwezigen zeer in de smaak vallen"*. De voorzitter, Herm. Diepenhorst, *"bedankt den burgemeester voor deze fraaie attractie, waarna nog tal van leden gezellig bijeen bleven"*.
In de winter van 1939/40 is er strenge vorst en het ijs is voldoende sterk. Op 3 januari 1940 meldt de SC dat de strenge vorst der laatste nachten de banen weer volledig betrouwbaar heeft gemaakt. Overal in de regio worden wedstrijden uitgeschreven. In Ameide staat er al op Tweede Kerstdag 1939 een Nationale Hardrijderij voor mannen op het programma.

IJsclub „Hollandia" - Ameide
Dinsdag 26 Dec. '39
Nationale Hardrijderij
voor mannen - op de korte baan
(bij voldoende deelname) IJs en weder dienende
1 uur aangeven op de baan. Inleggeld f 1.
Prijzen: f 40, f 20, f 10, f 5, f 2.50

Het is niet bekend of deze wedstrijd is verreden. Er kan een korte dooiperiode geweest zijn. Voor 5 januari 1940 is er weer een nationale hardrijderij aangekondigd, maar deze gaat niet door. De reden is duidelijk. Die middag is er in Goudriaan de Bondswedstrijd om het kampioenschap van de Alblasserwaard (voor hardrijders, op een baan van 180 m). De wedstrijd in Ameide wordt verschoven naar zaterdag 6 januari.

IJsclub „HOLLANDIA", Ameide.
De op
Vrijdag 5 Januari 1940
uitgeschreven
Nat. Hardrijderij
gaat niet door.

IJsclub „HOLLANDIA", Ameide.
IJs en weder dienende
NATIONALE HARDRIJDERIJ
voor mannen op de korte baan
op Zaterdag 6 Januari 1940
(bij voldoende deelname)
Aangeven vóór 1.30 uur op de baan.
Prijzen:
f 25, f 15, f 10, f 5 en f 2.50
Inleggeld f 1.—.
HET BESTUUR.

De uitslag van die wedstrijd op 6 januari 1940 is: C. de Bruin te Leerbroek, 1e prijs *f* 25; C. van Mourik te Polsbroek 2e prijs *f* 15; A. van der Ham te Ameide 3e prijs *f* 10; M. Verkaik te Montfoort 4e prijs *f* 5; A. Schakel te Meerkerk 5e prijs *f* 2,50.
De vorstperiode houdt in 1940 vrij lang aan. Vrijdag 12 januari is er *"een hardrijderij voor paren, waarvoor de deelname groot was. De prijzen werden als volgt behaald: 1e prijs A. Lakerveld met mej. Bouwmeester; 2e prijs Jac. Langerak met mej. v.d. Ham; 3e prijs P Diepenhorst met mej. Diepenhorst; 4e prijs G. Langerak met mej. de Hartog."*

IJsbond Alblasserwaard.

(IJS EN WEDER DIENENDE)

BONDSWEDSTRIJD

om het kamioenschap
van de Alblasserwaard
in het

Schoonrijden
voor paren

op Woensdag 17 Jan. 1940
om 1.30 uur namiddags

op de baan van de ijsclub
„Hollandia" te Ameide

Prijzen: Kunstvoorwerpen
ter waarde van
f 50.-, f 25.- en f 10.-

Opengesteld voor inwoners van de Alblasserwaard.
Entree voor niet-bondsleden f 0.50.
Inleggeld f 0.50.
Aangifte in de tent op de baan 1 uur n.m.
Wedstrijd-reglement te bekomen bij de Secretaris, den Heer D. HENDRIKSE, te Groot-Ammers.

De wedstrijd wordt opgeluisterd met muziek van de Fanfarever. „De Unie" te Ameide.

IJsbond Alblasserwaard.

IJS EN WEDER DIENENDE

BONDSWEDSTRIJD

om het
Kampioenschap
van de
Alblasserwaard
in het

schoonrijden
voor paren

op Dinsdag 30 Januari 1940
om 1.30 n.m. op de baan van de IJsclub „Juliana"

te Hoornaar.

Prijzen: Kunstvoorwerpen ter waarde van f 50, f 25 en f 10.

Opengesteld voor inwoners van de Alblasserwaard.
Entree voor niet-bondsleden 50 ct.
Inleggeld 50 ct.
Aangifte in de tent op de baan 1 uur n.m.
Wedstrijd-reglement te bekomen bij den Secretaris, den Heer D. HENDRIKSE te Groot-Ammers.

Bovenstaande wedstrijd welke aanvankelijk te Ameide zou worden gehouden, is door de IJsclub „Hollandia" te Ameide welwillend overgedragen aan de IJsclub te Hoornaar.

"De wedstrijd welke aanvankelijk te Ameide zou worden gehouden is door de IJsclub 'Hollandia' te Ameide welwillend overgedragen aan de IJsclub te Hoornaar."

In de SC wordt aangekondigd dat 17 januari 1940 op de baan van 'Hollandia' te Ameide een wedstrijd 'Schoontijden voor paren' om het 'kampioenschap van de Alblasserwaard' zal worden verreden. Op deze wedstrijd rust geen zegen. Een week later wordt aangekondigd dat de wedstrijd verreden zal worden op de baan van de IJsclub 'Juliana' te Hoornaar. Het is niet duidelijk wat er aan de hand is. *"De wedstrijd welke aanvankelijk te Ameide zou worden gehouden is door de IJsclub 'Hollandia' te Ameide welwillend overgedragen aan de IJsclub te Hoornaar."* De notulen van de jaarvergadering van 1940 geven geen duidelijkheid wat er is gebeurd, althans niet voor ons. *"De heer G. den Braven vraagt opheldering aangaande de bondswedstrijd die te Hoornaar werd gehouden en die te Ameide gehouden moest worden. Voorzitter Koudstaal geeft over deze zaak een uiteenzetting waarmee de vergadering accoord gaat"*. De notulen van de jaarvergadering van 1945 geven enige duidelijkheid. *"Het lid Aart van der Ham informeert naar de Bondswedstrijd in het Schoonrijden voor paren, die altijd nog eens te Ameide gehouden zou worden. De Voorzitter* (inmiddels de heer G. Hamoen, B.Pr.) *antwoordt, dat deze wedstrijd in 1941*[4] *te Hoornaar is gehouden, omdat Ameide zijn beurt overgegeven heeft aan Hoornaar met de voorwaarde dat Ameide de helft van de gemaakte winst ontvangt. De netto winst voor Ameide bedroeg f 16,-."*

Aan de wedstrijd te Hoornaar doen op 30 januari 24 paren mee, maar *"Vanwege het koude weer was de belangstelling niet bijzonder groot. De wedstrijd kon zeer laat aanvangen daar de juryleden ver over tijd aankwamen als gevolg van de onbegaanbare wegen"*. Onder de prijswinnaars waren er geen rijders uit Ameide of Tienhoven. De barre omstandigheden verklaren wel de geringe netto winst, waar 'Hollandia' de helft van ontving.

Op zaterdag 20 januari is er in Ameide weer *"een nationale hardrijderij op het Zederikkanaal voor mannen op de korte baan"*. Was dit de derde wedstrijd in deze winter? Na vele weken vol met wedstrijden blijkt het nationale karakter heel beperkt Winnaar is W. Timmer uit Groot-Ammers, 2e pr. A. v.d. Ham; 3e pr. D. v.d. Ham; 4e pr. A. Lakerveld en 5e pr, Jac. Langerak allen uit Ameide. Het ijs kan ook gevaarlijk zijn. In dezelfde krant staat: die dag *"is de 19-jarige dienstbode, mej. J. Vink zodanig op het ijs gevallen dat zij bewusteloos bleef liggen. Dr. Schroef*[5] *constateerde een hersenschudding en heeft het slachtoffer naar huis vervoerd"*.

4 Hier vergist de voorzitter zich. Dit moet 1940 zijn. In 1941 werd deze wedstrijd voor 16 januari uitgeschreven om verreden te worden op de baan van de ijsclub 'De Graafstroom' te Molenaarsgraaf. Niet bekend is of deze ook doorgegaan is, maar in 1942 wordt deze wedstrijd opnieuw uitgeschreven te Molenaarsgraaf.

5 Wie was deze Dr. Schroef en waar kwam hij vandaan?

IJsclub
«ZEDERIK»
MEERKERK
Telefoonnummer 3
IJs- en weder dienende
en bij genoegzame deelname
WOENSDAG 24 JANUARI 1940
Nationale
HARDRIJDERIJ
voor mannen op de kortebaan
Prijzen
f 200, f 100, f 50 en f 25.
Inleg f 2—. Aangifte tot 1 uur aan de Bestuurstent op de baan.
Entree 50 cts. Militairen beneden rang van Onderofficier 25 cts.

Voor 24 januari wordt in Meerkerk een hardrijderij aangekondigd met een 1e prijs van *f* 200, terwijl in veel andere plaatsen in de regio in die tijd een 1e prijs van *f* 100 gebruikelijk was. N.B. In Ameide was op 6 januari de 1e prijs *f* 25,-. Doe je dan echt mee in het aantrekken van nationale hardrijders?

Op dinsdag 30 januari 1940 werd in Friesland de 6de Elfstedentocht verreden met sneeuwval en harde wind. Van de 3404 deelnemers haalde maar 4% de eindstreep. Dezelfde dag was te Hoornaar het kampioenschap van de Alblasserwaard in het Schoonrijden voor Paren (zie hierboven). Uiteindelijk zijn er in de regio nog tot 22 februari wedstrijden uitgeschreven. IJs en weder dienende natuurlijk. Totaal circa 6 weken achtereen ijspret. Kortom een schitterende schaatswinter waarin niemand bezorgd leek over de situatie in Oost Europa en een eventuele oorlogsdreiging in Nederland. We waren immers neutraal.
Toch valt het Duitse leger op 10 mei 1940 Nederland aan en in enkele dagen is het land bezet. De ijsclub kan op 19 december 1940 haar Algemene Vergadering houden in het lokaal van Joh. de Jong, waar 84 leden aanwezig zijn. Bestuurlijk is er nogal wat veranderd. *"De Heer Herm. Diepenhorst heeft als voorzitter bedankt (niet als bestuurslid) en nu is de Heer P. Koudstaal*[6] *voorlopig de voorzitter"*. Daarnaast heeft G.H. Diepenhorst als bestuurslid bedankt terwijl L. Woudenberg niet meer herkiesbaar is. In hun plaats worden T.Fl. Oosterom en A. Langerak gekozen. Voor de veranderingen in de samenstelling van het bestuur wordt geen motivatie gegeven. Gedurende de winter van 1940/41 is er weer een lange vorstperiode met voldoende ijs. Vanaf 7 januari 1941 worden in de regio wedstrijden uitgeschreven. In Ameide wordt op donderdag 9 januari 1941 een Jubileumwedstrijd georganiseerd ter ere van het 60-jarig bestaan van 'Hollandia'. Op 21 januari 1941 is er een nationale schoonhardrijderij voor paren (om turven) georganiseerd. Van groot oorlogsleed lijkt geen sprake. Er is "MUZIEK OP DE BANEN!" volgens de advertentie. Van deze wedstrijden zijn mij geen uitslagen bekend. De vorstperiode duurt tot begin februari, hoewel door enige dooiaanvallen en sneeuw de ijsbanen soms in slechte conditie waren. Op 6 februari 1941 is de 7de Elfstedentocht onder gunstige omstandigheden verreden.

IJsclub „HOLLANDIA" te Ameide
Donderdag 9 Januari 1941,
2 uur n.m.
Jubileumwedstrijd
ter eere van het 60-jarig bestaan
IJs en weder dienende en bij voldoende deelname:
Nationale
Hardrijderij
voor MANNEN op de korte baan.
PRIJZEN: f 60.-, f 25.-, f 10.-, f 5.- en f 2.50
Inleggeld f 1.—.
Aanmelden vóór 1 uur 30 op baan. Telefoon No. 7, Ameide.
Entrée voor niet-leden 25 cent.
HET BESTUUR.

Ysclub Hollandia
AMEIDE
IJs en weder dienende en bij voldoende deelname
op Dinsdag 21 Jan., 's midd. 2 uur
nationale
schoonhardrijderij
voor paren
(om turven)
PRIJZEN:
f 30, 20, 10, 5 en 2.50
Inleggeld f 1.- per paar. Opgeven 1.30 uur op de baan.
Telefoon no. 7 MUZIEK OP DE BANEN!
HET BESTUUR

Op 3 december 1941 werd weer een Algemene Vergadering gehouden. Het aantal aanwezige leden was nog verder toegenomen. Niet minder dan 153 leden waren naar de zaal van L.H. Diepenhorst gekomen. Voorzitter Koudstaal *"kan zich niet herinneren ooit een vergadering van 'Hollandia' te hebben meegemaakt die zo goed bezocht is. Ook het ledental is nimmer zo hoog geweest. Thans telt de vereniging 239 leden"*. Eind 1941 mag men niet meer zomaar voor een vergadering bij elkaar komen. Er moet aan de Procureur-Generaal om toestemming gevraagd worden. Bij de opening zegt de voorzitter: *"Van den Proc. Generaal is bericht ontvangen dat er tegen deze bijeenkomst geen bezwaar was mits geen politiek aan de orde komt"*. Hij verzoekt dringend zich hier vanavond aan te houden. Niet duidelijk is of dit ook gecontroleerd werd. Bij de mededelingen blijkt dat de vergadering eigenlijk gehouden noest worden in het Café van mej. Bouter in Tienhoven. Gezien de te verwachten opkomst is het bestuur afgeweken van de goede gewoonte om in alle cafés te vergaderen.
Bij de bespreking van de ijsfeesten komt er een nieuw initiatief aan de orde. *"De Heer M. Kraak zou graag willen dat Hollandia een hardrijderij voor leden organiseerde en dan in verschillende jaarklassen. Dit voorstel wordt aangevuld door den Heer Van Gent die het kampioenschap van Ameide wil laten verrijden en dan als prijs b.v. een wisselbeker beschikbaar stellen. Deze voorstellen vinden in de vergadering bijval en aldus wordt besloten.* ***De Ere-voorzitter zal een beker beschikbaar stellen*** *wat natuurlijk onder luid applaus wordt aanvaard."* Bij de rondvraag *"wil Aart v.d. Ham bij wijze van attractie eens een kunstrijder (of –ster) laten optreden. Hij meent dat het wel in de smaak zal vallen en het trekt zeker volk"*. Die Aart, die durft wat te vragen in deze oorlogsomstandigheden.
De winter van 1941/42 is de derde opeenvolgende winter met langdurige periode van vorst en ijs. Op 12 januari 1942 worden in de regio de eerste wedstrijden aangekondigd. Ook in Ameide worden meerdere wedstrijden georganiseerd met als hoogtepunt op maandag 19 januari 1942 een wedstrijd hardrijden voor mannen om het **'Kampioenschap van Hollandia'** met als prijs de zilveren wisselbeker aangeboden door burgemeester Luijendijk. Winnaar werd C. Renes[7]. Daarnaast zijn er in Ameide nog een wedstrijd drie aan een stok op 16 januari, een nationale schoonhardrijderij voor paren om turven op 21 januari en een wedstrijd voor kinderen tot 14 jaar. De aangekondigde wedstrijden schoonhardrijden voor heren op 24 januari en de nationale hardrijderij op 27 januari konden beide niet doorgaan.

6 Pieter Koudstaal was in die tijd de kooiboer van de eendenkooi aan de Zouwendijk..

7 Zie artikel "De clubkampioenschappen van 'Hollandia' (1942-1976)" elders in dit Nieuwsblad.

Ysclub „Hollandia"
TE AMEIDE
Woensdag 21 Januari
's middags 2 uur
nationale
schoonhardrijderij
voor paren om turven
PRIJZEN:
f 30, f 20, f 10, f 5, f 2.50
Inleggeld f 1.- per paar. Opgeven 1.30 uur op de baan.
Maandag 19 Januari, des middags om 2 uur hardrijden voor mannen op de korte baan om
het kampioenschap van Hollandia
Eerste prijs een zilveren wisselbeker plus f 5.-
Aangeboden door den Edelachtb. Heer C. W. Luyendijk, burgemeester van Ameide en Tienhoven. Verdere prijzen
f 15.-, f 10.-, f 5.-, f 2.50
Inleggeld f 0.50.
Muziek op de baan!
HET BESTUUR
(telefoon no. 7)

IJsclub „Hollandia"
te Ameide
IJs en weder dienende bij genoegzame deelname
Nationale Hardrijderij
voor mannen op de korte baan
op Dinsdag 27 Januari 1942
Prijzen: f 40, f 20, f 10, f 5 en f 2.50
Inleggeld f 1.—. Aangeven 2 uur op de baan.
Op Zaterdag 24 Januari
voor leden
Schoonhardrijden voor heeren.
PRIJZEN: f 10, f 7.50, f 5, f 3, f 2, f 1
Inleggeld f 0.25. Aangeven 2 uur op de baan.
TELEFOON No. 7.
HET BESTUUR.

In 1942 was er voor het derde opeenvolgende jaar een Elfstedentocht. Op 22 januari werd de 8ste editie verreden onder gunstige omstandigheden.
Sportief gezien waren de eerste twee oorlogswinters voor 'Hollandia' een groot succes. Ook de leefomstandigheden voor de bevolking van Ameide en Tienhoven waren in de eerste jaren van de bezetting nog enigszins dragelijk te noemen. Soms is er al een tekort aan brandstoffen. Zo worden in januari 1942 beide scholen te Ameide wegens de strenge koude voor onbepaalde tijd gesloten.
De IJsclub bloeit die oorlogsjaren als nooit tevoren. Op 26 november 1942 komen niet minder dan 173 leden naar de jaarvergadering in het lokaal van K. van Elteren. *"Tegen het houden van deze vergadering bestaat geen bezwaar blijkens een schrijven van den Heer Procureur Generaal fung. Directeur van Politie te 's-Gravenhage"*. De vereniging groeit nog steeds. Het aantal leden is gestegen van 239 tot 346. Een getal dat nooit eerder werd bereikt. In twee jaar zijn er 222 nieuwe leden toegetreden.
Uit een mededeling van de voorzitter na de rondvraag blijkt dat voor de wedstrijden in januari 1942 gebruik gemaakt is van de Wiel. De voorzitter wil niet *"nalaten de eigenaar van de Wiel, de heer Nic. Jongkind, alhier, nog namens de Vereniging dank te zeggen voor het gebruik van de z.g. 'Wiel'. De ijsbaan voldoet daar goed"*. Hij hoopt dat de vereniging er gebruik van kan maken *"wanneer de gelegenheid zulks toelaat"*. Het bestuur ondergaat een wijziging, omdat de secretaris, de onderwijzer B. v.d. Berg, van wege een positieverbetering is vertrokken uit Ameide[8]. Hij wordt als bestuurslid opgevolgd door de heer A.M. Brands.

Bestuurlijke reorganisatie van de schaatssport tijdens de Duitse bezetting

In 1941/42 blijkt dat de Duitse bezetter druk bezig is het bestuurlijk kader van de schaatssport in Nederland sterk te reorganiseren. Het bedrijven van sport wordt niet onmogelijk gemaakt, maar de bezetter wil er wel greep op hebben. Daarom wil men per sport één centrale organisatie. De Nederlandsche Schaatsenrijdersbond[9] wordt aangewezen als centrale organisatie voor de schaatssport, waar alle lokale ijsclubs lid van moeten worden. De KNSB had zich voor de oorlog vooral bezig gehouden met het stimuleren en organiseren van nationale en internationale wedstrijden op de langebaan en waakte over de amateurstatus van de rijders. Er was geen interesse voor de Hardrijderij op de kortebaan, die bij lokale ijsclubs zeer populair was en waar het vaak om forse geldprijzen ging. Ook de regionale IJsbonden, zoals 'De Alblasserwaard', die rondritten organiseerden en in geval van vorst de regionale ijswegen berijdbaar maakten, hoorden niet tot het interessegebied van de KNSB. Toch moest de KNSB het bestuurlijke fundament van alle schaatsactiviteiten in bezet Nederland worden. Dat gaf de nodige wrijving met andere ijssportorganisaties. Niet meedoen betekende dat men geen wedstrijden of tochten meer mocht organiseren. Omdat ook de 'Vereniging De Friesche Elf Steden' zich aansloot bij de Nederlandsche Schaatsenrijdersbond kon de Elfstedentocht van 22 januari 1942 toch verreden worden.
Tijdens de jaarvergadering van 1942 komt deze problematiek ook bij 'Hollandia' aan de orde. Er is een brief ontvangen *"van de 'Prov. Z.H. IJsvereeniging voor het Toerisme op de Schaats' waarin wordt medegedeeld dat de IJsbond Alblasserwaard is opgeheven, Voortaan zal de contributie voor de vereenigingen bedragen 5 cent per lid, benevens 2½ cent voor een insigne. Aansluiting is verplicht bij de Prov. Z-H IJsvereeniging. Als afgevaardigde naar de ijsbondvergadering bracht de heer A. Hansum verslag uit. Spr. wees er op dat alle clubs zullen moeten aan*

8 Naar Ouderkerk aan den Amstel. Hij kreeg als blijk van waardering het boek 'Schoonheid van ons land' mee.
9 Tot 1940 was de Nederlandsche Schaatsenrijders Bond ook Koninklijk, de KNSB. In 1940 werd op last van de Duitse bezetter het predicaat Koninklijk verwijderd.

sluiten bij de Nederl. Schaatsenrijdersbond, omrede zij anders geen wedstrijden in den a.s. winter kunnen organiseren. Aansluiting lijkt spr. daarom wel gewenscht. De vergadering besluit daarop aan te sluiten."
Daarmee waren de wedstrijden in de komende winters gered, maar het lot wilde dat na drie ijswinters achter elkaar de winter van 1941/42 de laatste met wedstrijden zou zijn tot de winter 1946/47. Toen de bezetting voorbij was, werd de centralisatie weer gedeeltelijk teruggedraaid. De dan weer Koninklijke KNSB bleef de belangrijkste organisatie. De provinciale ijsverenigingen werden de gewesten en de voormalige ijsbonden werden de districten. Niet alle ijsclubs sloten zich echter aan bij de vernieuwde KNSB. Deze 'wilde ijsclubs' hielden zich vaak niet aan de landelijke KNSB-regels, zoals hoogte van de prijzen vooral bij wedstrijden op de kortebaan. Rijders, die toch deelnamen aan wedstrijden van 'wilde clubs' werden door de KNSB geschorst.

In de winter 1942/43 was er geen ijs. Bij de algemene vergadering op 9 december 1943 zijn 185 leden aanwezig in de zaal van Joh. de Jong. Voorzitter Koudstaal "*wijdt enkele woorden aan de Voorzittershamer welke aan de Club cadeau is gedaan door de fa. Hamoen & Pek. Deze is gemaakt door fa. W. Bor en geschilderd door M. Langerak*". Het afgelopen jaar "*hebben we niet van ijsvreugde kunnen genieten*", maar het ledental is nog steeds stijgende. Nooit eerder bezochten 185 leden de vergadering. Ook deze keer is er toestemming voor de vergadering ontvangen van de Gewestelijk Politie President "*mits geen onderwerpen van politieke aard worden behandeld*".
Over activiteiten op de ijsbaan in de winter 1943/44 is niets bekend. In 1944 wordt de situatie steeds nijpender in Nederland. In juni landen geallieerde troepen in Normandië, die vandaar naar het noorden oprukken. De bevrijding lijkt nabij op Dolle Dinsdag (5 september 1944). Op die dag worden twee inwoners van Ameide, W. de Bie en J.W. van Putte, dodelijk getroffen tijdens aanvallen door geallieerde vliegtuigen. Zuid-Nederland wordt bevrijd van de bezetter, maar de geallieerde troepen blijven steken bij de grote rivieren. Het maatschappelijk leven lijkt tot stilstand te komen. De hongerwinter van 1944/45 is weliswaar koud, maar niemand denk aan wedstrijden op het ijs. De jaarvergadering in 1944 wordt verboden. Pas na de bevrijding in mei 1945 keert het 'normale leven' weer terug.
De eerste naoorlogse vergadering van 'Hollandia' is op donderdag 29 november 1945 in de zaal van L.H. Diepenhorst. Er zijn 175 leden aanwezig als de 2e voorzitter H. Diepenhorst de vergadering opent. Eerst "*werd het overlijden van voorzitter Pieter Koudstaal*[10] *herdacht, die gedurende een tijdvak van 20 jaar bestuurslid was waarvan de laatste vijf jaar voorzitter. Zijn heengaan is voor de club een groot verlies, daar hij altijd een actief bestuurslid is geweest en hem geen moeite te veel was voor de behartiging van de belangen der ijsclub op te komen*",
Vervolgens wijst de voorzitter er op dat: "*Ons land bevrijd is, waardoor het ons mogelijk is hedenavond langer bijeen te blijven, daar 't vorig jaar nog verboden was te vergaderen*".
Dan volgt het verslag van de penningmeester over de jaren 1943-1944 en 1944-1945. Dat verslag laat een zeer positief financieel beeld zien. In het boekjaar[11] 1943-1944 is *f* 614,74 ontvangen en *f* 104,97 uitgegeven, zodat er een batig slot is van *f* 509,77. Voor 1944-1945 zijn de cijfers nog gunstiger. Er is *f* 861,24 ontvangen en slechts *f* 53,28 uitgegeven, zodat er een batig slot is van *f* 807,96. In de laatste twee oorlogsjaren hebben de leden trouw hun contributie betaald, maar is er nauwelijks iets uitgegeven. In twee jaar is er ruim *f* 1300 gespaard. Wat gaat daarmee gebeuren? Tijdens de rondvraag komt er al een suggestie. "*Het lid Arie Lakerveld vestigt er de aandacht op dat de club een flinke kas heeft en wil zo mogelijk land huren en een vaste ijsbaan maken, terwijl het lid Jac Langerak graag in de toekomst een verlichte ijsbaan zag. De voorzitter deelt mede dat het bestuur dit punt in overweging zal nemen en t.z.t. met voorstellen zal komen*".
Bij de bestuursverkiezing worden de aftredende L. de Jong en G. Hamoen herkozen. Waarnemend voorzitter H. Diepenhorst krijgt te weinig stemmen voor

10 Pieter Koudstaal was op zondag 4 maart 1945 overleden, 68 jaar oud.

11 Het boekjaar van 'Hollandia' liep destijds van 1 november t/m 31 oktober.

▲ *De smid en schaatsenmaker H. Vermeulen en zijn echtgenote, Eva Diepenhorst, beiden zonder schaatsen op het ijs. In 1946 was de heer Vermeulen 60 jaar lid van 'Hollandia'.*

herverkiezing. In een serie stemmingen worden uiteindelijk P. van Kuilenburg, C. Terlouw GCzn en A. de Groot Gzn. gekozen als bestuurslid.
Bij de Rondvraag deelt de voorzitter mee dat L. de Jong dit jaar 49 jaar lid is van de ijsclub en dat de leden H. Vermeulen en Fred. Kool dit jaar resp. 60 en 57 jaar lid zijn. Aan het einde van de vergadering bedankt het bestuurslid G. Hamoen het bestuurslid H. Diepenhorst *"voor de werken in het belang verricht, nu hij niet terugkeert in het bestuur"*.
Vanaf 1946 keert de normale routine weer enigszins terug. Dan is ook de Ere-voorzitter weer terug in Ameide. Hij was als burgemeester van Ameide en Tienhoven in mei 1945 tijdelijk op non-actief gezet en vervangen door een waarnemer. De Partisaan[12] van 8 december 1945 meldt: *"De Burgemeester van Ameide en Tienhoven, de heer C.W. Luijendijk, keert na 7 maanden terug. Met ingang van 1 december j.l. is hij in zijn eer hersteld[13]. Zodra het nieuws bekend werd staken ingezetenen de vlag uit en bracht de muziekver. den burgemeester een serenade"*.
Wel is er nog de nasleep van de bestuurlijke veranderingen in de schaatswereld die door de Duitse bezetter en hun sympathisanten zijn opgelegd (zie Kader). Dit komt aan het licht in de vergadering van 4 december 1946. De Z-H. IJsbond heeft de ijsclub 'Hollandia' gesommeerd haar bijdrage te betalen, maar *"het bestuur meent dit te moeten weigeren."* De reden daarvoor wordt gegeven door A. Hansum, die als afgevaardigde op de vergadering van de Z-H. IJsbond is geweest. Deze IJsbond is een organisatie van Duitse makelij en is daarom niet populair. *"Intussen is er een nieuwe organisatie ontstaan de 'Nederlandse Schaatsenrijdersbond'. Dit is de bond, waar wij thuis horen"*, aldus Hansum. In 1948 een gift gedaan van *f* 20 aan het 'Trainingsfonds' van de KNSB. Een jaar later tijdens de jaarvergadering van 14 december 1949 wordt besloten *"over te gaan tot aansluiting bij het District Alblasserwaard van het Gewest Zuid-Holland der KNSB"*. De tijdens de bezetting opgelegde veranderingen in de bestuurlijke organisatie van de schaatssport lijken genormaliseerd te zijn.

12 De Partisaan was een in de oorlog opgericht illegaal blad in de Alblasserwaard. Na 1946 werd het voortgezet als Nieuwsblad voor Gorinchem en omstreken.

13 In tegenstelling tot burgemeester Luijendijk werd een aantal burgemeesters in de regio voor hun activiteiten tijdens de oorlog veroordeeld. Ze kwamen niet meer terug op hun post.

Bestuurders die 'Hollandia' door de jaren 1939-1945 geloodst hebben

Het bestuur bestond in die tijd uit 7 leden. Eind 1939 waren dat: H. Diepenhorst, vz; B. v.d. Berg, secr.; L. Woudenberg, penn; L. de Jong, G.H. Diepenhorst; P. Koudstaal en G. Hamoen.
Eind 1940 waren dat: P. Koudstaal, vz.; B. v.d. Berg, secr.; A. Langerak, penn.; L. de Jong; H. Diepenhorst; G. Hamoen en T.Fl. Oosterom.
Eind 1941 waren dat: P. Koudstaal, vz.; B. v.d. Berg, secr.; A. Langerak, penn.; L. de Jong; H. Diepenhorst; G. Hamoen en T.Fl. Oosterom.
Eind 1942 waren dat: P. Koudstaal vz; A. Langerak, penn.; L. de Jong; H. Diepenhorst; G. Hamoen en T,Fl. Oosterom. Vacature secr. B. v.d Berg wegens vertrek, opgevolgd door A.M. Brands.
Eind 1943 waren dat: P. Koudstaal, vz.; A.M. Brands, secr.; A. Langerak, penn.; L. de Jong, H. Diepenhorst, G. Hamoen en T.Fl. Oosterom.
Eind 1945 waren dat : H. Diepenhorst 2e (wnd.) vz., A. Langerak penn. tevens wnd secr., G. Hamoen, L. de Jong en T. Fl. Oosterom. Er zijn twee vacatures voorzitter P. Koudstaal is overleden en secretaris A.M. Brands is vertrokken uit Ameide.
Begin 1946 waren dat: G. Hamoen, vz; P. van Kuilenburg, secr. A. Langerak, penn.; L. de Jong; T.Fl. Oosterom; C. Terlouw, GCzn en A. de Groot Gzn.
Van het bestuur aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog in 1939 zijn begin 1946 nog twee personen lid van het bestuur, te weten: de nieuwe voorzitter G. Hamoen en het bestuurslid L. de Jong.

Een strenge winter (ca. 1940 ?). V.l.n.r. Krijn Vroon, Aart Langerak, burgemeester Luijendijk en Jan Diepenhorst.

De droom die nooit uitkwam: een vaste ijsbaan voor 'Hollandia'

Bram Provoost

De ijsbaan van 'Hollandia' is gesitueerd op de Zederik. Bij voldoende, betrouwbaar ijs is het een van de mooiste banen van Nederland. In het eerste artikel konden we lezen dat de eerste wedstrijd van 'Hollandia' in 1885 daar gehouden is. Na een uitstapje naar het Sluissegat in 1887 wordt in 1888 weer teruggegaan naar de Zederik. Vanaf ca. 1940 tot ca. 1970 wordt er ook gebruik gemaakt van een ijsbaan op de Wiel bij Sluis.

De Zederik en de Wiel zijn schitterende natuurlijke locaties waar men de ruimte heeft voor allerlei ijsactiviteiten. Dan moet er wel betrouwbaar ijs zijn en dat is wel eens een probleem. Als in de omgeving al volop geschaatst kan worden op ondergelopen weilanden, die de tot ijsbaan zijn omgevormd, moet men in Ameide nog wachten op de mededeling dat de ijsbaan veilig is. Die achterstand op de omgeving begint te knagen bij het bestuur en de leden. Dan komt onherroepelijk de vraag naar een eigen vaste ijsbaan. Men droomt er voortdurend van een dergelijke baan te realiseren, maar de werkelijkheid is weerbarstig. Tijdens de jaarvergadering van 1927 merkt het lid J. van Kesteren tijdens de Rondvraag op, dat hij *'twijfelt of het bestuur, in geval van ijs, met het organiseren van de ijsfeesten wel die spoed betracht, die wenselijk is'*. Voorzitter A.J.C. Nugteren[1] antwoordt *'dat hij ervan overtuigd is dat het bestuur steeds met de nodige voortvarendheid optreedt. De omstandigheid echter, dat* ***de club niet over een vaste baan op ondergelopen land beschikt*** *is oorzaak dat de club wel eens achter komt bij clubs die wel over een dergelijke baan de beschikking hebben'*. Het bestuur zal er werk van gaan maken. De heer Nugteren maakt dat niet meer mee. Hij verlaat Ameide eind 1928 in verband met een 'positieverbetering' en wordt als voorzitter opgevolgd door de heer L. de Jong (PGJzn.). Enkele maanden later schrijft het bestuur van 'Hollandia' een Buitengewone Algemene Ledenvergadering uit, te houden op 4 februari 1929 in het café van de heer A. Bouter (Café De Stoomboot op de Lekdijk). Aanwezig zijn 54 leden, waaronder de erevoorzitter, burgemeester Luijendijk, en de bestuursleden L. de Jong, L. Woudenberg, Kl. van der Ham, Herm. Diepenhorst, P. Koudstaal en P. de Jong GJzn. Bestuurslid Adr. Kruijt is afwezig. Als belangrijkste punt op agenda staat: BESPREKING VASTE IJSBAAN. Het verloop van deze bespreking is kenmerkend voor de problemen die dit punt in de loop der jaren binnen 'Hollandia' veroorzaakt. Het komt wel tot plannen, maar nooit tot een concrete afronding. In de notulen staat: *"Vervolgens krijgen we de bespreking vaste ijsbaan en wel 't eerst 't plan ijsbaan bij de Heer B. Barten[2]. Genoemde Barten geeft prijs op, waarna er nog al eenige bezwaren naar voren komen, niet omtrent de opgaaf, doch om het pand zelf. De heer J. van Kesteren vraagt of het bestuur wel op de hoogte is daar vermoedelijk verschillende eigenaren bezwaren zullen indienen. Den Heer L. Woudenberg brengt in het midden dat genoemd terrein een beetje ver van de Gemeente ligt en er een terrein in Ameide aanwezig is. Dat bij den heer P. Peterse[3] een pand ligt dat meer 't middelpunt is en meer tot genoegen voor alle leden, waar dan ook de meeste leden mede accoord gaan. Daarna wordt den Heer Peterse prijs gevraagd en zegt als volgt (met voorwaarde niet op Zondag wedstrijden te houden of eenigszins). Huur van 't terrein bedraagt f 150,-. Waarna de Voorzitter de uitslag verkondigd en de leden de verdere kosten noemt. Na breedvoerig gesprek vraagt de Voorzitter of alle leden voor de ijsbaan zijn. Wie tegen is of die even op wil staan. Een kleine pauze volgt en men komt tot de conclusie dat alle leden voor de ijsbaan zijn, waarna gezegd wordt dat de kosten van het laatstgenoemde terrein hooger zullen komen als bij den Heer Barten, waarna stemming volgt. Terrein bij den heer Barten 8 stemmen, bij Peterse 44 stemmen. Nu volgen nog eenige besprekingen omtrent de financiën waarvan de meningen nog al 't uit loopen. De een wil een garantiefonds stichten, de ander wil met een inteekenlijst uitkomen, waardoor het garantiefonds weer wordt verdoopt in een vrijwillige gave. Waarna men onderling overeen is gekomen een intekenlijst in te sturen waarop met genoegen wordt geteekend.*
Pompstation. Dan verlangt den Heer T.A. Bouter 't woord en stelt voor een proef te willen nemen met een welpomp. Wanneer de proef lukt of slaagt bedragen de kosten f 100,-. Slaagt de demonstratie niet kost het

1 Abraham Jacob Cornelis Nugteren is de op 2 september 1897 te Dordrecht geboren zoon van Cornelis Nugteren en Emmetje Broere. Cornelis Nugteren komt in 1899 naar Ameide om daar dijkopzichter te worden en gaat wonen op de Voorstraat (nu 5). Cornelis is van 1906 tot zijn overlijden in 1920 o.a. secretaris-penningmeester van 'Hollandia' geweest. Zijn zoon A.J.C. Nugteren wordt in 1920 jaar gekozen tot bestuurslid van 'Hollandia'. Hij is dan net terug uit Delft, waar hij aan de Technische Hogeschool voor civiel ingenieur heeft gestudeerd. In Ameide volgt hij zijn vader op bij het Hoogheemraadschap als dijkopzichter. Na het bedanken van F.A. Diepenhorst wordt A.J.C. Nugteren in 1925 voorzitter van 'Hollandia'. In 1927 wordt hij voor de Vrijheidsbonders gekozen tot lid van de gemeenteraad van Ameide en ook tot wethouder. Hij is dan net 30 jaar oud en daarmee waarschijnlijk de jongste wethouder in de geschiedenis van Ameide. Als gevolg van zijn vertrek uit Ameide in december 1928 moet hij stoppen als wethouder en als voorzitter van de ijsclub.

2 B. Barten woonde destijds Zouwendijk C 95 (nu 15).

3 P. Peterse woonde aan de Liessteeg B 56 – later Prinses Marijkeweg 2.

niets. Dan verlangt den Heer Koudstaal nog even 't woord en spreekt zijn verlangen uit dat Zondag niet-leden niet worden toegelaten op de baan."
In de Rondvraag vraagt J. van Kesteren om het werk aan de ijsbaan onder de leden aan te besteden en hij vraagt of de leden, die de lijst hebben getekend, hun geld terug krijgen als het allemaal niet doorgaat. Die vraag wordt geruststellend beantwoord.
Tijdens de volgende Algemene Vergadering op 23 december 1929 (weer bij A. Bouter) komt de vaste ijsbaan uitgebreid aan de orde, maar het ziet er niet goed uit. In de notulen staat: *"De voorzitter zegt dat de baan bij den Heer Peterse een zeer gewaagd spel is omtrent de hoge financiële kosten en verklaard dat genoemd plan niet is te doen. Hij maakt de leden bekend dat het bestuur met een land bezig is met mijnheer v.d. Lee, maar wil eerst goedkeuring zien te verkrijgen en vraagt of de leden daar mee instemmen. Daarna volgen verschillende besprekingen over landerijen als stoofkamp en schapenkamp[4], welk 't voordeel of 't nadeel om in een ijsbaan te worden omgezet."*
De jaarvergadering van 1930 levert weinig concreets op. Het bestuur is volgens de voorzitter *"een weinig huiverig om verdere plannen te maken"*, maar A. Bouter heeft *"in 't geheim 't bestuur een mededeling verteld, hij kan dat moeilijk direct zeggen, waarmee de voorzitter en het verder bestuur accoord gaat dat nader te onderzoeken"*.
Word vervolgd zou je zeggen, maar in 1931 geen woord over een vaste ijsbaan in de notulen. Wel in 1932, dan staat er: *"dat het bestuur een schrijven gehad heeft van den Heer v.d. Stolk[5] omtrent een stuk land gelegen langs de Zouwendijk en langs de Zederik, 't welk den Heer v.d. Stolk wel wil verhuren maar in geen geval wil verkoopen, De huurprijs komt op 75 gulden per jaar. Enkele leden krijgen wel een beetje vreemde smaak in de mond, en wordt 't nummer verder in majeur gezongen, ter meer daar ook den Heer Koudstaal zijn bezwaren naar voren brengt, aangezien het pand zeer dicht bij de eendenkooi ligt. 't Welk door de aanwezigen duidelijk wordt begrepen"*
Tijdens de Rondvraag wordt nog een ander probleem genoemd. *Den Heer Herm vd Zouwen komt nog met een waarschuwing omtrent de Meerkerksche ijsbaan en spreekt zijn vermoeden uit dat genoemde baan niet helemaal naar wensch is en dat de grondslag vermoedelijk de oorzaak is. Hij raad bestuur en club aan, wanneer een zouwenpand gehuurd of gekocht wordt dit niet op een los voetje te aanvaarden. De Voorzitter antwoord dat 't hem voldoende bekend is hetgeen den Heer v.d. Zouwen bedoeld."*
Hierna wordt het enige tijd stil rond de 'Vaste IJsbaan'. De stilte duurt tot de jaarvergadering van 1937. In het lokaal van L.H. Diepenhorst zijn 49 leden aanwezig. Bij de Rondvraag krijgt de heer A. de Jong GJzn. als eerste het woord. Hij *"brengt het punt ijsbaan weer eens in het midden. Hij zou toch zo graag zien dat zoals op zoovele andere plaatsen Hollandia de beschikking kreeg over een geschikt terrein dat kan dienst doen als ijsbaan. De Zederik is een mooie gelegenheid maar dit geldt alleen bij strenge winters. Het moet al hard vriezen wil het daar vertrouwd zijn, Spreker meent dat met een bestuur zoals het nu is samengesteld wel wat in de goede richting gedaan kan worden. Naar aanleiding van dit punt ontspint zich een breedvoerige discussie waaraan de hele vergadering deelneemt. Tenslotte wordt op voorstel van den ere-voorzitter besloten dat eens nader naar de prijs geïnformeerd zal worden van een goed terrein en bij eventuele aankoop zal hij er zijn best voordoen dat de in orde making zal geschieden in werkverschaffing. Volgens hem is daartoe wel een mogelijkheid. Tevens wordt besloten, dat als het geval zich voordoet, dat, na door het Bestuur inlichtingen zijn ingewonnen, er een goed terrein voor een geschikte prijs te koop of te huur is, er een algemene vergadering zal worden uitgeschreven die over deze zaak beslist"*.
In de vergadering van 8 december 1938 in het lokaal van Mej. de Wed. G. de Bie herhaalt H. v.d. Zouwen zijn vraag over de vaste ijsbaan. *"Heeft het Bestuur al eens iets gedaan in deze richting, vraagt spreker. De voorzitter zegt dat het Bestuur op een stuk land is uit geweest gelegen aan de Liessteeg, maar de prijs die het moest doen is voor Hollandia veel te hoog. De Heer van der Zouwen meent dat het bezwaar van die hoge kosten wel ondervangen kan worden door de uitgave van renteloze aandelen en dan door Koninklijke goedkeuring aan te vragen de gehele vereniging, dus alle leden, en niet alleen het Bestuur voor het geld aansprakelijk te stellen. Ook dit punt is al eens eerder in de vergadering geweest en ook thans meent de vergadering na een breedvoerige discussie, waaraan vele aanwezigen deelnemen, dat het beter is zulks niet te doen. De heer Koudstaal stelt voor om de Wiel als ijsbaan in te richten. Hij meent dat de Wiel groot genoeg is en je kunt daar het publiek gemakkelijker keren dan op de Zederik. Na enige gedachten-wisseling wordt besloten het de komende winter eens te proberen"*.
In de jaren 1939 tot 1945, tijdens de Duitse bezetting, wordt er weinig over een vaste ijsbaan gesproken. In 1941 bepleit Janus Mesker nog wel *"een eigen terrein voor Hollandia"*, maar voorzitter Koudstaal antwoordt dat dit al vaak is aangesneden, voorlopig blijkt het onmogelijk iets te doen. Wel wordt er in 1942 voor het eerste clubkampioenschap Hardrijden gebruik gemaakt van de Wiel[6], de locatie die in 1938 door Koudstaal was voorgesteld.
Tijdens de eerste jaarvergadering na de bevrijding, op 29 november 1945, wijst het lid Arie Lakerveld er in de Rondvraag op *"dat de club een flinke kas[7] heeft en wil zo mogelijk land huren en een vaste ijsbaan maken, terwijl het lid Jac Langerak graag in de toekomst een verlichte ijsbaan zag. De voorzitter* (toen nog H. Diepenhorst) *deelt mede dat het bestuur dit punt in overweging zal nemen en t.z.t. met voorstellen zal komen"*. Dat t.z.t kwam voor velen sneller dan gedacht. De nieuwe voorzitter van 'Hollandia', de heer G. Hamoen, roept op 28 augustus 1946 een Algemene Vergadering bij elkaar in de zaal van de heer Van Elte-

4 Waar zouden de stoofkamp en de schapenkamp liggen?
5 Diverse leden van de familie Van Stolk zijn van 1876 tot heden Ambachtsheer van Ameide. In 1931 was Jacobus van Stolk Azn de Ambachtsheer. Meer informatie over het geslacht Van Stolk is te vinden in het Nieuwsblad HVAT 2006, Jrg. 17 nr. 3, blz. 6-12.
6 Zie artikel "De clubkampioenschappen van 'Hollandia" elders in dit Nieuwsblad.
7 Zie artikel "De IJsclub 'Hollandia' in tijden van oorlog" elders in dit Nieuwsblad.

ren. Naast het volledige bestuur zijn er 95 leden aanwezig. Een vergadering in augustus is bijzonder voor de ijsclub. Het bijzondere punt VASTE IJSBAAN staat weer eens op de agenda. De notulen geschreven door secretaris P. van Kuilenburg zijn de moeite waard om ze helemaal weer te geven. *"Opening: Nadat Voorzitter Hamoen allen verwelkomd heeft, uit hij zijn vreugde over het feit dat deze IJsclub vergadering midden in de zomer zo goed bezocht is. Dit zal zijn oorzaak wel vinden in het belangrijkste punt der agenda de vaste ijsbaan. Strenge winters, die betrouwbaar ijs geven op de Zederik zijn zeldzaam, zodat onze vele leden van de kwakkelwinters weinig kunnen genieten. Reeds vele jaren is het gemis aan een vaste ijsbaan gevoeld, doch eerst nu is de gelegenheid gunstig om deze kwestie eens grondig onder ogen te zien en een vast plan op te stellen. De Voorzitter hoopt dat deze vergadering de grondslag zal leggen voor het lang gekoesterde ideaal: de vaste ijsbaan.*

Notulen: Na voorlezing door den Heer A. Langerak worden de notulen onveranderd goedgekeurd.

Vaste IJsbaan: Als hoofdschotel komt nu de vaste ijsbaan ter tafel. Dit zal een hartige kluif blijken te zijn, want vele problemen komen hierbij naar boven die niet zo eenvoudig op te lossen zijn. De voorlopige plannen, door het Bestuur vastgesteld zijn als volgt:

1e. De Heer Nic. Jongkind zegde land toe voor het aanleggen van een baan tegen een billijke huur.

2e. In de kade zullen enkele openingen moeten blijven om vervoersmiddelen toe te laten. Deze openingen moeten 's winters afgesloten kunnen worden.

3e. Het land is niet vlak. Het middengedeelte ligt 62 cm boven de waterspiegel. Daardoor zal de kade vrij hoog moeten worden.

4e. De kosten zijn geraamd op ± f 3000,- te weten: aanleg kade – verlichting – huur pomp en diversen. Om de nodige financiën te verkrijgen zal een contributieverhoging tot b.v. f 2,50 noodzakelijk zijn en moeten aandelen uitgeschreven worden.

5e. Het Bestuur was voornemens de werkzaamheden uit te besteden onder Gemeentenaren.

Na deze algemene richtlijnen, door de heer Hamoen uiteengezet, krijgt de vergadering gelegenheid tot gedachten-wisseling, waarna enkele personen zich opgeven om over deze kwestie nog een en ander te zeggen.

A. Langerak: merkt eerst nog op, dat de baan onder water is van 1 dec. tot 1 febr. Mocht het na 1 febr. nog vriezen dan mag de baan intact blijven tot de dooi.

G. de Kruijk: wilde graag een nadere omschrijving der begrote onkosten. Hamoen zegt hieraan niet te kunnen voldoen, aangezien hij dan invloed uit zou oefenen op het aanbesteden der werkzaamheden.

G. Roodhorst: stelt voor de grondwerkzaamheden in daggeld te laten verrichten en dus niet aan te besteden evenals dat gebeurde met het voetbalveld. De Voorzitter ontraadt dit echter ten sterkste, aangezien de ervaringen, opgedaan met het voetbalveld. zeer ongunstig waren.

H. Bouter: stelt voor het bestek en tekening door een deskundige te laten samenstellen, opdat de vereniging er geen nadeel van zal hebben. Het Bestuur gaat hiermee akkoord.

A. Streefkerk: komt nog een terug op het voorstel van G. Roodhorst om de werkzaamheden in daggeld te laten verrichten. Ook hij ziet hier voordeel in. Over die kwestie volgt een geanimeerde discussie, waar de Voorzitter een einde maakt, door de hamer geducht te hanteren,

C. den Braven: vraagt nog enkele bijzonderheden over de dijkaanleg, welke hem verstrekt worden.

Hierna wordt het oordeel der vergadering gevraagd over de kwestie: aanbesteden of niet. Door handopsteken beslist de meerderheid voor aanbesteden.

H. de Vroome: vraagt of de bult in het terrein niet beter afgegraven kan worden. De vrijkomende grond kan dan benut worden voor de dijkaanleg, terwijl de dijk zelf lager kan zijn. Daar de bult echter de grootste helft van het terrein beslaat wordt afgraving te duur. Bovendien beloofde de Heer Jongkind, dat er voldoende grond in de nabijheid van de baan beschikbaar zal zijn. De Vroome stelt voorts nog voor het Bestuur vrij mandaat te geven tot f 3500,-. De vergadering gaat hiermee akkoord. Mochten de kosten bij aanbesteding hoger blijken te zijn, dan zal een nieuwe vergadering gehouden worden om een nadere beslissing te nemen.

Jac. Langerak: stelt voor de brandspuit te gebruiken om de baan vol te pompen. Hamoen wijst ere echter op, dat de brandspuit geen voldoende capaciteit bezit om in korte tijd de baan bij te pompen. Bovendien is de brandspuit een te omslachtig apparaat voor ons doel. Een benzinemotor is hier de meest afdoende oplossing, daar deze voldoende capaciteit bezit en tevens gemakkelijk verplaatsbaar.

Contributie: Nu in het algemeen de financiële verhoudingen in onze samenleving zeer gewijzigd zijn en de vaste ijsbaan hogere lasten met zich brengt is een contributie verhoging onvermijdelijk. Na enige discussie wordt besloten de contributie tot f 2,50 per lid te verhogen. Ieder lid mag zijn vrouw of meisje gratis meenemen, terwijl kinderen van leden die nog geen 15 jaar zijn, gratis toegang hebben.

Financiën: Om de aanleg der ijsbaan te financieren zullen 250 renteloze aandelen van f 10,- en 100 aandelen van f 5,- worden uitgezet. Ieder jaar zullen 10 à 20 aandelen uitloten, waarbij de leden geadviseerd zal worden de uitgelote gelden niet[8] te schenken aan de vereniging. Tot iedere prijs zal voorkomen worden de kas aan te tasten, omdat deze beschikbaar moet blijven voor goede wedstrijden.

Pomp: De Heer B. Streefkerk stelt voor dit jaar een pomp te huren. Mocht er geen ijs zijn, dan zijn althans de kosten der pomp voor dit jaar uitgespaard en kan men hier een volgend jaar meer aandacht aan besteden. Dit voorstel vindt bijval en wordt aangenomen.

Rondvraag: De Heer Veen wil vóór de aanbesteding eerst een deskundige een schatting laten maken. D. Veenvliet: vraagt of men in weekloon wil laten werken of in termijnbetalingen. Het Bestuur acht het beter om de betalingen te doen plaats hebben in bv. 5 termijnen. De Heer A. Streefkerk stelde voor om "als slag om de arm" 10% der lonen vast te houden tot het beëindigen der werkzaamheden. Het Bestuur achtte dit onnodig, aangezien men voldoende vertrouwen heeft in de eventuele aannemer, die tevens lid der Vereniging zal zijn.

8 Wordt hier *'om niet'* (gratis) bedoeld? Door de uitgelote aandelen niet te schenken moeten ze door de ijsclub teruggekocht worden en zal de kas worden aangetast.

Jacob den Oudsten: vraagt wie de sociale kosten moet dragen. De voorzitter antwoordt dat deze voor rekening van den aannemer komen.
Sluiting: Alvorens de vergadering de vergadering te sluiten maakt de Voorzitter bekend, dat A. Langerak de aanwezigen even langs zal gaan, opdat zij zich desgewenst vast als aandeelhouder op kunnen geven. Hierna dankt Hamoen allen voor hun medewerking aan de tot stand gekomen plannen en spreekt de hoop uit dat onze lang verbeide droom: "de vaste ijsbaan", nu eindelijk tastbare werkelijkheid mag worden. Ameide, 18 sept. '46. De voorzitter: G. Hamoen. De secretaris: P. van Kuilenburg".
Dit ziet er in 1946 veelbelovend uit. Een nieuw bestuur, enthousiaste leden en een solide financiële onderbouwing. Zal dit er voor zorgen *'dat onze lang verbeide droom: "de vaste ijsbaan", nu eindelijk tastbare werkelijkheid mag worden'*, is de vraag? Er wordt met grote voortvarendheid gewerkt aan de aanleg van de baan, die in december 1946 gereed is. Op woensdag 4 december 1946 wordt de reguliere jaarvergadering gehouden. Niet minder dan 141 leden, waaronder burgemeester Luijendijk, komen bij elkaar in de zaal van de Heer K. van Elteren. Voorzitter Hamoen heet iedereen van harte welkom en zegt: *"De vaste ijsbaan is dan eindelijk tastbare werkelijkheid. Het stemt het Bestuur tot grote tevredenheid eindelijk een winter in te kunnen gaan met een eigen baan. De Voorzitter dankt dan ook allen die meewerkten aan het tot stand komende ijsbaan. Vele moeilijkheden moesten overwonnen worden, doch de aanhouder heeft ook hier gewonnen. Een speciaal woord van dank ook aan de aandeelhouders, die in korte tijd de financiële basis voor de aanleg van onze baan legden"*. De vaste ijsbaan is geen vast agendapunt, maar in de Rondvraag komen er allerlei praktische zaken en wensen van de leden aan de orde. *"P. Streefkerk vraagt of er geld beschikbaar is voor een Consumptietent? Men besluit een inschrijving te houden onder de leden. Wat betreft een rijwielbewaarplaats besluit men overleg te plegen met de omwonenden van de ijsbaan. A. de Groot stelt voor de muziekverenigingen uit te nodigen bij de opening van de ijsbaan. Het bestuur zal dit overwegen, M. Kraak vraagt wat er gebeuren moet als er ijs is na Februari. N. Jongkind zegt dat afgesproken is, dat tot 10 febr. de baan onderwater blijft. Is er op die datum ijs, dan blijft het water er op. P. Streefkerk stelt voor bij de opening van de ijsbaan een demonstratie te laten geven in kunstrijden. Het Bestuur houdt dit in beraad. W. Bleijenberg wijst er op dat men trapjes over de ka moet maken, daar anders de ka vertrapt wordt. Het Bestuur heeft hier echter al over gesproken en een voorziening getroffen. Op verzoek van B. Vroon besluit men de kaden te beschermen door bordjes met Verboden Toegang te plaatsen. H. Schotman vraagt of er op Zondag ook gereden mag worden. Het Bestuur staat dit wel toe, doch men zal dan geen wedstrijden houden en op verzoek van den Heer B. Woudenberg zal men ook geen entrée heffen. G. Boon wijst op de noodzaak van een verbandtrommel op de baan. De voorzitter verklaart dat die er een is. Deze zal aanwezig zijn op de baan en regelmatig bijgehouden worden. Op verzoek van H. de Vroome zal men 10 minuten vóór sluiting van de baan de lampen even doven opdat de rijders zich tijdig kunnen verwijderen."* Wat een wensen! Als alles lukt wordt de ijsbaan een mooie voorziening en komt er een spetterende opening, met muziek en een demonstratie kunstrijden. De winter 1946/47 is zeer streng, dus zal de nieuwe baan in die winter wel volop gebruikt zijn.
Tijdens de jaarvergadering op 18 december 1947 in de zaal van de heer Joh. de Jong zijn 159 leden aanwezig. De secretaris, P. van Kuilenburg, heeft op 1 oktober 1947 een benoeming tot onderwijzer in Gorinchem aanvaard en heeft bedankt als bestuurslid. Bij de verkiezing van nieuwe bestuursleden deelt voorzitter Hamoen mee dat hij ook heeft besloten als bestuurslid te bedanken. Hij wil het aan jongere leden overlaten. Het lid L.H. Diepenhorst merkt nog op dat Hamoen niet te oud is, maar de voorzitter blijft bij zijn genomen besluit. Gekozen worden J.J.H. van Tuijl[9], Arie Streefkerk (Ons Thuis) en G. Streefkerk. Van Tuijl wordt de nieuwe voorzitter van 'Hollandia' terwijl A. Langerak de nieuwe secretaris-penningmeester wordt. De andere bestuursleden in 1947 zijn L. de Jong, T.F. Oosterom, A de Groot, A. Streefkerk en G. Streefkerk.
Maar hoe zit het met de nieuwe vaste ijsbaan en de ijsfeesten in het afgelopen winterseizoen? Secretaris Van Kuilenburg geeft nog wel een beknopt overzicht en zegt dat niet minder dan elf wedstrijden zijn gehouden. Zijn die op de nieuwe ijsbaan geweest? Helaas was dit niet het geval. Er is weliswaar flink gewerkt en het nodige kapitaal uitgegeven. De *'Kapitaalrekening aanleg vaste ijsbaan'* laat zien dan er in totaal *f* 3032,75 is uitgegeven, terwijl er *f* 3052,- is ontvangen aan aandelen en extra contributie. Er is dus nog een batig saldo van *f* 19,25. Dat is niet veel geld voor eventuele aanvullende werkzaamheden. De *'Besprekingen omtrent vaste ijsbaan'* maakt de tongen los in de vergadering. Het nieuwe bestuur staat al direct voor ernstig problemen. De notulen spreken voor zich: *"De Voorzitter* (dan nog G. Hamoen) *geeft een volledig beeld van het verloop van de oprichting van de vaste ijsbaan. Het Bestuur heeft het voorgestelde plan van de vergadering van 28 augustus 1946 uit laten werken, zoals de leden zich dat hadden voorgesteld. De ijsbaan blijk achteraf een puzzle te zijn. Hoewel spreker eerst overtuigd was, dat de vaste ijsbaan spoedig echt een feit zou worden en hij in z'n gedachten-gang het lint al zag doorgeknipt, kan hij tot z'n spijt thans niet meedelen dat de ijsbaan, zoals deze op het land van Jongkind is aangelegd, in orde zal komen. Vorige winter is veel getobd met de pompen en de plotseling ingetreden strenge vorst maakte het ons toen niet mogelijk de baan onder water te krijgen.*
Het werk is uitgevoerd onder leiding van Opzichter P. Blonk, die deskundige is. De Voorz. zegt: alléén de vraag is u of hij wel de geschikte persoon voor dat werk was? 't Blijkt nu, dat het poreus land is en dan zal 't volgens spr. niet mogelijk zijn daar water op te houden. Volgens deskundigen moet, wanneer in 't land zandlagen voorkomen de bovenste laag uit 50 cm grond be-

9 Johannes Jan Hendrik van Tuijl, afkomstig uit Rijswijk (ZH), was in juli 1947 door de gemeenteraad van Ameide benoemd tot hoofd der openbare lagere school. Hij zou in Ameide ook voorzitter en later erevoorzitter worden van de fanfarevereniging 'Unie'. Hij woonde in de Molenstraat en is op 1 feb. 1953 vertrokken naar Soestdijk.

staan. Vorige winter liep het water door de kade weg. Nu ondervinden we vanwege de geweldige droge zomer veel tegenspoed., omdat de grond eerst het water tot zich moet nemen. De kade is vorige week goed bewerkt door de knecht van N. Jongkind en nu zal opnieuw de proef moeten worden genomen door b.v. een week achtereen te pompen. Gisteren is tot half zeven gepompt en de baan lekt wel. 't Plan is nu twee dammen te slaan aan 't einde van de baan, waardoor het water in de beide sloten naast de baan opgevoerd wordt tot b.v. 30 tot 40 cm. Spr. hoopt van harte dat deze winter op de baan gereden kan worden bij vriezend weer, tenminste zullen we daarvoor ons best doen. Meer kan de Voorz. en het bestuur niet verklaren. 't Blijft evenwel een tegenvaller en we zullen trachten de baan in orde te brengen. Waarom spr. verzoekt rustig te blijven, daar alle ijsclubs de eerste jaren met veel moeilijkheden hebben te kampen.

De mededeling van de voorzitter lokt reacties uit. *"Het lid G.J. Versluis merkt op, dat nooit water op dit land zal blijven staan gezien de zandbanen die er doorlopen. De vereniging kan proberen wat ze wil, maar het zal haar net gaan als de regering, die 't ook probeert".* Meerdere personen wisselen van gedachten over de problemen en men wil er in de Rondvraag op terugkomen. Drie leden maken hiervan gebruik. *"G.J. Versluis, Achthoven, vindt het een hopeloze zaak met de ijsbaan. 't Is toch de bedoeling daarop te kunnen schaatsrijden. De onkosten zijn groot en 't blijft zijns inziens een verloren zaak. Hij zegt daarmee niet te willen zeggen, dat het bestuur haar best niet heeft gedaan. De grond heeft geen waarde volgens hem en het zal na 10 jaar nog niet gelukken er water op te krijgen. Hij adviseert daarna het bestuur voorzichtig te zijn met te maken kosten.*

De voorzitter antwoordt dat het ontzettend jammer zou zijn, als het plan zou mislukken. Spr. had liever gehad, dat vóór het in orde maken van de baan was begonnen, dergelijke opmerkingen waren gemaakt door de leden, dan hadden we voor veel last gespaard gebleven. We hebben alle moeite gedaan de baan van mekaar te krijgen, maar tot heden zonder resultaat. Zeker zal met deze opmerking rekening worden gehouden, om onnodig geld uitgeven te voorkomen, als toch de baan niet onder water komt.

J. den Braven, Achthoven, wijst er op, dat een molen voor het water op de baan krijgen veel voordeliger is. Een motor kost zijns inziens veel meer. De voorzitter zegt het voor 90% met Den Braven eens te zijn, wat betreft aanschaffing van een molentje.

B. Streefkerk brengt nog naar voren, dat de ijsbaan te Lexmond en Lopik thans ook lekken, gezien de geweldige droge zomer. Daarom adviseert hij de baan minstens vijf maal vol te pompen. Dan komt de kade enz. wel dicht door de persing. De voorzitter zegt, dat het plan is eerst de baan vol te zetten en een week vol te houden voor 't zover is. Gaat dat niet, dan is 't hopeloos. Enfin alles zal in 't werk worden gesteld ons doel te bereiken".

Tijdens de vergadering wordt nog besloten om het bestuur te machtigen alles in het werk te stellen de ijsbaan vol water te krijgen. Echter onder de voorwaarde dat geen bijzondere kosten worden gemaakt, die fnuikend voor de kas zouden zijn.

Eind 1947 hangt de verwezenlijking van het plan voor een vaste ijsbaan op het land van N. Jongkind aan een dunne breekbare zijden draad. Op donderdag 8 februari 1948 wordt een nieuwe vergadering uitgeschreven in de zaal van de heer Joh. de Jong. Het bestuur en 106 leden zijn aanwezig en het belangrijkste agendapunt is de *'Bespreking omtrent de vaste ijsbaan'*. Voorzitter Van Tuijl meldt al in zijn openingswoorden dat: *"Alles is geprobeerd de ijsbaan onder water te zetten, evenwel zonder het gewenste resultaat. Volgens de mening van het huidige bestuur zal afgraven van het land het enigste middel zijn om tot een goede ijsbaan te komen. Was 't land eigendom van de club, dan kon daartoe worden besloten. Helaas is dit niet zo. De eigenaar Jongkind zal daarin moeten toestemmen, 't Is bij ons als bij een modezaak die geen hoeden te koop heeft. Ons nieuwe bestuur ziet zich voor grote moeilijkheden geplaatst. Het lid G. Hamoen geeft enige toelichting inzake deze kwestie als oud-bestuurslid en vraagt of 't bestuur een voorstel heeft,*

De Voorz. deelt mede, dat het bestuur in zijn geheel voor afgraving van het weiland is, mits de eigenaar zijn toestemming geeft. Daarom komt de vraag: Moet de ijsbaan worden prijsgegeven als Jongkind weigert? Of moet nog een deskundige worden geraadpleegd. In de eerste plaats is een baan bestemd voor z.g. kwakkelwinters. Het bestuur staat in deze voor het feit eigenaar Jongkind over te halen afgraven van het bestemde land. Dat is 't eerste werk.

<u>G. Hamoen</u> deelt daarop mee, dat N. Jongkind niet te bewegen is. Zijns inziens is het weggegooid geld meerdere kosten daaraan te besteden. De bodem van het weiland is niet goed. Doordat de greppels te diep zijn uitgegraven vloeit het water achterop direct weg. Draineren zou een oplossing kunnen brengen, als de grond niet poreus was. Spr. is om die redenen niet voor afgraven. Alleen wanneer Jongkind vrijwillig genegen is het gehele perceel onder zomerpeil te brengen.

<u>C. Versluis</u> geeft in overweging geeft in overweging te stemmen over dit punt.

<u>D. den Hartog</u> vraagt het woord en zegt te Vianen geweest te zijn, waar de ijsclub met dezelfde moeilijkheden zit. Hij geeft in overweging een windmolentje te plaatsen bij de ijsbaan. Zijns inziens staat de baan in 24 uur vol, als gewacht wordt tot het land bevroren is met het opbrengen van water. De kosten bedragen f 700,-. Hij geeft toe het blijft een experiment, maar het zou te proberen zijn.

<u>Het bestuurslid G. Streeefkerk</u> geeft een nadere toelichting en geeft te kennen, dat hem bij onderzoek is gebleken, dat er zavel in de grond zit en de baan daarom geen water zal houden. Deskundigen zouden hier een weg kunnen wijzen.

<u>H. Pek</u> meent ook dat gebleken is, dat het water direct wegloopt. Ieder heeft kunnen constateren dat alles geprobeerd is, zonder succes. <u>Het bestuurslid A. de Groot</u> zou het met een molentje wel eens willen proberen, omdat een benzinemotor veel kost. <u>G. Hamoen</u> antwoordt dat wanneer dit ook mislukt de club ± f 1000,- kwijt is. Spr. zegt, dat D. den Hartog zelf erbij is geweest. Met het pompen hielden we het water even op de baan, binnen 3 uur was het water weggezakt. Waarop A. de Groot antwoordt, dat verleden jaar het water wel bleef staan. Hoe komt dat? <u>M. Plieger</u> brengt

in het midden, dat hij de baan wel gemaakt heeft en hem toen is gebleken dat er een zandbaan doorloopt. B. Vroon meent, dat het land steeds maar weer onder water gepompt moet worden door de zeer droge zomer. Vroeger jaren stond dit land altijd plas en dras. G. Streefkerk merkt op dat er een groot bezwaar aan de baan is. Deze ligt niet waterpas.
A. van der Ham meent, gehoord de besprekingen, uit te willen zien naar een geschikter terrein voor het maken van een vaste ijsbaan. Waarop G. de Kruijk Adrzn. de stoofkamp[10] aanraadt.
De Voorzitter meent uit de gehouden bespreking op te maken, dat zeer voorzichtig te werk moet worden gegaan om nog meerdere kosten aan dit terrein te besteden, omrede de grond poreus schijnt te zijn. Het bestuur zal met Jongkind in contact zien te komen en de zaak bespreken, daar we in dit geval niet over één nacht ijs kunnen gaan in 't belang van de vereniging. Uiteindelijk zal de baan opgegeven moeten worden en naar een andere baan uitgekeken worden, tenminste als Jongkind niets voelt voor afgraving tot onder zomerpeil.
Niemand verklaart zich hiertegen, zodat het bestuur gemachtigd wordt de kwestie verder uit te werken om alsnog te komen tot een geschikte ijsbaan in de omgeving van het dorp".
Bij de sluiting bedank de voorzitter de leden voor de goede opkomst en de goede sfeer waarin de besprekingen zijn gevoerd. Hij blijft hopen *'dat deze moge leiden tot de verwezenlijking van de door ons allen zo begeerde ijsbaan".* Het doek lijkt gevallen voor de plannen voor een vaste ijsbaan bij Jongkind. Het lot is in zijn handen, maar afgraven van het land schijnt hij niet te willen.
Op de volgende algemene vergadering in december 1948 wordt natuurlijk weer aandacht besteed aan de ontwikkelingen rond de vaste ijsbaan. De voorzitter deelt mee dat N. Jongkind niet bereid is zijn weiland af te graven. Het bestuur heeft nog wel een tip gehad voor een ander stuk land en vraagt aan de leden of die nog een suggestie hebben. *"Het lid H. Pek deelt mede, dat J.W. Boote[11] bereid is zijn land af te staan liggende naast zijn woning. De voorzitter antwoordt dat het bestuur dezelfde tip heeft gehad en zal een onderzoek instellen of de mogelijkheid bestaat op het weiland van Boote een ijsbaan te maken".* In de Rondvraag wordt nog een aantal opmerkingen gemaakt. *"Het lid A.J. Kortleve meent het maken van een ijsbaan niet te licht op te vatten, gezien de ervaringen. De voorzitter antwoordt dat gezien hetgeen voorheen is gebeurd, blijft voorzichtig zijn een eerste eis. Ons devies blijft dus niet proberen, maar zeker weten! Het lid H. Pek wijst er op dat een deskundige eerst boringen moet verrichten wil men zeker weten dat de grond goed is. Zijns inziens heeft de heer P. Blonk uit Groot-Ammers de grond niet goed bekeken, vandaar de moeilijkheden, die de club op het weiland van N. Jongkind heeft ondervonden, De voorzitter bevestigd nogmaals, dat bij het maken van een ijsbaan wel degelijk door het bestuur een deskundig advies zal worden ingewonnen."*

10 Daar is de stoofkamp weer, maar waar is dat?
11 De woning van J.W. (Jan) Boote was aan de Prinses Marijkeweg (voorheen Liessteeg) No. B 68, later omgenummerd naar No. 10.

Eind 1948 is het plan-Jongkind van de baan, maar er is nieuwe hoop, een vaste ijsbaan bij J.W. Boote aan de Prinses Marijkeweg. Die hoop duurt maar kort. Op de jaarvergadering van 1949 valt ook het doek voor deze locatie. De voorzitter deelt mee dat het bestuur een onderzoek heeft ingesteld. De conclusie was kort maar krachtig. *"Volgens mededeling van de eigenaar Boote zal dit land ook niet geschikt zijn, omdat een zandbaan er door heen loopt. Het bestuur moest zodoende hiervan afstappen, doch zal steeds uitzien naar een geschikt terrein."*
Het bestuur blijft vol goede moed verder zoeken. In 1950 is er niets te melden over een mogelijke nieuwe locatie. Wel wordt er tijdens de jaarvergadering gevraagd wat te doen met *'de lichtpalen en betonplanken staande op het land van N. Jongkind.'* Voorlopig is het beter om niets te doen is het antwoord van het deskundige bestuurslid G. Streefkerk. Daarnaast komt er een ander probleem aan de orde, wanneer er een vaste ijsbaan zou zijn. *"Het lid J. Lakerveld vraagt de Voorz.* ***'Waar haalt men 't ijs?'*** *De Voorzitter laat deze vraag onder grote hilariteit maar onbeantwoord [12]."*
Ook in 1951 is de vaste ijsbaan geen agendapunt. Wel in de rondvraag. *"Het lid C. den Braven informeert war de komende wedstrijden zullen worden gehouden, waarop de voorzitter mededeelt, dat we voorlopig op de 'Wiel' blijven aangewezen, zolang de club niet over een vaste ijsbaan beschikt".* In zijn dankwoord komt voorzitter G. Streefkerk[13] er nog even op terug. *"We hebben veel leden, maar laten we niet gaan rusten, maar steeds op de bres voor 'Hollandia' in 't vertrouwen, dat eens de tijd komt, dat we over een vaste ijsbaan kunnen beschikken…".*
Bij de jaarvergadering op 14 december 1952 gloort er weer een sprankje hoop. *"De Voorzitter deelt mee, dat ten aanzien van een te stichten ijsbaan in de Zouwendijk bij R. den Hartog[14] in eerste opzet alles op wieltjes liep. Het bestuur heeft zich verstaan met een deskundige, de heer Versluis uit Meerkerk, die het land onderzocht heeft en uitgewaterpast heeft. Evenwel bleek de rentmeester (van de heer Jonckere? te Dordrecht) niet gaarne afstand van het land te doen voor een ijsbaan. We willen trachten het tot een goed einde te brengen, mits de vergadering haar goedkeuring daaraan ten volle schenkt. Enige leden o.a. C. den Braven, H. van Zijl en D. Versluis geven inlichtingen inzake een vaste ijsbaan, waarop de voorzitter de medewerking van alle leden vraagt".* De vergadering gaat akkoord en het bestuur gaat proberen *"een vaste ijsbaan in de polder te verwezenlijken".*
In de volgende vergadering op 6 januari 1954 wordt niet meer gesproken over het plan 'Den Hartog aan de Zouwendijk'. Dit zal dus wel op niets zijn uitgelopen. Er komt echter wel iets anders. Het krantenverslag in het NG van 15 jan 1954 meldt dat "het bestuur hoopte een ijsbaan te kunnen aanbieden, de weersomstandigheden verhinderden evenwel dat voldoende water op het land van de heer H. Rijneveld te

12 Als antwoord van de voorzitter doet intussen ook *"Bij Koning Winter"* de ronde.
13 G. Streefkerk is J.J.H. van Tuijl inmiddels opgevolgd als voorzitter. Hij zal dat tot 1996 blijven.
14 De woning van R. den Hartog was aan de Zouwendijk No. C 98 – later omgenummerd naar No. 5.

▲ *Op deze foto, gemaakt op de Zederik in 1941, vertoont Gijs van Mourik zijn zwierige kunsten.*

Tienhoven kwam, zodat de proef niet kon worden genomen of dit terrein inderdaad geschikt zal blijken (in de toekomst) voor een vaste ijsbaan." In de notulen staat hier niets over, maar bij de Rondvraag staat het volgende: *"De heer Van Lomwel komt met het voorstel een ijsbaan te maken, door een gedeelte van de Tienhovense Waard onder water te zetten. Met een minimum aan arbeid en kosten zou dit zijns inziens goed te maken zijn. De Voorz. belooft eens te gaan kijken."* Een bijzonder voorstel, waar 'Hollandia' kennelijk niet veel mee doet. In 1956 is er een ijsbaan in de Tienhovense Waard (op het terrein van Van Lomwel en niet dat van Rijneveld) verwezenlijkt[15]. Het wordt de ijsbaan van de nieuw opgerichte IJsclub 'De Uiterwaard' in Tienhoven.

In december 1954 wordt weer een nieuwe locatie gesuggereerd. *"G.B. van Mourik vraagt naar een ijsbaan in Tienhoven of zo mogelijk in Ameide. Hij noemt een perceel van de heer G. Spek"* en in 1955 is er weer een ander terrein, maar wel erg vaag. *"Aart de Groot deelt mee dat G. de Kruijk meent dat er een terrein voor een ijsbaan te krijgen is. Besloten wordt dat De Groot er met De Kruijk zullen heen gaan"*.

December 1956 zijn er inmiddels 10 jaar verstreken na de plannen-Jongkind van 1946. Er wordt gesproken over een terrein, maar niet duidelijk is waar dit ligt en of het gaat om het terrein van De Groot en De Kruijk uit 1955. Het valt in ieder geval niet in goede aarde bij de leden. In de notulen staat: *"De Voorz. deelt mee dat hem een terrein is aangeboden dat als ijsbaan kan worden aangelegd. Nadat hij mededeling heeft gedaan omtrent de ligging komt de oppositiepartij in het geweer. De heer C. v/d Broek somt verschillende bezwaren op omtrent afstand v/d bewoonde wereld en mogelijkheid of onmogelijkheid om het te bereiken. De heer L.H. Diepenhorst gelooft niet, dat een vereniging zonder rechtspersoonlijkheid gemakkelijk toestemming zal krijgen om af te graven enz.*
Nadat vele anderen het hunne er toe hebben bijgedragen om het voor en tegen te bespreken wordt tot stemming overgegaan. De meerderheid stemt tegen." Opnieuw een plan om zeep geholpen. In de rondvraag wordt het bestuur nog *"verzocht uit te zien naar een terrein aan de verharde weg gelegen en meer in de bewoonde wereld"*. Werk aan de winkel voor het bestuur.
In 1957 is niets te melden over de vaste ijsbaan en in 1958 wordt meegedeeld dat: *"Wat betreft de ijsbaan, licht de voorz. toe dat het bestuur nog steeds geen geschikt terrein daarvoor heeft gevonden"*. In 1959 geen nieuws, maar in de jaarvergadering van 1960 komt er een interessante vraag. *"Andr. v.d. Grijn vraagt, of wij nu we zo'n goede kas hebben geen kunstijsbaan aan kunnen leggen."* In de notulen staat geen antwoord vermeld op deze vraag. Hoe goed de kas er voor staat is mij niet duidelijk, wel wordt vermeld dat er in 1960 een batig saldo is van ruim *f* 1100,-, maar dat lijkt me niet voldoende voor een kunstijsbaan in Ameide. *"De heer A. Kortleve vraagt of er nog mededelingen zijn, waarmee hij doelde op een ijsbaan. De heer v. Zijl zou graag zien, dat wij eens bij de gemeente aankloppen of die iets kan doen"* Ook hierop geen antwoord van het bestuur.
In 1961, bij het 80-jarig bestaan van 'Hollandia' is er geen nieuws, maar in 1962 vraagt de heer A. v.d. Lee weer naar de vaste ijsbaan, *"De voorzitter antwoord hierop dat er misschien nog een kleine kans bestaat wanneer te zijner tijd de sportvelden en tennisbanen zouden zijn verwezenlijkt. Hierover kunnen echter in dit stadium geen mededelingen worden gedaan. De Heer H. van Arkel vraagt of het niet mogelijk is om de tennisbaan, wanneer die er mocht komen, in de winter voor IJsbaan te gebruiken. De voorzitter zegt toe dit te zullen onderzoeken"*.
Tijdens de jaarvergadering van 1963 bij de bespreking van de ijsfeesten *"brengt de voorzitter het punt vaste ijsbaan ter tafel, omdat dit nog steeds leeft onder de leden. Spr. deelt mede, dat eigenaar R. den Hartog in den Zouwendijk wel bereid is dat er op zijn land een ijsbaan zou worden gemaakt, mits er een vergoeding van f 500 per jaar wordt betaald. Het land heeft slechts een lengte van 150 meter en zal er voor een kade en riolering gezorgd moeten worden.*
De voorzitter zou gaarne hierover een uitspraak van de leden willen hebben, waarna de vergadering zich met 48 stemmen voor een eigen baan uitspreekt, 8 personen spreken zich uit om samen te gaan met de club Uitterwaard te Tienhoven en 33 leden willen van de aanleg nog afzien omdat het te ver is.
De uitslag houdt dus in, dat het bestuur het plan Zouwendijk nader zal bezien en zo nodig met kostenra-

15 Zie artikel "Het samengaan van de IJsclubs van Ameide en Tienhoven" elders in dit Nieuwsblad.

ming in de vergadering komen. 't Is voor één jaar te proberen.
De voorzitter zegt toe een en ander met de eigenaar R. den Hartog te zullen bespreken en zal naar de voorwaarden vragen, voordat met de aanleg zal worden begonnen. Waarmede men algemeen instemt."
In de jaarvergadering van 1964 komen het terrein van R. den Hartog aan de Zouwendijk en een aantal andere locaties weer uitgebreid ter sprake. In de rondvraag geeft de voorzitter *"een uitvoerige toelichting over het verloop van de bespreking met eigenaar R. den Hartog in de Zouwendijk om te komen tot een vaste ijsbaan. De proef om het land onder water te zetten zou naar schatting , met bijkomende kosten, komen op ± f 1000,- zonder de garantie dat deze baan in orde zou zijn. Het bestuur durft deze gewaagde proef niet aan en kijkt liever naar een beter geschikt terrein dat afgegraven kan worden en dicht bij de kom van de gemeente ligt.*
De Zouwendijk is dus weer van de baan, maar het bestuur heeft dit jaar nog meer ijzers in het vuur. *"Enkele bestuursleden hebben ook een onderhoud gehad met de heer G.H. Spek, die een stuk land in eigendom heeft aan de Tiendweg. Bij onderzoek is gebleken, dat dit land poreus is en uiteindelijk toch niet te koop is. De onderhandelingen met mevr. G.G. van Staveren, die een stuk land in de Tiendweg heeft zijn eveneens op niets uitgelopen. Het risico blijkt veel te groot te zijn, gehoord ook de meningen van bestuursleden van andere ijsclubs in de Waard en gezien de geringe kasmiddelen waarover onze vereniging kan beschikken. Er zal volgens het bestuur in de toekomst iets te bereiken zijn, wanneer de club zelf een stuk land in eigendom ziet te krijgen, wat desnoods afgegraven kan worden en het doel het meest zal kunnen benaderen.*
Het lid L.H. Diepenhorst wijst op het eilapje langs de Lekdijk. De voorzitter antwoordt dat zijns inziens dit stukje land bijzonder kwellerig is en zeker niet te koop zal zijn. Het lid B. Versluis Mzn., vraagt of b.v. eigenaar N. Jongkind niet bereid zou zijn een stuk land liggende langs de Prinses Marijkeweg daarom beschikbaar te stellen. De voorzitter deel mede, dat de club met deze eigenaar de ervaring heeft opgedaan, dat hij niet bereid zal zijn het land eventueel te laten afgraven en dan is het volgens de voorzitter waardeloos om te gebruiken voor een ijsbaan.
Na nog wat heen en weer gepraat te hebben besluit de vergadering bij een eventuele kwakkel-winter contact op te nemen met het bestuur van de ijsclub Tienhoven en zo mogelijk daar de wisselbeker te laten verrijden. Bij sterk ijs op het diepe water kan de baan op de Zederik in orde gemaakt worden, zodat alles vlot verlopen kan."
In de jaarvergaderingen van 1965 en 1966 is er geen aandacht voor de vaste ijsbaan, terwijl er in 1967 indirect even over gesproken wordt. Gevraagd naar een mogelijke samenwerking met de ijsclub in Tienhoven zegt de voorzitter dat nu niet te willen doen, want er is *"misschien een klein kansje voor een vaste ijsbaan, en dat er in dit stadium maar beter geen stappen konden worden gedaan."* Waar dit kansje zich voordoet is niet duidelijk. In 1968 vraagt K. van Oort *"of het niet mogelijk is om nu aan grond te komen voor een veldijsbaan, daar er straks waarschijnlijk i.v.m de ruilverkaveling niet meer is aan te komen. De voorzitter antwoordt hierop dat het bestuur verschillende pogingen heeft ondernomen, maar dat het steeds weer afsprong op de financiën en dat een club als de onze dat niet kan opbrengen, maar het bestuur blijft uitzien"*. Ook bij de jaarvergadering van 1969 komt de vaste ijsbaan in de Rondvraag aan de orde. *"De Heer N. de Wit vraagt naar een vaste ijsbaan. De voorzitter antwoorde hierop dat dit al een veelbesproken punt was geweest door het hele bestaan van de ijsclub, maar dat dit nu niet meer te verwezenlijken was i.v.m. de hoge grondprijzen. Een eenvoudige rekensom leerde dat een bunder land zeker f 40.000 zou kosten en dat is dan nog maar f 4 per m²."*
Dit antwoord van de voorzitter spreekt boekdelen. Eerder was de grond te slecht om een ijsbaan aan te leggen of te ver de polder in, nu is die grond ook nog te duur en misschien nog steeds te slecht. Hiermee lijkt er een definitief einde te komen aan de pogingen om een VASTE IJSBAAN aan te leggen. Toch komt het onderwerp in de jaren '70 nog incidenteel aan de orde. Na de fusie met de IJsclub 'De Uiterwaard' in Tienhoven zou de baan aldaar mogelijk uitkomst bieden. Helaas die baan bleek geen waarborg te zijn voor voldoende ijs in kwakkelwinters. Al in 1972 en 1973, kort na de fusie, bleek er geen water op de baan te staan, omdat de Lek niet hoog genoeg was. In de loop der jaren is de baan van 'De Uiterwaard' helemaal buiten gebruik geraakt. Kortom een vaste ijsbaan bleef een illusie, maar waarover men toch af en toe bleef dromen. Zoals bij de rondvraag tijdens de vergadering van 1972. *"Jos de Kruijk dacht dat er nog wel een stuk grond te koop was voor een vaste ijsbaan. De eigenaar was een zekere Hakkesteeg. De Heer de Kruijk was echter wat vaag met zijn inlichtingen en bij nadere informatie door het bestuur bleek dat het terrein niet te koop is."* en in 1976 als *"A vd Ham vraagt hoe het staat met een nieuwe ijsbaan. We zullen krachten moeten bundelen met andere verenigingen. H. van Arkel zegt dat we ons in verbinding moeten stellen met de verenigingsraad."*
Daarna blijft het jaren stil. Dertig jaar lang wordt er niet meer naar een vaste ijsbaan gevraagd, maar in 2005 veranderd dat. Het gaat niet meer om een 'vaste ijsbaan', maar de droom is nu het realiseren van een 'landijsbaan'. Tijdens de vergadering van 25 november 2005 is men vol hoop op een strenge winter met ijs. Voorzitter A. van Holten opent met de mededeling: *"heel Nederland zit vast in de file, op de Veluwe is er zelfs 15 cm sneeuw gevallen"*. Bij de bespreking van de ijsfeesten wordt opgemerkt *"Als er veel ijs komt dit jaar, dan kan het er nu van komen dat we naar Meerkerk gaan. Ad Boon stelt voor of er eventueel op zoek gegaan kan worden naar een stukje land om onder water te zetten om VROEG te kunnen schaatsen. We gaan contact opnemen met de gemeente of die eventueel een stuk land of een parkeerplaats voor ons heeft, wat we kunnen benutten"*.
Dat gebeurt niet echt lijkt het, want in het jaarverslag 2005-2006 is niet de gemeente in beeld maar camping De Koekoek. Secretaris H. van Dijk schrijft: *"We zijn dit jaar een onderzoek begonnen naar de mogelijkheid een landijsbaan te realiseren"*. Op het internet is er een schetsplan voor een ijsbaan gevonden en

men is in gesprek met de eigenaar van camping de Koekoek. *"Ook daar zijn nog diverse moeilijkheden, die eerst goed bekeken moeten worden. Daarnaast telt nog de benodigde vergunningen en het eventuele pakket van eisen en niet te vergeten de kostenraming. We zijn er dus nog niet uit"*. Nee, dat zou wat zijn er binnen een jaar er uit zijn. De geschiedenis leert ons dat het wel eens veel langer zal duren als diverse moeilijkheden eerst nog goed bekeken moeten worden.
Maar er gloort hoop. Tijdens de ledenvergadering 24 november 2006 doet Theo den Otter verslag van *"de stappen die zijn ondernomen om te onderzoeken of er een mogelijkheid is voor een landijsbaan op Camping de Koekoek. Hij heeft een tekening gemaakt en die wordt besproken"*. Daarna komen de leden met vragen en suggesties. *"Huib Dazler vraagt wie de Koek en Zopie tent gaat beheren bij een landijsbaan – dat is de ijsclub. Arie van Oort stelt voor eerst plastic neer te leggen en daar 7 à 8 cm water op. Huib stelt voor de folie dieper te leggen, omdat het anders omhoog kan komen, maar we zijn gebonden aan de regels van Rijkswaterstaat en die vindt het niet goed. Op zijn vraag of het de bedoeling is om helemaal over te gaan op een landijsbaan wordt geantwoord dat het de bedoeling is te starten op de landijsbaan, maar bij aanhoudende vorst de ijsbaan op de Zederik te openen. Cees van Gelderen merkt in dit verband op dat de ijsclub uit Meerkerk aan 20 ijsdagen komt en wij 2."*
Tijdens de vergadering van 23 november 2007 blijken de diverse moeilijkheden nog niet opgelost. De landijsbaan stond niet op de agenda, maar *"Ingelast wordt een uitleg over het onderzoek naar een landijsbaan. Op de Koekoek hebben we te maken met het wisselende waterpeil in de Lek. Dit beïnvloed het grondwaterpeil. Er moet gezorgd worden dat het water niet wegvloeit. Er zijn 3 varianten: nr. 1 met weinig kosten, maar met zeer groot risico dat het niet lukt. nr. 2 met gedeeltelijk folie – de kosten zijn aanzienlijk hoger – slagingspercentage niet zeker. nr. 3 volledig folie – kosten heel hoog ± € 40.000,00. De vergadering vindt variant ook wel erg duur, maar spreekt zich niet uit. Het bestuur zal zich verder bezinnen.*
Bij de rondvraag werd nog gesproken over het afsluiten van een lening om de landijsbaan mogelijk te maken. Daar staan de aanwezigen niet ronduit positief tegenover. Voorgesteld wordt een goede begroting te maken en subsidie bij de gemeente aan te vragen. Het bestuur gaat hiermee aan de gang."
Dat gaat nogal wat kosten en de "vaart" lijkt er uit te gaan. Op de vergadering 28 november 2008 wordt er niets gezegd over de landijsbaan op de Koekoek. Wel lijkt er weer een ander plan in ontwikkeling. *"Cees van Gelderen geeft uitleg i.v.m. een landijsbaan bij Johan Kool op de Broekseweg. Het bestuur zal de mogelijkheid verder onderzoeken. Ad Boon stelt voor een kunstijsbaantje van plastic neer te zetten voor de jeugd. Wordt door het bestuur nader bekeken."*
Maar er wordt wel degelijk actie ondernomen op de Koekoek. Het jaarverslag over de winter 2009/10 meldt dat *"op maandag 5 december 2009 werd begonnen met het aanleggen van een ijsbaan op Camping de Koekoek. Dinsdag kon het water erop en gelukkig ging het gelijk vriezen, zodat met de kerst er al volop op geschaatst kon worden. Door heftige sneeuwval was de ijsbaan niet langer te gebruiken. Gelukkig kon de Zederik open. Daar werd de sneeuw zorgvuldig en veelvuldig weggeschoven"*. Tijdens de jaarvergadering op 26 november 2010 komt men er nog even op terug. *"Op camping de Koekoek is weer een ijsbaan aangelegd, maar ook daar speelde de hoeveelheid sneeuw ons parten. De heren van het gewest moedigen aan om het jeugdschaatsen te promoten door b.v. een kunstschaatsbaan neer te leggen op de Dam"*. De winter 2010/11 geeft ook niet veel hoop. *"Wel is er nog een ijsbaan gelegd op camping de Koekoek in de hoop dat de jeugd hierop wel zouden kunnen schaatsen, maar ook dat is door de sneeuw, op een enkele dag na, bijna niet gelukt."* Niet erg succesvol die baan op de camping. Gaat men er mee door? In de notulen van de vergadering 30 november 2012 staat simpelweg *"Ook werd besproken de aanleg van de ijsbaan op Camping de Koekoek."* Het ijsbaantje op de Koekoek is in 2013 nog kort gebruikt.
Was dit de voor de laatste keer of spreekt men er nog over? Geen woorden maar daden, zegt men in Rotterdam, maar in Ameide… Ruim 85 jaar praten en plannen maken. Soms is zelfs geprobeerd om ze te realiseren, maar dan na al die jaren is er nog steeds geen vaste ijsbaan of een landijsbaan, zoals die de laatste jaren werd genoemd. Geldt hier toch nog de aanhouder wint of moet de vereniging zich troosten met de gedachte dat zij op de Zederik over de mooiste natuurijsbaan van… ja, misschien wel van heel Nederland kunnen beschikken?

▲ *Een schaatsfoto van Inèz Gommans-Den Ouden, genomen op de Zederik "op Sluis". De foto is gemaakt in 1954. De moeder van Inèz, Neeltje van Es, was een heel goede schaatsster en sleepte haar dochter altijd mee.*

De clubkampioenschappen van 'Hollandia' (1942-1976)

Bram Provoost

In de historie van 'Hollandia' zijn er vele malen wedstrijden gehouden in diverse stijlen. Zo was er sprake van hardrijden, schoonrijden, schoonhardrijden (zowel individueel als voor paren), drie aan een stok, ringrijden, priksleeen, enz. Het ging hier in het algemeen om geldprijzen en meestal niet alleen voor clubleden. Nooit werd er over een echt kampioenschap gesproken. Dit veranderde tijdens de jaarvergadering van 9 december 1941, waarbij maar liefst 153 leden aanwezig waren[1]. Dan worden de te houden ijsfeesten besproken. Er komt een nieuw initiatief. *"De Heer M. Kraak zou graag willen dat Hollandia een hardrijderij voor leden organiseerde en dan in verschillende jaarklassen. Dit voorstel wordt aangevuld door den Heer Van Gent die het kampioenschap van Ameide wil laten verrijden en dan als prijs b.v. een wisselbeker beschikbaar stellen. Deze voorstellen vinden in de vergadering bijval en aldus wordt besloten. De Erevoorzitter[2] zal een beker beschikbaar stellen wat natuurlijk onder luid applaus wordt aanvaard."* Enkele weken later, op 19 januari 1942, kan het eerste clubkampioenschap al verreden worden. De wedstrijd wordt via advertenties aangekondigd.

Ysclub „Hollandia"
TE AMEIDE
Woensdag 21 Januari
's middags 2 uur
nationale schoonhardrijderij
voor paren om turven
PRIJZEN:
f 30, f 20, f 10, f 5, f 2.50
Inleggeld f 1,- per paar. Opgeven 1.30 uur op de baan.
Maandag 19 Januari, des middags om 2 uur hardrijden voor mannen op de korte baan om het kampioenschap van Hollandia
Eerste prijs een zilveren wisselbeker plus f 5.-
Aangeboden door den Edelachtb. Heer C. W. Luyendijk, burgemeester van Ameide en Tienhoven. Verdere prijzen
f 15.-, f 10.-, f 5.-, f 2.50
Inleggeld f 0.50.
Muziek op de baan!
HET BESTUUR
(telefoon no. 7)

Schoonhovensche Courant, 16 januari 1942. Het in de advertentie genoemde telefoon no. 7 was het nummer van het bestuurslid G. Hamoen.

De naam van de eerste kampioen wordt vermeld in de notulen van de jaarvergadering 1942. Voorzitter P. Koudstaal opent als volgt. *"De leden hebben in het afgelopen jaar goed ijs gehad. Dank zij de hulp van vele leden kon de baan goed in orde worden gemaakt met de zware sneeuwval. Het kampioenschap 'Hardrijden' waarvoor de Eere-voorzitter een wisselbeker beschikbaar stelde, werd door de leden verreden. Prijswinnaar werd dit jaar C. Renes."* De complete uitslag staat in de SC van 23 januari 1942. ***"De 1ste pr., wisselbeker beschikbaar gesteld door de heer C. W. Luijendijk, burgemeester van Ameide en Tienhoven en een bedrag van f 15, werd gewonnen door C. Renes te Ameide; 2e pr. f 15 A.L. Schakel te Meerkerk; 3e pr. f 10 A.H. Schakel te Meerkerk; 4e pr. f 5 A. Lakerveld te Ameide; 5e pr. f 2,50 Adr. de Kruijk Az.".*** De krant geeft ook de uitslag van de *"nationale schooonhardrijderij voor paren om turven op Woensdag 21 Januari. Twaalf paren namen deel aan de wedstrijd: 1e pr. R. de Jong te Hardinxveld en mej. R. van Bennekom aldaar f 30; 2e pr. D. den Hartog te Ameide en mej. J. Versluis f 20; 3e pr. J.F. Vermaat en echtgenoote te Breukelen f 10; 4e pr. D. den Braven en echtgenoote te Langerak f 5; 5e pr. G. van den Broek te Ottoland en mej. A. van Vliet f 2,50; 6e pr. D. Bouwmeester te Langerak en mej. Bouwmeester te Tienhoven f 1,"*. Volgens de notulen werden in 1942 nog meer wedstrijden georganiseerd: *"op 16 januari, wedstrijd van drie aan de stok; 22 januari, wedstrijd voor kinderen tot 14 jaar; 24 januari Schoonhardrijderij voor heeren om turven; 27 januari, Nationale hardrijderij"*. Helaas zijn de laatste twee niet doorgegaan.

De winter 1942/43 verloopt heel anders. *"Het afgelopen jaar hebben we niet van ijsvreugde mogen genieten."* Zo opent voorzitter Koudstaal de jaarvergadering op 9 december 1943. Dat jaar dus ook geen clubkampioenschap. Het zal tot de winter van 1946/47 duren voor er weer een kampioenschap kan worden verreden. Bij de algemene vergadering op 4 december 1946 blijkt er een complicatie te zijn. *"G. den Braven vraagt hoe het nu gaat met het verrijden van den beker. Deze is n.l.. in het bezit van den Heer C. Renes, die nu in Indië verblijft als militair. Voorzitter Hamoen verklaart deze beker uit piëteit tegenover Renes, niet te verrijden. Men zal uitzien naar een nieuwe beker. De Burgemeester vraagt even het woord.om mee te delen, dat hij gratis een nieuwe beker beschikbaar stelt. Met een dankbaar applaus spreekt de verg. zijn waardering uit voor dit sympathiek gebaar."*
Uit krantenverslagen blijkt dat er in januari en februari 1947 meerdere wedstrijden in Ameide zijn verreden. Het NG van 6 jan. 1947 bericht: *"Nog juist voor de dooi schreef 'Hollandia' een schoonhardrijderij om*

1 Zie het artikel 'De ijsclub 'Hollandia' in tijden van oorlog' elders in dit Nieuwsblad.
2 Burgemeester C.W. Luijendijk.

turven uit, waaraan 16 paren deelnamen. Voor deze wedstrijd was veel belangstelling en na een spannende strijd werden de prijzen als volgt behaald: 1e prijs f 30 C. van den Broek, Ottoland en mej. A. van Vliet, Tienhoven; 2e pr. f 20 R. de Jong, Hardinxveld en mej. B. van Bennekom, Hardinxveld; 3e pr. f 10 T. van den Broek, Ottoland en mej. M. den Boer, Ottoland; 4e pr. f 5 D. den Hartog en echtgenote, Ameide".
In de NG van 12 febr. 1947 staat: *"Ameide. De uitslagen van de wedstrijden georganiseerd door de ijsclub 'Hollandia' zijn als volgt: Schoonrijderij voor heren om turven: 1e pr f 10 Jielis de Groot; 2e pr. f 7,50 Joh. Vuurens; 3e pr. f 5,-- M. Veenvliet; 4e pr. f 2,50 A. Langerak; 5e pr. f 1,50 H.P. van Arkel; 6e pr. f 1 G. den Braven. Schoonrijderij voor dames om turven: 1e pr f 10 Annie Vuurens; 2e pr. f 7,50 L. Diepenhorst-de Wit van der Hoop; 3e pr. f 5 Willy Veen[3]; 4e pr. f 2,50 Gerrie de Groot; 5e pr. f 1 Jannie den Oudsten.*
In dezelfde krant staat ook de uitslag van het ***"Kampioenschap hardrijden voor heren van Ameide en Tienhoven. De wisselbeker aangeboden door de E.A. heer C.W. Luijendijk, burgemeester en erevoorzitter van de club. 1e prijs en f 15 gewonnen door Kr. van der Grijn; 2e pr. f 10 Jac. Langerak; 3e pr. f 8 D. Westerhout; 4e pr. f 6 A. van der Ham; 5e pr. f 4 L. Verwolf; 5e pr. f 2 T de Groot.***

3 Willy Veen zal later de echtgenote worden van Krijn van der Grijn, de clubkampioen hardrijden van 'Hollandia' in 1947.

▲ *Gerrie de Groot (links) en Annie Vuurens op de Wiel.*

▲ *Krijn vd Grijn staat onder grote belangstelling aan de start bij het kampioenschap hardrijden voor inwoners in 1947.*

Krijn van der Grijn, een 'bijna' vergeten schaatskampioen

In 1947 werd voor de tweede keer het Kampioenschap Hardrijden voor Heren uit Ameide en Tienhoven verreden. Inzet was de wisselbeker, die in 1942 was aangeboden door burgemeester Luijendijk. Deze beker, in het bezit van C. Renes, zou echter niet uitgereikt worden omdat Renes als militair in Ned. Indië was. Burgemeester Luijendijk stelde een nieuwe beker beschikbaar. Krijn van der Grijn werd in 1947 de winnaar en daarmee de 'Kampioen 1947'. Krijn heeft toen de nieuwe beker in ontvangst genomen. De vraag is wat er daarna met deze beker gebeurd is? Navraag bij Krijn levert als antwoord op dat hij de beker weer heeft ingeleverd bij het bestuur. In 1950 en 1953 wordt weer om de 'oude beker' gereden die dan in permanent bezit komt van C. Renes (zie hierna). In 1954 wordt er weer een clubkampioenschap verreden om een nieuwe wisselbeker. Was dat de beker van Krijn van der Grijn uit 1947, die weer tevoorschijn was gehaald? Krijn weet het niet, want in die tijd schaatste hij niet veel meer. Hij was inmiddels getrouwd met Willy Veen. Om met het haar te kunnen schaatsen had Krijn ook leren 'zwieren', zoals nodig voor het schoonrijden om de turven. Hard rechtuit schaatsen dat kon hij als de beste, maar bochten was niet zijn ding. Maar ja, de liefde…! Daar wil je wel voor leren zwieren. Goed is hij er nooit in geworden. De kampioenen waren Dirk de Hartog en zijn vrouw (Jen/Jannie Versluis). Die oefenden al vroeg in de ochtend op een 'eigen turvenbaan' op de Zederik.

Krijn wil nog wel een en ander vertellen over zijn 'schaatscarrière'. De wedstrijd in 1947 was op 'De Wiel'. Hij vond dat het daar destijds knusser was dan op de Zederik. Bij het kampioenschap won hij o.a. van Aart v.d. Ham en Koos Langerak.
Krijn heeft nog een mooi verhaal over een wedstrijd 'Drie aan een stok', rond 1950. Op de Wiel werd een wedstrijd verreden met *f* 30 als eerste prijs. Er was een koppel rijders, met ene Stigter uit Nieuwpoort, dat in de regio alle eerste prijzen wegkaapte. Zij kwamen met de bus om ook in Ameide even te winnen. Een ploeg bij 'Drie aan een stok' bestond toen uit twee mannen en een vrouw. Krijn zou voorop rijden met Daam Westerhout, een verschrikkelijk sterke kerel, achteraan. Maar er moest nog een vrouw bij. De keuze viel op Meg de Groot, dochter van Aart de Groot, die bij de Wiel woonde. 'Wat moet ik doen Krijn', vroeg Meg? De stok vasthouden en niet vallen was het antwoord. Ook werd een tactiek afgesproken om de Nieuwpoorters te verslaan. Het startcommando was "Klaaaar … Af". Afgesproken werd dat Daam al bij 'Klaar' de stok al een zet zou geven, zodat ze bij "Af" al op weg waren. In twee ritten werden de Nieuwpoorters verslagen. Krijn, Meg en Daam waren ieder f 10,- rijker en de Nieuwpoorters gingen beschaamd weer terug naar de bushalte.

Deze wisselbeker moet driemaal achtereen gewonnen worden, voordat hij aan den winnaar in eigendom overgaat.
In de NG van 24 febr. 1947 staat: *"Hollandia hield Dinsdagmiddag* (18 febr. B.P.) *voor leden enz. een schoonhardrijderij op streek. Animo was er wederom voor deze wedstrijd, niettegenstaande het bitterkoud was. Het aantal deelnemers bedroeg 28. De winnaars waren: 1e pr. f 10,- G. van Zijl, 2e pr. f 7,50 D. Westerhout, 3e pr. f 5,- M. Veenvliet, 4e pr. f 4,- P. Boon, 5e pr. f 3,- A. Langerak, 6e pr. f 2,- Ton de Kruijk, 7e pr. f,1- Jac. Verheij. Winnaars van de eerste verliezersronde waren: 1e pr. f 2,- H. de Kruijk, 2e pr. f 1,50 D. den Hartog, 3e pr. f 1,- J. Schrijvershof, 4e pr. f 0,50 P. Roodhorst".*

Tijdens de jaarvergadering van 1949 gaan de leden akkoord met het voorstel van de voorzitter J.J.H. van Tuijl *"om zo mogelijk de ijswedstrijden te houden op de z.g. 'Wiel'."* In januari 1950 gebeurt dat en wordt er weer om de 'oude wisselbeker' gereden. De heer C. Renes is weer teruggekeerd in Nederland. Tijdens de vergadering 23 november 1950 wordt verslag gedaan. Bij de *"Bespreking te houden ijsfeesten"* staat *"De voorzitter deelt mede, dat in 't afgelopen seizoen C. Renes*[4] *winnaar werd van de wisselbeker (28 januari 1950). Deze is voor de tweede maal door hem gewonnen. Wanneer hij dus de volgende maal weer winnaar komt de wisselbeker beschikbaar gesteld voor 'hardrijden' officieel in zijn bezit. De Kampioen C. Renes wordt door de Voorz. namens Vereniging nogmaals met deze overwinning gefeliciteerd. Voorts maakt de Voorz. van de gelegenheid gebruik ons lid Krijn van der Grijn 'Kampioen 1947' momenteel ziek een spoedig herstel toe te wensen".*
Uit de complete uitslag van de wedstrijd in 1950 blijkt dat Krijn zijn titel uit 1947 wel heeft kunnen verdedigen, maar uiteindelijk tweede werd. Op 1 febr. 1950 meldt het NG: ***Ameide. Hardrijderij op de korte baan. Zaterdagmiddag een hardrijderij om de wisselbeker indertijd door burgemeester C.W. Luijendijk beschikbaar gesteld. Winnaar werd C. Renes, wisselbeker en f 10, 2e pr. Kr. van der Grijn f 10, 3e pr. C. Bouwmeester f 6, en Jac. Langerak f 4."***
In de notulen van de jaarvergadering 1950 staat nog dat: *"De Wisselbeker beschikbaar voor 'Schoonhardrijden met paren' is ten deel gevallen aan: D. den Hartog en echtgenote (31 januari 1950). De Voorzitter feliciteert Den Hartog met deze overwinning, die deze beker voor de eerste maal heeft gewonnen. Ook deze beker moet driemaal achtereen worden gewonnen, aleer deze in 't bezit zal komen."*

Van de kampioenschappen in 1953 is er een krantenverslag. Het NG meldt op 16 jan. 1953 het volgende: ***"Hardrijderij op de schaats om het kampioenschap van Ameide, Tienhoven en omstreken. Woensdagmiddag vond op de Achthovense Waard*[5] *op de ijsbaan de traditionele hardrijderij plaats voor de inwoners om de grote wisselbeker in het jaar 1942 door de heer C.W. Luijendijk, burgemeester van Ameide en Tienhoven, beschikbaar gesteld. Voor de wedstrijd waren 24 deelnemers en na enige spannende ritten werden de prijzen als volgt behaald: 1e prijs C. Renes, de wisselbeker plus f 15,--, 2e prijs G. van Dijk f 10,--, 3e prijs Mar. Den Hartog Johz. f 7,50, 4e prijs Kl. Roest f 5,--, 5e prijs A.G. van Gent f 2,50, 6e prijs B. Versluis Jacz. F 2,--.***
De eerste prijswinnaar behaalde drie maal de eerste prijs, n.l. op 19 Januari 1942, 28 Jan. 1950 en 14 Jan. 1953, zodat hij thans definitief in het bezit van de wisselbeker is gesteld.
Burgemeester C.W. Luijendijk bood de ijsclub 'Hollandia' opnieuw een wisselbeker[6] *aan voor de komende jaren, om bij het hardrijden boven de vastgestelde prijzen te zetten voor de inwoners dezer gemeenten.*
IJs en weder dienende zal Vrijdag een wedstrijd voor de schoolkinderen, Zaterdag een nationale hardrijderij worden gehouden en volgende week Dinsdag een nationale schoonhardrijderij voor paren, eveneens om een beker."
Door zijn overwinning in het seizoen 1952/53 wordt C. Renes opnieuw clubkampioen van 'Hollandia' en ontvangt hij voor de derde maal de wisselbeker, die daardoor definitief in zijn bezit komt.

4 Tijdens die vergadering werd eerder door de voorzitter meegedeeld *"dat de leden Gerrit de Groot, Jielis de Groot, C. Renes, M. Veenvliet en G. v. Veen, die hun diensttijd in Indonesië hebben vervuld, in goede gezondheid in het Vaderland zijn teruggekeerd.."* Eerder, tijdens de jaarvergadering van 1949 was meegedeeld dat Roelof Plieger en B. Versluis waren teruggekeerd uit Indonesië.

5 In 1953 werd het kampioenschap verreden op een buitendijkse ijsbaan ongeveer te hoogte van de huidige Boezemweg.

6 Hieruit blijkt dat na de extra beker in 1947 door burgemeester Luijendijk in 1954 weer een nieuwe wisselbeker wordt aangeboden. Wat er met de beker van 1947 is gebeurd blijft een raadsel.

▲ *'Schoonrijden met paren om de turven' op de Zederik met o.a. Dirk den Hartog en echtgenote. Zij wonnen in 1950 de wisselbeker "Schoonhardrijden met paren".*

In de winter van 1953/4 wordt het kampioenschap Hardrijden verreden op dinsdag 2 februari 1954. Er is een nieuwe winnaar, G. van Dijk, die de wisselbeker ontvangt. Is dit de beker die in 1947 door Krijn van der Grijn was gewonnen? Of werd er weer een nieuwe wisselbeker beschikbaar gesteld? Het gaat in ieder geval om een door burgemeester Luijendijk beschikbaar gestelde wisselbeker. Het NG meldt: ***"Ameide. Schaatskampioenschap. Op de Zederik werd de wisselbeker, geschonken door Burgemeester C.W. Luijendijk, verreden onder de inwoners. Voor de hardrijderij meldden zich 22 deelnemers. Na spannende ritten werd kampioen G. van Dijk, Kade, Achthoven. De prijzen vielen als volgt ten deel: 1e prijs wisselbeker en f 15,-- G. van Dijk, 2e prijs f 10,-- P. van Gent, 3e prijs f 7,50 C. Bouwmeester, 4e prijs f 5,-- M. den Hartog, 5e prijs f 2,50 Kr. van der Grijn, 6e prijs f 2,-- Fl. van der Grijn.*** *Woensdagavond had bij de verlichting op de ijsbaan, ditmaal te Ameide[7], voor de 2e keer een wedstrijd in het hardrijden tussen twee twaalftallen plaats. De eerste prijs f 48,-- werd wederom door Ameide gewonnen en de 2e prijs viel aan het twaalftal uit Meerkerk te deel, zijnde f 24,--."* Op zaterdag 30 januari 1954 wordt ook de wedstrijd om de wisselbeker Schoonrijden met paren gehouden. De winnaars zijn D. den Hartog met echtgenote, die daarmee na hun titel van 1950 de wisselbeker voor de 2de keer winnen.

7 Er was kennelijk die winter al eerder een wedstrijd in Meerkerk geweest.

De winter 1953/54

Een winter met een periode van zeer strenge vorst waardoor de Lek dichtvriest. Op maandag 1 feb. 1954 begint de veerman van Tienhoven al een rijbaan in orde te maken.

Auto's gingen over de Lek bij Tienhoven

Zaterdagmiddag was het uitzonderlijk druk aan het Tienhovense Veer, daar heel wat automobilisten met hun wagens daar de Lek wilden oversteken. Aan weerszijden van de rivier werd een fille gevormd en ieder op zijn beurt kon de Lek overgaan. Het ijs was zeer betrouwbaar en alles ging geregeld. Natuurlijk ging ook burgemeester Luyendijk gebruik maken van deze gelegenheid „zijn" rivier per auto over te steken.

Reeds Maandagmorgen maakte de veerman Adr. van den Berg aanstalten om een rijbaan over de Lek in orde te maken, zelfs, toen de ijsbrekers al zeer dicht zijn veer genaderd waren. Deze kwamen echter niet verder, want die vertrokken daarna naar de Nieuwe Merwede. Reeds Woensdag konden de eerste motorrijders oversteken en Donderdagochtend kwamen de eerste auto's naar de overkant. De heer Nico de Kruijk te Ameide was de allereerste, die om 9 uur al overkwam.

▲ *Nieuwsblad Gorinchem e.o. 10 febr. 1954.*

IJsbrekers keren vlak voor Tienhoven terug

Woensdag 3 febr. rijden de eerste motorrijders naar de overkant. Donderdagochtend 4 feb. om 9 uur is Nico de Kruijk de eerste automobilist, die de oversteek waagt. Zaterdag 6 feb. kwam het zelfs tot filevorming aan weerszijden van de Lek en stak ook burgemeester Luijendijk de rivier per auto over.

Beelden van de strenge winter van 1954.

Bovenstaande foto's van de familie Verheij uit 1954 laten zien dat er op de bevroren Lek heel wat te beleven was. Rechtsonder, Jo Verheij zittend op het ijs van de bevroren Lek.

In het winterseizoen 1955/56 vierde de IJsclub 'Hollandia' het 75-jarig bestaan. De hele maand februari werden er wedstrijden georganiseerd, waaronder het clubkampioenschap om de wisselbeker. Het kampioenschap Hardrijden wordt verreden op donderdag 9 februari 1956, met T. de Jong als nieuwe winnaar van de wisselbeker. De wisselbeker Schoonrijden met paren op 11 februari 1956 wordt gewonnen door C. Schouten, Lopik, met mej. G. van Bezooijen (de latere mevr. Schouten). Het verslag in de krant vermeldt nog dat *"De ijsbaan op de Wiel verkeert in zeer goede conditie, zodat velen gebruik maken van de mooie ijssport, vooral 's avonds op de verlichte baan."*

IJsclub 'Hollandia' te Ameide 75 jaar. Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de ijsclub "Hollandia" te Ameide werd zaterdagmiddag (4 feb. 1956) een **grote nationale hardrijderij** gehouden op de Wiel. De baan verkeerde in prima conditie. De deelname was behoorlijk, daar er 22 personen deelnamen aan de wedstrijd. Na een vinnige strijd was de uitslag: 1e pr. *f* 100 H. Hofwegen te Lekkerkerk, 2e pr. *f* 75 C. Renes te Groot-Ammers, 3e pr.
f 50 F. Verstoep te Gouderak, 4e pr. *f* 25 G. van Dijk, 5e pr. *f* 10 P. van Gent en 6e pr. *f* 5 J.C. Verstoep te Hilversum.
Bij de **wedstrijden van de schoolkinderen** behaalden de volgende kinderen de prijzen: **Jongens 8-10 jaar**: 1e pr. T. Lakerveld, 2e pr. Rinie de Kruijk, 3e pr. Theo de Vroome, 4e pr. W. van Arkel, 5e pr. Bertie Diepenhorst.
Jongens 11-12 jaar: 1e pr. Amel Streefkerk, 2e pr. Andre de Jong, 3e pr. Jan den Hartog, 4e pr. A. van der Ham, 5e pr. D. Kranenburg.
Jongens van 13 en 14 jaar: 1e pr. T. de Jong, 2e pr. J. den Hartog, 3e pr. Adr. de Kruijk, 4e pr. C. van Bruggen.
Meisjes van 11 en 12 jaar: 1e pr. E. Pellikaan, 2e pr. Lijsje van Oort, 3e pr. G. van der Zijden. **Meisjes van 8-10 jaar**: 1e pr. Cobi den Hartog, 2e pr. Nicol. den Hartog.
Bij de **ringrijderij** werden de prijzen als volgt behaald: 1e pr. *f* 10 A. de Kruijk-W. van der Leeden, 2e pr. *f* 8 C. Bouwmeester-C. Uittenbogaard, 3e pr. *f* 6 P. Boon-echtgenote M. den Hartog, 4e pr. *f* 4 A. de Groot en echtgenote, 5e pr. *f* 2 André de Jong-E. Pellikaan.
Zaterdagavond had op de verlichte banen een wedstijd plaats in het **priksleden voor gehuwde vrouwen** (om rollades en worst): 1e pr. N. Streefkerk-Alblas, 2e pr. M. Boon-Alblas, 3e pr. O. Blok-Alblas, 4e pr. M. den Hartog-Versluis. Voor heren werden de prijzen als volgt behaald: 1e pr. J. Monteban *f* 5, 2e pr. P. Boon *f* 4, 3e pr. Arie Streefkerk *f* 3, 4e pr. Kl. Van Oort *f* 2, 5e pr. Iz. Lakerveld *f* 1.
Een tiental rijders uit Meerkerk bond vrijdagavond (10 feb. 1956) de strijd aan tegen 10 rijders uit Ameide en deze wedstrijd eindigde in het voordeel van de hardrijders uit Meerkerk.
Zaterdagavond (11 feb. 1956) had op de verlichte baan het **parensleden** plaats: 1e pr. *f* 12 A. van Iperen en mej. M. van Veen, Lexmond, 2e pr. *f* 10 J. Monteban en mej. W. de Langen, 3e pr. *f* 8 Alb. den Oudsten en mej. J. Vuurens, 4e pr. *f* 6 D. den Hartog en mej. Versluis.
Zaterdagmiddag (25 feb. 1956) hield de ijsclub 'Hollandia' op de Wiel voor de inwoners een **schoonrijderij om turven voor dames en heren:** 1e prijs mevr. G. den Hartog-Versluis, 2e pr. D. den Hartog, 3e pr. J. Vuurens, 4e pr. Coenr. v.d. Zouwen. Aan de wedstrijd namen 16 personen deel, die elkaar hevig bekampten om de prijzen te bemachtigen. Dankzij de langdurige vorstperiode werd de viering van het 75-jarig jubileum een groot succes. De wedstrijden vonden plaats op de banen op de Wiel en niet op de Zederik.

In het seizoen 1958/59 is het kampioenschap Hardrijden gehouden op 13 februari 1959 op de baan van de IJsclub 'De Uiterwaard' in Tienhoven. H. (Guup?) van Lomwel uit Tienhoven, die een thuiswedstrijd reed, kwam als winnaar tevoorschijn. Volgens het NG van 20 feb. 1959 was het een spannende wedstrijd met 44 deelnemers. De winnaar ontving naast de wisselbeker nog *f* 12,50. De beker was daarvoor in bezit van T. de Jong te Ameide, die deze keer tweede werd en *f* 10 ontving. De overige prijzen waren als volgt: 3e pr. Teus Lakerveld Iz *f* 8; 4e pr. P. van Gent *f* 6; 5e pr. P. Mesker PDzn *f* 4; 6e pr Rienie de Kruijk *f* 2. De wedstrijd om de wisselbeker Schoonhardrijden voor paren werd op dezelfde dag gereden tijdens een nationale wedstrijd. De titel werd geprolongeerd door C. Schouten en echtgenote (de vroegere mej. G. van Bezooijen) te Lopik. Naast de wisselbeker ontving het echtpaar *f* 25. De 2e prijs ging naar C. van Beek en mevr. van Beek-de Roos, Lopik *f* 20, 3e pr. B. de Stigter en mej A. Buijserd, Leerbroek *f* 15, 4e pr. J. den Hartogh, Lexmond en mej. A. Alblas, Ameide *f* 10.

In het seizoen 1961/62 werd het Kampioenschap Hardrijden al op 27 december 1961 verreden met weer een nieuwe winnaar, de heer T. Lakerveld Izn. Van dit kampioenschap is de uitslag opgenomen in de Notulen van de Jubileumjaarvergadering van 15 december 1961. (Hollandia bestond dat jaar 80 jaar). 1e prijs f 25 + wisselbeker T. Lakerveld Izn., 2e prijs f 15 A. Oskam, 3e prijs f 10 A. v.d. Ham Azn., 4e prijs f 5 T. de Jong P.Gzn., 5e prijs f 3 R. Rietveld Jaczn., 6e prijs f 2 C. v. Bruggen. De wisselbeker Schoonrijden met paren werd op 28 december 1961 verreden. Winnaar werd A. van Iperen, Zouwendijk met als partner de Wed. Den Hartog, Lexmond. 2e prijs D. den Hartog met echtgenote, 3e prijs C. v.d. Broek met mevr. Plieger, 4e prijs G. de Bruin met mej. J. Groen, Noordeloos, 5e prijs A. de Boer met mevr. A. Maat, Ottoland, 6e prijs C. v.d. Akker met mej. A. Versluis, Lopik.

In het seizoen 1962/63 kon er weer een kampioenschap Hardrijden verreden worden. Op 2 februari 1963 werd T. Lakerveld voor de 2de achtereenvolgende keer winnaar. De wisselbeker Schoonrijden met paren, op 7 februari 1963, werd ook voor de 2de keer gewonnen door A. van Iperen en de Wed. Den Hartog, Lexmond.

Over de winter 1962/63 is door de secretaris P. Boon een uitgebreid jaarverslag gemaakt. Deze winter van 1963 staat bij vele oudere personen nog in het geheugen gegrift als een bijzonder strenge winter[8]. Op 18 januari 1963 werd een Elfstedentocht verreden, die bekend staat als de zwaarste ooit. Slechts 57 wedstrijdrijders kaalden de finish en van de meer dan 10.000 deelnemers aan de toertocht behaalden er 72 een Elfstedenkruisje.

Het jaarverslag van 'Hollandia' geeft een goed beeld van de activiteiten op de Zederik tijdens een winterseizoen met strenge vorst. *"Op donderdag 27 Dec. 1962 zijn de eerste voetstappen door het bestuur van Hollandia op de Zederik gezet. Het ijs was prachtig, maar had nog niet de vereiste drukte. Toch werd besloten om op 28 Dec. maar vast de baan te gaan vegen. Vrijdag 28 Dec. is de baan op de Zederik inderdaad geveegd maar had niet het beoogde resultaat. Daar waar de opgeschoven sneeuw kwam te liggen barsten er scheuren in het ijs, en door het opkomen van de Zederik kwam er water op te staan. Ook bleek het ijs niet zo betrouwbaar, als algemeen werd gedacht. Het was helemaal geen moeite om er met een klap door te slaan, 't Gevolg was dan ook dat het bestuur er vanaf zag om hier wedstrijden te houden. Daarna is een periode ingetreden van strenge vorst, sneeuw en af en toe harde wind.*

Vrijdag 11 Jan. 1963 is er getracht een stuk van 200 m onder te pompen. De reden hiervoor was dat er door een paar dagen dooi het bovenste ijs allemaal sneeuwijs was geworden met grote bulten. Deze proef is echter niet geslaagd. Na een periode van weer verse sneeuwval is er door enige leden opnieuw een baan geveegd en wel ten Oosten van het zgn. Kooigat. Hier zijn op Donderdag 24 Jan. wedstrijden gehouden voor kinderen der beide scholen. Hoewel de prijsjes klein werden gehouden, n.l. f 4, 3, 2 en f 1 is het misschien aardig om even te vermelden dat er toch nog f 60 aan prijzen is uitgekeerd en tevens 130 repen chocolade zijn uitgedeeld. Op Donderdag 31 Jan. werd een Nat. Hardrijderij georganiseerd voor mannen op de korte baan: 1e prijs, P. v. Dijk, Lexmond, f 25; 2e prijs C. Plieger, Lexmond, f 15; 3e prijs T. Lakerveld, Ameide, f 7,50; 4e prijs W, v, Arkel, Ameide, f 2,50.

Zaterdag 2 Febr. is de Hardrijderij voor inwoners van Ameide en Tienhoven om de wisselbeker gehouden met de volgende uitslag: 1e prijs Wisselbeker + f 40, T. Lakerveld. Deze kreeg daardoor de beker voor de 2x in bezit. 2e prijs A. de Kruijk, f 30; 3e prijs G v. Lomwel, f 20; 4e prijs A. Oskam, f 10.

Afgelopen seizoen zijn ook de haast traditie geworden schaatswedstrijden tegen Meerkerk gehouden en wel op 25 Jan. te Meerkerk. Deze wedstrijd werd door Meerkerk gewonnen en wel met 28–24. Op 5 Febr. zijn de Meerkerkse jongens naar Ameide gekomen en zijn opnieuw de krachtengemeten en wel op de baan in Tienhoven omdat wij zelf niet over een verlichte baan beschikten. Hier werd de zege van Meerkerk groter n.l. 35–21. Ter verduidelijking 1 gewonnen rit = 1 punt.

Woensdag 6 Febr. Nationale Hardrijderij voor Mannen op de korte baan. Uitslag: 1e prijs f 100, A. den Braber, Volendam; 2e prijs f 60, D. Langerak, Giesendam-Hardinxveld; 3e prijs f 30, H. Versluis, Lexmond; 4e prijs f 10, G. Krom, Giesendam-Hardinxveld.

Donderdag 7 Febr. Nat Schoonhardrijderij. 1e prijs f 40 + WB A. v. Iperen met A. den Hartog-Alblas; 2e prijs f 30 A. Stravers – M. Kool, Hei en Boeikop; 3e prijs f 20 C. Schouten, Lopik, Mej. Brouwers, Weverwijk; 4e prijs f 10 M. v. Willigen en echtgenote, Vuren".

Kortom, een voor 'Hollandia' zeer succesvol winterseizoen. Strenge vorst van eind december tot begin februari met tenminste zes wedstrijden op de Zederik.

In het seizoen 1963/64 kon er slechts één wedstrijd doorgaan, maar dit was wel het kampioenschap Hardrijden om de wisselbeker. De datum is niet bekend en ook geen complete uitslag. Tijdens de jaarvergadering op 18 december 1964 deelt de voorzitter

8 In de weerstatistieken is de winter 1962/63 de koudste winter in het 135-jarig bestaan van 'Hollandia'.

mee *"dat de wisselbeker voor het hardrijden in 't bezit is gekomen van het lid. Adr. de Kruijk* (de nummer twee van 1962/63) *De wisselbeker voor het schoonrijden met paren is niet verreden en blijft in 't bezit van A. v. Iperen. De beker voor de jeugd van 13-16 jaar mag behouden worden. Hiervoor zal telkens een kleine beker aangeschaft worden."* Er is een krantenbericht van een wedstrijd op zaterdag 14 december 1963 in Tienhoven voor inwoners om de wisselbeker. Het is niet duidelijk of deze wedstrijd ging om de beker van 'Hollandia' of om de beker van 'De Uiterwaard'. Het NG van 16 december meldt: *"Zaterdag werden kortebaanwedstrijden gehouden voor heren (deelname alleen voor leden). Uitslag: 1. A. de Kruijk, Ameide f 25,- en wisselbeker; 2. T. Lakerveld, Ameide f 20,-; 3. G.M.J. van Lomwel, Tienhoven f 10,-; 4. G. Bouter, Ameide f 5,-"* De winnaar is in ieder geval de in de notulen genoemde bekerhouder A. de Kruijk.

In het seizoen 1965/66 is het kampioenschap Hardrijden op zaterdag 15 januari 1966 met Ad van der Ham als winnaar. De wisselbeker Schoonrijden met paren op 18 januari 1966 werd gewonnen door T. Brouwer en G.A. Brouwer te Schoonrewoerd. Op 17 januari meldt het NG: ***"In Ameide werd zaterdagmiddag gereden om het kampioenschap van Ameide en Tienhoven. Uit een veld van 18 deelnemers werd A. v.d. Ham jr. na diverse spannende ritten winnaar. Hij mocht de wisselbeker plus f 30,- in ontvangst nemen. H. Versluijs kreeg als tweede f 20,-, 3. L. Struijk f 10,-, 4. A. van Arkel f 5,-, 5. A. Oskam f 2,50.*** *'s Avonds werd er gereden om het kampioenschap van Ameide en Tienhoven voor jongens beneden de 18 jaar. Er verschenen maar liefst 34 deelnemers aan de start. Jan de Kruijk kan zich voor een jaar jeugdkampioen noemen. Een wisselbeker met f 20,- werd zijn deel. Op de tweede plaats kwam G. de Bie f 15,-, 3. Jos de Kruijk f 10,-, 4. J. Boote f 5,-, 5. A. de Vroome f 3,-.*

Het jaarverslag van secretaris P. Boon geeft de uitslagen van de verschillende verreden wedstrijden. *"Jaarverslag over het seizoen 1965 – '66. Op Vrijdag 14 Jan, '66 is de baan op de Zederik in orde gebracht en de verlichting aangebracht. Het ijs was prachtig en had de vereiste dikte bereikt. Zaterdag 15 Jan, was de eerste hardrijderij voor inwoners van Ameide en Tienhoven voor mannen op de korte baan, nam. 2 uur. Jammer dat de wisselbeker, welke in bezit was van Adrianus de Kruijk Gzn. niet verdedigd kon worden door hem, daar hij pas een operatie had gehad en hij op doktersadvies zich niet mocht forceren. Er waren 20 deelnemers en de winnaars werden: 1e prijs Ad v.d. Ham, wisselbeker, f 30; 2e prijs H. Versluis, f 20; 3e prijs L. Struik, f 10; 4e prijs W v. Arkel, f 5; 5e prijs Arn. De Jong, f 2,50.*

Op 15 Jan nam. 8 uur was er een hardrijderij voor jeugdige inwoners van Ameide en Tienhoven t/m 17 jr.: 1e prijs Jan de Kruijk Czn Voorstraat, wisselbeker + f 20; 2e prijs G. de Bie Gzn, f 15; 3e prijs Jos de Kruik (Azn), f 10; 4e prijs J. Boote, f 5; 5e prijs A. de Vroome.

17 Jan. Hardrijderij voor schoolkinderen in 4 groepen t/w. klassen 3 en 4 jongens en meisjes en klassen 5 en 6 jongens en meisjes. Er was een enorme deelname, maar dankzij de medewerking van het onderwijzend personeel had alles een vlot verloop. De prijzen waren f4, f3, f2 en f1. Tevens werden er aan alle kinderen 170 repen chocolade uitgereikt.

De Schoonhardrijderij voor paren welke nationaal is kon Dinsdagmiddag 18 Jan. 's middags om 2 uur geen doorgang vinden wegens te geringe deelname. Dit kwam hoofdzakelijk door het feit dat in Lexmond ook een Schoonhardrijderij was. Dit is niet altijd te voorkomen daar alles op korte termijn geregeld moet worden en de advertentie vroegtijdig aan de courant moet worden opgegeven. 's Avonds om 8 uur is de wedstrijd wel doorgegaan met 12 deelnemende paren. 1e prijs Wisselbeker + f 30 T. Brouwer en G.A. Brouwer te Schoonrewoerd; 2e pr. f 20 P. Versteeg – G. v. Middelkoop, Meerkerk; 3e pr. W. Versteeg – mevr. Brouwer-Vermaat, Zijderveld; 4e pr. f 5 P. van Iperen en mevr. v.d. Dool-Alblas.

Woensdag 19 Jan '66. Hardrijderij voor mannen op de Korte baan nam. 2 uur. 17 deelnemers. 1e prijs K. Renes, f 100; 2e pr. D. Langerak, f 60; 3e pr. J. Wortman, f 30; 4e pr. A. v.d. Nagel, f 10; 5e pr. W. Bakker, f 5. Een mooie wedstrijd maar geen hoogtepunten. Er is slechts 1 kamprit gereden De belangstelling voor deze wedstrijd was niet zo bijzonder groot.

Donderdag 20 Jan. zijn er geen wedstrijden geweest en de Estafettewedstrijd voor Dames en Heren welke op Zaterdag 22 Jan. zou plaatsvinden kon niet doorgaan wegens het invallen van de dooi op Vrijdag 21 Jan. Evenmin kon de wedstrijd Hardrijden tussen Meerkerk en Ameide welke zou plaatsvinden op Donderdagavond 20 Jan of Vrijdag 21 jan geen doorgang vinden wegens dooi.

Bijzonder geslaagd is ook het initiatief van de Heren J. Alblas en A. Streefkerk om een consumptietent te exploiteren ten bate van de club. Hieraan bestaat, en voor de club en voor het publiek een grote behoefte. Laten we hopen en proberen om dit ieder jaar te doen. Verder een woord van dank aan alle medewerkers die hebben geholpen met opbouwen en afbreken van de baan en vegen. Want al is er dan niet veel sneeuw gevallen, een eerste vereiste is toch dat de baan goed schoon is. Verder ook nog een woord van dank aan de fa. Streefkerk welke steeds belangeloos materiaal ter beschikking stelt. Tot slot is het nog wel aardig om te vermelden dat er in die paar dagen een totaal van f 431 aan prijzen is verreden."

In de drie volgende winters zijn er geen wedstrijden gereden. Wel wordt er een aantal veranderingen ingevoerd in het wedstrijdreglement. Tijdens de jaarvergadering van 1966 *"wordt besloten om de wisselbeker geen 3x maar 2 achtereenvolgende seizoenen te laten verrijden of 3x in totaal. Het was voorheen 3x achtereen of 5x in totaal wanneer men eigenaar werd. Een voorstel van de Heer I. Streefkerk om de wisselbeker 2x in een seizoen te verrijden vond geen bijval."*

Tijdens de jaarvergadering van 1967 wordt een ander probleem aangesneden. *"De Heer N. de Wit vraagt of het niet mogelijk is om een Schoonhardrijderij te houden voor inwoners van Ameide en Tienhoven, daar velen niet mee durven te doen wanneer de wisselbeker verreden word. De voorzitter antwoorde hierop dat dit wel doenbaar was maar dat er dan wel op gelet diende te worden dat er zich dan geen leden moesten opgeven die buiten Ameide vandaan kwamen. Ze mochten wel*

lid worden maar niet meedoen aan de wedstrijd. Maar de Nationale wedstrijd blijft gehandhaafd."
Na drie winters zonder wedstrijden volgen er twee winters met strenge vorst waarin de wedstrijden om de wisselbekers weer konden worden verreden. In het seizoen 1969/70 is het kampioenschap Hardrijden op 31 december 1969 gewonnen door C. van Gelderen. De wedstrijd Schoonhardrijderij uitgeschreven voor 7 januari 1970 kon geen doorgang vinden wegens geringe belangstelling. In het seizoen 1970/71 is het kampioenschap Hardrijden op 1 januari 1971 verreden met opnieuw C. van Gelderen als winnaar. In dat seizoen wordt er geen wedstrijd Schoonhardrijderij meer georganiseerd. Over beide seizoenen zijn jaarverslagen geschreven door de secretaris die een volledig beeld geven van de (wedstijd)activiteiten gedurende beide winters.
"Jaarverslag IJsclub Hollandia over het seizoen 1969 – 1970.
Op Zaterdag 20 Dec. 1969 is het bestuur in vergadering geweest in het Café 't Fortuin. Daar werd allereerst besloten om nieuwe kabel en een paar lampen aan te schaffen voor de baan. Voorheen werd gewerkt met 2 losse draden en daarin waren al zoveel isolaties verwijderd dat deze gevaarlijk werden. Ook werden er wedstrijden vastgesteld voor Maandag 22 Dec. Hardrijderij voor mannen op de korte baan om de wisselbeker (welke nog beschikbaar is gesteld door oud-burgemeester Luyendijk) voor inwoners van Ameide en Tienhoven, 's avonds half 8. Dinsdag 23 Dec. wedstrijd voor schoolkinderen. Woensdag 24 Dec. Hardrijderij voor mannen op de korte baan. Prijzen f 100,- f 60,- f 40,- f 20,-. Deze wedstrijden konden geen doorgang vinden wegens invallende dooi.
Woensdag 31 Dec. is de Hardrijderij voor inwoners wel doorgegaan. Prima ijs en 26 deelnemers. Geen bijzonder spannende ritten en een geringe belangstelling. Dit zal misschien zijn oorzaak hebben gehad, omdat het oudejaarsdag was en bijtend koud. De uitslag was: C. v. Gelderen, Broekseweg, 1e pr. f 50 + wisselbeker; W. v. Arkel, 2e pr. f 30; Janus de Kruijk Gzn., 3e pr. f 20; Dick v.d. Broek, 4e pr. f 10. Totaal f 110.
Vrijdag 2 Januari is ondanks de dooi toch de wedstrijd voor kinderen van de Lagere scholen doorgegaan. Het bestuur stond 's morgens nog in twijfel over het wel of niet doorgaan. Bij aankomst op het ijs 's-middags bleek er echter zo'n overweldigende belangstelling te zijn van de jeugd, dat ze je misschien vermoord hadden als het was afgelast. Ondanks het water op het ijs werd het toch nog een leuke wedstrijd en werd er fel gereden. Er is in 4 groepen gereden en wel: Jongens van 8 t/m 10 jaar en 11 t/m 12 jaar. Meisjes van 8 t/m 10 jaar en 11 t/m 12 jaar. De prijzen waren f 5 f 4 f 3 f 2 f1. In totaal dus f 60 aan prijzen.
Op Dinsdag 6 Januari is de Nationale wedstrijd gehouden voor mannen op de korte baan. Prijzen f 100,- f 60,- f 40,- f 20,-. Deze wedstrijd is onder barre omstandigheden gehouden. Het begon 's morgens bij het schoonmaken van de baan door bestuursleden en enkele zeer getrouwe actieve leden. De baan was bijna schoon, toen er een geweldige sneeuwjacht kwam, die al het werk weer te niet deed. Ondanks de sneeuwjacht werd er toch doorgegaan met schuiven, omdat we die wedstrijd, welke dus in de courant had gestaan, toch wilden laten doorgaan. Hij is ook doorgegaan maar was wel teleurstellend wat de deelname betreft. Met hard krabben en bijten zijn we aan de 16 deelnemers gekomen. Door het bestuur zijn toen de prijzen verlaagd tot f 80,- f 50,- f 30,- f 10,-. Hier zijn wel een paar mooie en spannende ritten bij geweest, o.a. Ad v.d. Ham en Wim v. Arkel en Ad v.d. Ham en Harry Versluis, C. v. Gelderen tegen J. Verkaik om er maar enkele te noemen. De prijzen waren uiteindelijk: Kl. Renes, Nieuwpoort, 1e pr. f 80; C. v. Gelderen Wzn, Ameide, 2e pr. f 50; Ad v.d. Ham. Ameide, 3e pr. f 30; Harry Versluis, Ameide, 4e pr. f 10. Harry Versluis en Ad v.d. Ham hebben om de 3e en 4e pr maar 1 keer gereden, aangezien Harry bij de eerste rit tegen Ad v.d. Ham net voor de eindstreep kwam te vallen en daarbij zijn knie had bezeerd.
Er zijn ook weer leden geweest die de Consumptietent hebben laten draaien en wel de 'rons e bons' of te wel de Heren F.P. Diepenhorst, A. Streefkerk, J. Alblas. De Muziek op de baan werd verzorgd door J. Verhoeven.
Voor Woensdag 7 Jan. was de wedstrijd voor het Schoonrijden uitgeschreven. Deze wedstrijd kon geen doorgang vinden wegens te geringe deelname. Slechts 4 deelnemende paren gaven zich op. Het bestuur had al concessies gedaan en als limiet gesteld 12 deelnemende paren. Gezien de geringe belangstelling van de zijde der rijders is het bestuur van mening om deze wedstrijden in het vervolg achterwege te laten, tot dat er misschien, men kan nooit iets helemaal vooruit weten, meer animo komt voor het rondrijden. Maar zoals de zaken nu liggen rijd misschien 10% nog rond en durven daar nog de helft niet om mee te doen aan een wedstrijd. Bovendien is het een heel groot werk om de baan daarvoor klaar te maken, vooral wanneer er op die baan geschaatst word. Het is natuurlijk te begrijpen dat er mensen zijn die geen erg hebben in de draad, ondanks herhaalde waarschuwingen, maar al met al duurt het 2x zo lang.
Er is die avond toch nog een wedstrijd gereden en wel 3 aan een stok. Hiervoor gaven zich op 18 deelnemende koppels. Het zicht was niet best, het mistte nl. nogal. Al met al toch nog een leuke wedstrijd. Winnaars werden de koppels van : Schrijver, 1e pr.; C. v. Gelderen, 2e pr.; D. de Blank, 3e pr.; P. Mesker, 4e pr. B. Veen, 5e pr.
De wedstrijd voor Jongens van 13 t/m 16 welke werd gepland voor Zaterdag 10 Jan. kon wegens de dooi geen doorgang vinden. Maandag 12 Jan. is de baan weer afgebroken d.w.z. palen afgevoerd, tent afgebroken, alles opgeruimd door zegge en schrijve 3 man in loondienst, daar het die dag een normale werkdag was en het bestuur geen kans zag om deze op een andere manier er af te halen. Secr. P. Boon"
Tijdens de jaarvergadering van 1970 wordt meegedeeld dat het bestuur van mening is om het 'Schoonhardrijden om turven" voorlopig op te schorten tot er mee animo is. Voor het hardrijden komt er ook een verandering. Het bestuur wil aan sommige wedstrijden een verliezersronde koppelen. Dit zou aantrekkelijk zijn voor zowel deelnemers als publiek. Deze toevoeging kan al enkele weken later uitgeprobeerd worden. Was het een succes? Lees mee in het *"Jaarverslag over 't seizoen '70 – '71. Op Vrijdag 1 Jan. is de eerste wedstrijd gereden en wel de traditionele beker-*

wedstrijd voor inwoners van Ameide en Tienhoven. Behoorlijke belangstelling en 22 deelnemers. 't Bestuur had hier zoals afgesproken op de jaarvergadering een verliezersronde aan verbonden. Helaas was er een deelnemer die expres ging verliezen om zodoende sterk te staan in de verliezersronde. Helaas had het bestuur dit niet voorzien, zodat er dus geen bindende afspraken waren gemaakt voor de wedstrijd, zodat er dus geen diskwalificatie heeft plaatsgevonden. Maar bij volgende wedstrijden zal dit zeker het geval zijn. ***De uitslag was als volgt: 1e prijs f 50 + wisselbeker C. v. Gelderen; 2e prijs f 35, J. Tukker; 3e prijs f 20, A. de Kruijk Gzn.; 4e prijs f 10, A. v.d. Ham. Van de verliezersronde was de uitslag als volgt: W. v. Arkel f 25; A. v. Arkel f 15; K. Versluis f 10; A. Langerak f 5. Totaal aan prijzen f 170.***

Zaterdag 2 Jan. is er een Jeugd Hardrijderij georganiseerd voor jongens van 13 en 14 jaar en 15 en 16 jaar. Hele leuke wedstrijd met vele spannende ritten. De uitslag was als volgt voor 15 en 16 jaar. 12 deelnemers. 1e prijs P. Versluis f 15; 2e prijs W. de Zeeuw f 10; 3e prijs B. v.d. Leden f 5; 4e prijs G. Langerak f 2,50. Uitslag 13 en 14 jaar. Aantal deelnemers 14. H, Mesker 1e pr. f 15; P. v. Zessen 2e pr. f 10; H. Zwijnenburg 3e pr. f 5; L. v.d. Grijn 4e pr. f 2,50. Totaal aan prijzen f 65.

Zaterdag 2 Jan. 's avonds is de baan afgestaan aan de ijsclub van Tienhoven voor het verrijden van de Wisselbeker welke ook in bezit was en is gekomen van C. v. Gelderen.

Maandag 4 Jan. 's avonds is er onder elkaar wat hard gereden om kleine prijsjes. Dinsdag 5 Jan. is de baan wederom afgestaan aan de IJsclub de Uiterwaard welke een hardrijderij voor dames hielden. Deze hardrijderij is later op naam van Hollandia verreden, daar er enige dames waren, die niet wilden starten vanwege het feit dat Tienhoven niet aangesloten was bij de KNSB. (9 deelnemers). 's Avonds heeft Tienhoven een hardrijderij drie aan een stok georganiseerd waarvoor veel belangstelling bestond.

Woensdag 6 Jan. heeft Hollandia een Nationale Hardrijderij georganiseerd voor mannen op de korte baan met 29 deelnemers. 1e pr. f 100 Kl. Renes; 2e pr. f 60 K. v. Buren; 3e pr. f 40 C. v. Gelderen; 4e pr. f 20 W. v. Buren.

Verder zou ik nog graag hier even willen memoreren, en zeer zeker in het zonnetje zetten, de mensen die geheel belangeloos iedere Zaterdag in de maanden October tot de maand April met de kinderen naar de Kunstijsbaan in Utrecht gaan, te weten Mevr. v.d. Broek, Mevr. Plieger, Mevr. Molenaar, de Heren A. van Oort en Arnold van Holten. Van deze gelegenheid word door 34 kinderen gebruik gemaakt in de leeftijd van 8 t/m 14 jaar wat op zich zelf zeer verheugend is".

April 1971 wordt besloten tot het samengaan van de ijsclubs 'Hollandia' te Ameide en 'De Uiterwaard' te Tienhoven. Dit besluit heeft gevolgen voor het beleid rondom de wisselbekers. Tijdens de eerste jaarvergadering van het nieuwe 'Hollandia' op 26 november 1971 in de zaal van de Heer H.C. Boote wordt besproken wat te doen met de twee wisselbekers die op dat moment beide in bezit zijn van Cees van Gelderen? Bij de bespreking van de ijsfeesten deed voorzitter G. Streefkerk het voorstel *"om een der wisselbekers, welke beide in het bezit waren van C. v. Gelderen te schenken. Het had geen zin om 2 wisselbekers aan te houden nu er toch een ijsclub was voortgekomen. Te meer omdat Van Gelderen de wisselbeker van Hollandia als de wisselbeker van de Uiterwaard al 2 maal had gewonnen en hij deze dit jaar niet kon verdedigen wegens een beenblessure opgelopen bij 't voetballen. Dit voorstel werd met luid gejuich ontvangen zodat den Heer Van Gelderen nu een wisselbeker definitief in zijn bezit heeft".*

◄ *Cees van Gelderen in 2016 met de Wisselbekers van 'De Uiterwaard', Tienhoven (links) en 'Hollandia, Ameide (rechts), die beide permanent in zijn bezit gekomen zijn.*

De volgende vier winters was er geen ijs, maar in de winter 1975/76 kon er weer eens volop geschaatst worden. Eind januari en begin februari 1976 was er ijs van betekenis en een flink pak sneeuw. De regionale pers meldt op 4 februari 1976: *"Nederland heeft massaal naar de schaatsen gegrepen. Na 6 jaren konden de ijzers weer eens onder gebonden worden"*.

Februari 1976, na 5 jaar weer natuurijs om op te schaatsen. Op de Zederik worden wedstrijden gehouden want in de notulen van de jaarvergadering 1976 staat: *"De secr. had weer een jaarverslag met uitslagen van wedstrijden"*. Het jaarverslag is helaas niet opgenomen in de notulen. De wedstrijd moet in de eerste week van februari gehouden zijn, want in de tweede week sloeg de dooi weer toe. Er moet een groot aantal deelnemers geweest zijn, want tijdens de rondvraag is er een ietwat bozige opmerking van H. van Arkel. Hij *"vraagt of het kan als er bij de bekerwedstrijd met 52 deelnemers de bovenste prijzen verlaagt worden om aan 7 prijzen te komen. Zoals de 3e prijs was f 30,- en dit werd f 20,-. Het bestuur zal er voor zorgen dat dit niet meer voorkomt."*

Het grote aantal deelnemers wordt bevestigd door Cees van Gelderen, de winnaar van dat jaar. Hij vertelde, dat de wedstrijden op de Zederik heel lang duurden. Omdat er inderdaad 52 deelnemers waren en een groot aantal kampritten, duurde het tot half twaalf 's avonds voor er met de finalewedstrijden van het kampioenschap begonnen kon worden. Cees van Gelderen moest het opnemen tegen Jan Tukker, de postbode, die ook snel op de schaats was. Hij was in 1971 tweede geworden achter Cees en wilde revanche. Cees wilde de beker graag winnen, omdat hij dan drie keer achter elkaar winnaar was en de wissel-

beker mocht houden. De finale was spannend omdat deze in een derde rit (kamprit) beslist moest worden. Vanwege het late uur was het publiek massaal naar huis gegaan. Zelfs de opa van Cees, schipper Gijsbert Roodhorst ging naar huis nadat hij tegen Cees had gezegd: "Stop er toch mee, morgen moet je weer werken!". Alleen de trouwste 'fans' van beide rijders waren nog aanwezig en zij zagen Cees de kamprit winnen, Jan Tukker was (van vermoeidheid) gevallen. Daarmee werd de beker permanent zijn eigendom. Op de jaarvergadering van 3 december 1976 wordt dat bekrachtigd. De notulen melden: *"Er wordt nog een Beker aan Kees van Gelderen geschonken, maar die was niet aanwezig omdat hij jarig was."*
Na 1976 wordt er geen nieuwe wisselbeker meer ingesteld. In de jaren daarna zijn er nog wel Kampioenschappen van Ameide verreden, maar het gaat niet meer om een wisselbeker. Af en toe is er een wedstrijd om de "Bokaal van Het Wapen van Ameide". Berichten hierover staan in het artikel "Het samengaan van Hollandia en De Uiterwaard" elders in dit Nieuwsblad.

De wisselbekers van IJsclub 'Hollandia' en de IJsclub 'De Uiterwaard'

Op de eerste wisselbeker van 'Hollandia' staat:

WISSELBEKER
Uitgeloofd door E.A. Heer
C.W. Luijendijk. Burgemeester A. en T.
Eere-Voorz. IJsclub "Hollandia"

WINNAAR
19 januari 1942 C. RENES
28 januari 1950 C. RENES
14 januari 1953 C. RENES

Op de andere wisselbeker van 'Hollandia' staat (de vetgedrukte tekst):

WISSELBEKER
IJSCL. HOLLANDIA

'55 G. VAN DIJK (wedstrijd op 2 feb. 1954, winter 1953/54)
'57 T. DE JONG (wedstrijd op 9 feb. 1956, winter 1955/56)
'62 T. LAKERVELD (wedstrijd op 27 dec. 1961, winter 1961/62)
'64 T. LAKERVELD (wedstrijd op 2 feb. 1963, winter 1962/63)
'65 J. DE KRUIJK* (wedstrijd ca. 14 dec. 1963, winter 1963/64 te Tienhoven?)
'66 A. VAN DER HAM (wedstrijd op 15 jan. 1966, winter 1965/66)
'70 C. VAN GELDEREN (wedstrijd op 31 dec. 1969, winter 1969/70)
'71 C. VAN GELDEREN (wedstrijd op 1 jan. 1971, winter 1970/71)
'76 C. VAN GELDEREN (wedstrijd ca. 4 feb. 1976, winter 1975/76)
* '65 J. de Kruijk is Janus de Kruijk. Zijn volledige naam is: Adrianus de Kruijk Gzn.

Niet vermeld op deze wisselbeker zijn de clubkampioenen van 1947 en 1959:

'47 K. VAN DER GRIJN (wedstrijd: ca. 8 feb. 1947, winter 1946/47). Krijn van der Grijn ontving toen niet de eerste wisselbeker maar een 'reserve' exemplaar i.v.m. afwezigheid van de vorige kampioen C. Renes in Ned. Indië.

'59 G.M.J. VAN LOMWEL (wedstrijd op 13 feb. 1959, winter 1958/59 op baan 'De Uiterwaard').

Op de wisselbeker van 'De Uiterwaard' staat:

IJSCLUB
"DE UITERWAARD – TIENHOVEN"
GESCHONKEN DOOR FA. G.H. DIEPENHORST EN ZONEN
AMEIDE

Er worden geen namen van winnaars vermeld.

IJsclub "Hollandia" te Ameide, 8 februari 1947.
Bij de wedstrijden om het Kampioenschap van "Hollandia" in het hardrijden voor Mannen (boven 16 jaar) op de korte baan moeten de volgende bepalingen in acht worden genomen:
1e Voor de inwoners van Ameide en Tienhoven en omgeving is een wisselbeker beschikbaar gesteld door den Edelachtbaren heer C.W. Luijendijk, Burgemeester, Eere-Voorzitter, voor de snelste rijder op de korte baan.
2e Naar deze beker kunnen alleen meedingen inwoners van Ameide en Tienhoven, alsmede leden van Hollandia, die wonen in de aangrenzende deelen van Ameide en Tienhoven.
3e Zij, die na 1 Januari 1947 lid zijn geworden kunnen alleen dan meedingen als zij woonachtig zijn in Ameide en Tienhoven.
4e De wisselbeker wordt iemands eigendom als deze 3x achtereenvolgens door dezelfde persoon is gewonnen of in totaal 4x door dezelfde persoon is gewonnen.
5e Zoolang dit niet het geval is moet de winnaar, wanneer "Hollandia" weer een wedstrijd uitschrijft, waarin de beker verreden wordt, zijn titel en beker verdedigen. Bij niet uitkomen – door welke oorzaak ook, verliest hij zijn aanspraak op titel en beker.
6e Indien mogelijk wordt ieder jaar zoo'n wedstrijd gehouden.
7e Bij deze wedstrijd wordt gehandeld overeenkomstig het wedstrijdreglement van "Hollandia".
Aldus vastgesteld door het bestuur, 8 februari 1947.
Ondergeteekende, kennis genomen hebbende van bovenstaande bepalingen verklaart zich ermede accoord en verklaart tevens als kampioen de wisselbeker vóór de 1 december van ieder jaar over te geven in handen van den Voorzitter van Hollandia en zich aan het bovenstaande te onderwerpen.

Kampioen van "Hollandia", 8 Februari 1947

REGLEMENT HARDRIJDEN

1. De volgorde waarin zal worden gereden, wordt door loting bepaald. No. 1 rijdt tegen no. 2 en zoo vervolgens.
2. Bij de eerste rit berijden de oneven nummers de rechterbaan en de even de linker, Wanneer alle deelnemers 1 maal gereden hebben, vangt de tweede rit aan, waarbij de oneven nummers de linker en de even nummers de rechterbaan berijden.
3. Na 2 ritten valt de helft af en alleen zij die elk één rit hebben gewonnen rijden een herkansingsrit.
4. De aangeblevenen loten opnieuw en rijden weer 2 ritten in volgorde en baanverdeling als bedoeld in artikel 1 en 2.
5. In de halve eindstrijd rijden de deelnemers die zij aangebleven weer na loting in voornoemde volgorde.
6. De eindstrijd bepaalt wederom in 2 ritten de prijzen, met dien verstande dat elke winnaar zijn tegenpartij tweemaal moet verslaan.
7. De afrit geschiedt op commando Klaar... af.
8. Gaat een rijder te vroeg af, dan wordt slechts éénmaal terug geroepen en zij rijden direct over. Gebeurt zulks weer, dan neemt het jurylid, die de afrit commandeert, van beide rijders een hand en laat op commando af beiden los.
9. Vallen of het breken van een schaats geeft geen recht op overrijden.
10. De rijder die aan het eind van de baan de draad van de automaat het eerst met het been verbreekt, is winnaar van deze rit.
11. Iedere rijder heeft te zorgen dat hij op tijd aan de start verschijnt. Niet tijdig aanwezig zijn kan hem van verdere deelname aan de wedstrijd uitsluiten
12. De deelnemers zijn verplicht zich ten volle in de strijd te werpen. Mocht het bestuur bemerken dat zulks niet het geval is, dan behoudt zij het recht om de prijzen te halveren.
13. Door deelname aan de wedstrijd onderwerpen zich de deelnemers aan de wedstrijdcommissie en dit reglement.
14. In alle gevallen waarin dit reglement niet voorziet, houdt het bestuur een onpartijdige beslissing, waartegen geen beroep open staat.

Een stilstaand nummer
16. In alle gevallen dat eer een stilstaand nummer in een wedstrijd voorkomt, is deze vanzelfsprekend winnaar van zijn rit. Bij de volgende klassering loot het stilstaand nummer van de vorige klassering niet mee, doch krijgt zonder meer nummer 1. Mocht het voorkomen dat meermalen in dezelfde wedstrijd een stilstaand nummer voorkomt, handelt men steeds als voren.
17. Iedere deelnemer rijdt voor eigen risico.

REGLEMENT VOOR DE WEDSTIJD IN HET SCHOONRIJDEN MET PAREN om de WISSELBEKER VAN "HOLLANDIA" te AMEIDE

1. De volgorde waarin gereden zal worden wordt door loting bepaald. Nr. 1 rijdt tegen nr. 2 en zoo vervolgens. Er wordt éénmaal geloot.
2. Winnaar van een rit is hij, die het eerst de eindstreep is gepasseerd zonder één of meer turven te hebben aangeraakt.
3. Bij de eerste rit berijden de oneven nummers de rechterbaan, de even de linkerbaan,
4. Iedere keer wordt tweemaal gereden; van de overgebleven nummers rijden telkens twee opvolgende nummers tegen elkaar, weer de oneven nummers eerste rechts en als alleen gereden hebben links.
5. De stilstaande rit wordt als een gewonnen rit beschouwd. Bij een volgende rit wordt dit nummer bovenaan geplaatst en rijdt dus tegen nummer 1.
6. De afrit geschiedt met de voorste schaats op de beginlijn op het commando "AF". Geteld wordt als volgt "KLAAR?"... AF.
7. Vallen geeft geen recht op overrijden en telt voor 1 punt.
8. Het aanraken van een turf of het aanraken van het ijs met het tweede been telt eveneens voor 1 punt.
9. Iedere turf aan het einde van de baan, waarom nog niet is gereden, terwijl de tegenpartij het einde van de baan heeft bereikt, wordt voor één punt geteld.
10. Voor de beslissing, wie winnaar is van de rit worden de punten van beide partijen vergeleken en wie het minst aantal punten heeft behaald wordt als winnaar aangemerkt.
11. Om als winnaar te worden beschouwd moeten twee banen worden gewonnen.
12. De rijders rijden allen voor eigen risico, en hebben nergens aanspraak op.
13. Iedere rijder heeft te zorgen voor den door hem of haar te rijden rit aan het begin van de baan aanwezig te zijn. Niet tijdig aanwezig zijn kan verdere deelname uitsluiten.
14. Er wordt geen proefrit gereden.
15. Onder het om de turven rijden wordt verstaan, het zwieren van beide personen om iedere turf, zooals bij het schoonrijden behoort. Stappen is geen zwieren of schoonrijden.
16. Alle deelnemers onderwerpen zich aan dit reglement wat voor de aanvang van de wedstrijd wordt voorgelezen. De jury of de daartoe aangewezen personen beslissen in alle zaken de wedstrijd betreffende in hoogste instantie. Buiten staanders onthouden zich van hun oordeel.

Het Bestuur.

Het samengaan van de ijsclubs 'Hollandia' en 'De Uiterwaard'

▲ *De Lek bij Tienhoven in de winter van 1956.*

Bram Provoost

De winter van 1955/56 was er een met strenge vorst en veel ijs. Op de Lek bij Tienhoven binden ijsbrekers in februari 1956 de strijd aan met zware ijsvelden om te voorkomen dat het ijs zich zal vastzetten. Alleen voor de grootste motorboten is de vaart nog mogelijk. Die maand viert de ijsclub 'Hollandia' in Ameide haar 75-jarig jubileum. De hele maand februari kond er op de Wiel een groot aantal schaatswedstrijden verreden worden[1].

Tijdens die koude periode in 1956 blijkt er ook een ijsbaan in Tienhoven te zijn. Op 6 februari werd daar een hardrijderij gehouden voor inwoners van Ameide en Tienhoven. De uitslag was als volg: 1e pr. *f* 30,- T. de Jong; 2e pr. *f* 20,- G.M.J. van Lomwel; 3e pr. *f* 10,- A. van Arkel; 4e pr. *f* 5,- W. de Vroome. Een wedstrijd hardrijden in Tienhoven terwijl daar geen ijsclub actief was. Dat zou echter niet lang meer duren, want nog geen twee maanden later werd op 21 maart ten huize[2] van H. Rijneveld een ijsclub opgericht die de naam "De Uiterwaard" kreeg. De eerste bestuursleden waren: H. Rijneveld, voorzitter, A. Beijen, penningmeester, G.M.J. (Theris) van Lomwel, secretaris, A. Bouwmeester en J. Verhoeven. De "vaste ijsbaan" was gelegen in de uiterwaard van de Lek, achter de Koekoekswaard, op een stuk land van Van Lomwel. De geschiedenis van 'De Uiterwaard' is in 2006 in grote lijnen beschreven in het Nieuwsblad HVAT[3].

Behalve wedstrijden voor inwoners van Tienhoven, Ameide en Langerak organiseert 'De Uiterwaard' ook zgn. nationale hardrijderijen, die net als bij de wedstrijden van 'Hollandia' om aanzienlijke geldprijzen gaan. Het NG heeft een bericht over wedstrijden op 10 februari 1959. *"Tienhoven. Hardrijderij. Onder zeer grote belangstelling werd dinsdagmiddag op de baan van de Tienhovense ijsclub een grote nationale hardrijderij voor mannen op de korte baan gehouden. Na een hevige strijd werden de volgende prijzen behaald: 1e prijs f 100,- Kl. Renes, Nieuwpoort; 2e prijs f 75,- A. Langerak, Giessendam; 3e prijs f 50,- A. Kroon, Giessendam; 4e prijs f 25,- A. Nagel, Zwammerdam.*

Voor de inwoners uit Ameide, Tienhoven en Langerak werd een hardrijderij gehouden. De prijzen vielen ten deel aan: 1e prijs f 30,- T. de Jong Ameide; 2e prijs f 20,- R. Diepenhorst Ameide; 3e prijs f 10,- P. van Gent, Ameide; 4e prijs f 7,50 G.M.J. van Lomwel uit Tienhoven; 5e prijs f 5,- L. van Beuzekom uit Langerak." Enkele dagen later wordt op de baan van 'De Uiter-

1 Zie artikel 'De clubkampioenschappen van 'Hollandia' (1942-1976) elders in dit Nieuwsblad.

2 In 1956 woonde H. Rijneveld in Tienhoven op Lekdijk 12 met als buren G.M.J. van Lomwel, Lekdijk 11 en P. Beijen, Lekdijk 13.

3 Paul Will en Krijn van der Ham, 'Jubilea van twee ijsclubs'. Nieuwsblad HVAT, 2006, Jrg. 17, nr. 5, blz. 35-42.

waard' het clubkampioenschap van 'Hollandia' verreden. Volgens het NG werd H. (G.M.J. / Guup?) van Lomwel uit Tienhoven de winnaar, die dus eigenlijk op zijn huisbaan reed.
Op 28 december 1961 was er een nationale wedstrijd op de ijsbaan in Tienhoven, die in de regionale pers vrij uitgebreid is beschreven. Het NG van 3 jan/.1962 meldt bij het Streeknieuws: *"AMEIDE-TIENHOVEN. IJssport. Op de ijsbaan van de kleine gemeente Tienhoven zijn donderdagmiddag enkele grote bedragen verreden op de korte baan. Aan de start verschenen een 20-tal ijsliefhebbers, die hun beste 'schaatsje' voorzetten. Na de officiële opening door de burgemeester van Ameide en Tienhoven, de heer J.E. de Ridder, kreeg het toegestroomde publiek aanvankelijk mooie gedeelten te zien. Een grote tegenvaller was de loting van de gebroeders De Braber; twee broers kwamen in de 1e ronde tegen elkaar te staan, wat voor de aanwezigen een minder mooie wedstrijd was.*
De in goede conditie zijnde Ameidenaar T. Lakerveld lootte zeer ongunstig, waardoor hij niet in de prijzen viel. Woensdag behaalde Lakerveld een 1e prijs en de wisselbeker bij een hardrijderij op de korte baan te Ameide gehouden. De halve finale en de finale werden lang niet intens gereden, hoewel er goede snelheden gereden werden. J. de Kruik hield de eer van Ameide en Tienhoven nog op door de laatste prijs te halen. Uitslag: 1. A. de Braber, Zoetermeer, 2. G. Kroon, Giessendam. 3. G. Timmer, Nieuwpoort, 4. F. Verdouw, Benschop, 5. J. de Kruik, Ameide."
Er zijn af en toe ook nationale wedstrijden voor dames verreden te Tienhoven. De geldprijzen zijn aanzienlijk lager dan die voor de nationale mannen, maar nog wel hoger dan voor de mannelijke inwoners van Tienhoven en Ameide. Op zaterdag 14 december 1963 was de uitslag: *"Op de Tienhovense ijsbaan werden zaterdagmiddag kortebaanwedstrijden voor dames gehouden (vrije deelname). Uitslag: 1. Mej. L. Vonk, Meerkerk f 50,-; 2. Mej. A. Zijderlaan, Polsbroek, f 30,-; 3. Mej. B. Nomen, Polsbroek f 10,-; 4. Mej. M. Timmer, Nieuwpoort f 5,-."* Die dag waren er ook wedstrijden voor inwoners om een wisselbeker. Niet duidelijk is of dit om de beker van 'Hollandia' ging of om de beker van 'De Uiterwaard'. *"Zaterdag werden kortebaanwedstrijden gehouden voor heren (deelname alleen voor leden). Uitslag: 1. A. de Kruijk, Ameide f 25,- en wisselbeker; 2. T. Lakerveld, Ameide f 20,-; 3. G.M.J. van Lomwel, Tienhoven f 10,-; 4. G. Bouter, Ameide f 5,-."*

Hoewel er dus wel af en toe enige samenwerking was tussen de ijsclubs van Ameide en Tienhoven ging dit niet altijd van harte. Hoe was destijds de verhouding tussen 'Hollandia' en 'De Uiterwaard' en hoe dachten en spraken de beide verenigingen over elkaar? Bij de jaarvergadering van 'Hollandia' in 1956 wordt er geen woord gewijd aan de oprichting van de nieuwe ijsclub 'De Uiterwaard' in Tienhoven. Tijdens de Rondvraag in 1957 blijkt enige wrevel: *"H.J.J. van Arkel zegt dat enkele aangewezen rijders van Ameide-Meerkerk naar Tienhoven gingen. Hij vraagt die personen een volgende maal niet in te zetten."* In 1959 zijn de ijsfeesten van 'Hollandia' in Tienhoven gehouden. Maar was dat een succes? Tijdens de jaarvergadering van 1959 komt dit punt in de rondvraag aan de orde: *"A. Streefkerk vraagt of de ijsfeesten in Tienhoven op de baan aldaar wel bevallen zijn, volgens zijn mening moest het bestuur in het vervolg de ijsfeesten hier houden en als het ijs niet sterk genoeg is dan maar heel niet. De voorz. zegt dat dit voor het bestuur ook een moeilijk punt geweest is en licht dit nog even verder toe. Vier jaar geleden was de baan onze vereniging aangepresenteerd, maar op de algemene vergadering is het toen verworpen en nu het ijs bij ons niet sterk genoeg was, waren wij haast verplicht om daar wedstrijden te houden. Den heer Joh. de Jong zou graag zien dat wij het maar bij hetzelfde moesten houden. De heer A. Langerak stelt voor om de wisselbeker als het niet bij ons zelf kan, ze dan in Tienhoven te verrijden, Hierna vraagt de voorz. de leden het aan het bestuur over te laten en wordt besloten."*
Tot 1963 wordt tijdens de jaarvergaderingen niet gesproken oven een samenwerking met Tienhoven. In 1963 gebeurt dat wel tijdens de bespreking om een vaste ijsbaan te maken op het land van R. den Hartog aan de Zouwendijk. Dan blijkt dat een aantal leden wel iets ziet in het samengaan met 'De Uiterwaard'. Bij een stemming spreken acht personen *"zich uit om samen te gaan met de club Uiterwaard te Tienhoven."* Er zijn 48 stemmen voor de aanleg van een eigen vaste baan aan de Zouwendijk en 33 leden willen van de aanleg afzien omdat een baan aan de Zouwendijk te ver weg is.

In 1963 is De ijsclub 'De Uiterwaard' een bloeiende vereniging. Tijdens de jaarvergadering in café Welgelegen blijkt dat er bijna 300 leden zijn en ca. f 1.000,- in kas. Toch zijn er twijfels. Voor het verrichten van verschillende werkzaamheden zijn vaak te weinig leden beschikbaar. *"Het houden van attractieve wedstrijden wordt hierdoor bijzonder moeilijk ondanks de gunstige ligging en de goede verlichting van de baan. Door velen werd het aangaan van een fusie met de Ameidense ijsclub 'Hollandia' als de meest acceptabele oplossing beschouwd, temeer daar deze vereniging nog steeds geen baan bezit, Het bestuur doet de toezegging een en ander te zullen bestuderen.* ***In Ameide schijnt voor een toekomstig samengaan echter weinig belangstelling te bestaan****"*. Het zal dan ook nog een aantal jaren duren voor er sprake is van een fusie. In 1964 zijn er weer besprekingen over een vaste ijsbaan, maar komt ook Tienhoven even aan de orde. *"Na nog wat heen en weer gepraat besluit de vergadering bij een eventuele kwakkel-winter contact op te nemen met het bestuur van de ijsclub Tienhoven en zo mogelijk daar de wisselbeker te laten verrijden. Bij sterk ijs op het diepe water kan de baan op de Zederik in orde gemaakt worden, zodat alles vlot verlopen kan."* Pas in 1967 komt de samenwerking met Tienhoven aan de orde. *"De Heer v. Straten vraagt of het niet mogelijk is om tot samenwerking met Tienhoven te komen. De voorzitter antwoorde hierop dat dat zomaar niet kon worden besloten. Omdat er geen contact met Tienhoven was geweest en het heel niet bekend was of Tienhoven hier toe wel bereid was. Door middel van handopsteken werd daarna gestemd waaruit bleek dat maar een klein aantal voor samenwerking was."*

Het blijft daarna weer drie jaar stil tijdens de jaarvergaderingen Er wordt niet over een eventueel samengaan met 'De Uiterwaard' gesproken. Het is dan ook opmerkelijk dat er op vrijdag 16 april 1971 een Buitengewone ledenvergadering van 'Hollandia' wordt gehouden. Slechts het geringe aantal van 34 leden was aanwezig, Dit ondanks de belangrijke agenda, namelijk het voorstel tot samengaan van de ijsclubs van Ameide en Tienhoven. Dit voorstel is afkomstig van de gezamenlijke besturen. De notulen van secretaris P. Boon zijn duidelijk: *"De voorzitter* (G. Streefkerk) *zette de voordelen uiteen welke zo'n fusie teweeg zou brengen en wel dat men bij een zachte winter dan in Tienhoven kon rijden en bij strenge vorst op de Zederik. De baten aan contanten waren gelijk terwijl ook de verlichtingsartikelen gelijk waren, maar waarbij Tienhoven het voordeel bezit dat deze permanent is. 't Nadeel voor Tienhoven is dat de baan alleen onderwater te krijgen is als de grond al verzadigd is van water als de Lek hoog geweest is en zodoende de waard blank heeft gestaan.*
Na deze uiteenzetting kwam enige discussie op gang. De Heer Sloof zei dat de Statuten van de Uiterwaard zo waren dat de club pas kon worden opgeheven als er 7/8 van de leden voor was. De voorzitter antwoorde hierop dat er van opheffen geen sprake was, alleen een bundeling van krachten, maar stelde voor om in dat geval 2/3 meerderheid te eisen. De Heer A. v.d. Ham jr. vraagt of de baan Zondags ook open is. De voorzitter antwoorde hierop dat dit altijd een moeilijk punt is in Ameide maar gaf de raad daar niet zo zwaar aan te beuren. Op de Zederik brand ook geen verlichting op Zondag en worden ook geen wedstrijden uitgeschreven. De Heer A. v. Oort vroeg of er nog niet een mogelijkheid was om aan een vaste ijsbaan te komen en verweet het bestuur, dat het wat die plannen betrof niet erg serieus was. De voorzitter antwoorde hier op dat hij zelf ook wel wist hoe het met die plannen ging en dat v. Oort er zelf ook op uit was geweest maar wanneer dan de prijs ter sprake kwam, je gewoon een koude douche kreeg. De secretaris antwoorde de Heer van Oort dat die er zeker niet aan begon door het bestuur alleen aansprakelijk word gesteld en geen zin had om daar een halve ton tegen aan te gooien daar deze nergens anders voor gebruikt kon worden.
De Heer A. v.d. Ham Sr. vroeg of het niet mogelijk was om op de Zederik het stuk langs de Wipkade schoon te maken zodat er rondgereden kon worden bv, 500, 1000 of 5000 m. De voorzitter zegde toe om er eens een kijkje te nemen, of dit was te realiseren.
Na nog wat heen en weer gepraat werd tot stemming overgegaan. Uitslag: Totaal uitgebrachte stemmen, 34. Voor fusie, 32. Tegen fusie 2. Het bestuur dat na deze stemming aftrad werd in zijn geheel herkozen, waarna besloten werd om met de functieverdeling te wachten tot de Jaarvergadering".

Op vrijdag 26 november 1971 vindt de eerste jaarvergadering van de gefuseerde ijsclub plaats, die (vanzelfsprekend) nog steeds de naam 'Hollandia' draagt. Voorzitter G. Streefkerk merkt bij de opening op: *"dat de ijsclubs van Ameide en Tienhoven gefuseerd waren en wel op 16 April 1971. Dit was maar ter verduidelijking omdat er op deze vergadering maar een geringe belangstelling was, n.l. 34 personen.* Tijdens deze vergadering doet de voorzitter het *"voorstel om de Heer Reineveld*[4]*, oud-voorzitter van de IJsclub Uiterwaard te benoemen tot Erelid. De Heer Reineveld, die de wens te kennen had gegeven om geen deel meer uit te maken van het bestuur wegens zijn leeftijd werd op deze manier verrast, want dit voorstel werd direct door de vergadering aangenomen met gejuich en gestamp van voeten".*

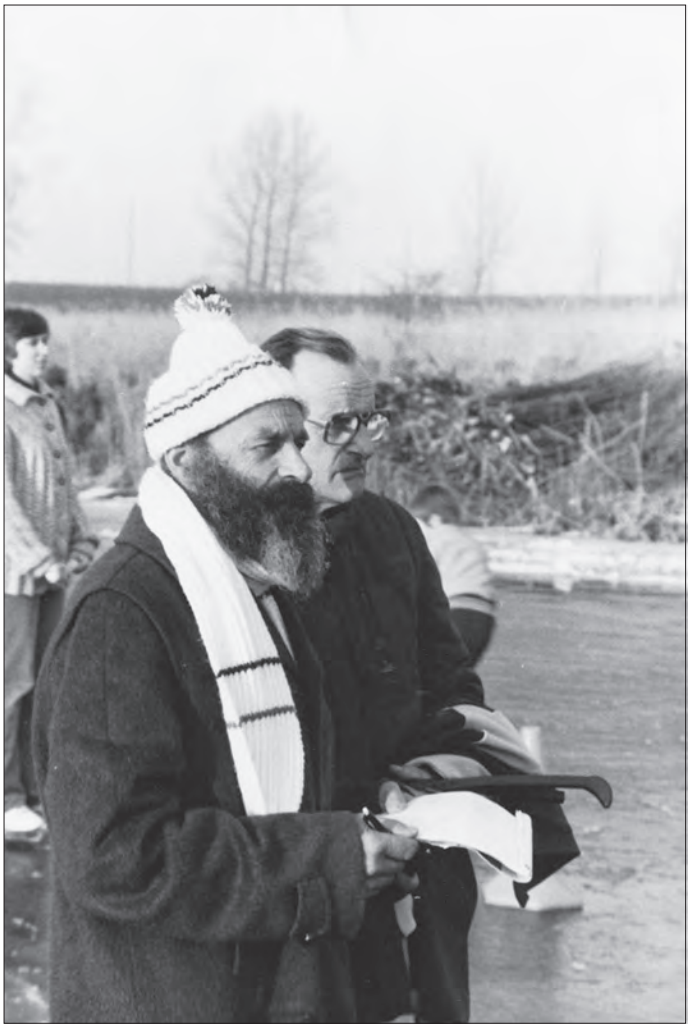

▲ *Gerrit Streefkerk met ijsmuts ("Hollandia") en Jaap Verhoeven ("De Uiterwaard") waren de voormannen van de IJsclub 'Hollandia' na de fusie in 1971.*

Is voor het nieuwe 'Hollandia' het probleem met de vaste ijsbaan nu definitief opgelost? Het antwoord is helaas nee. Om water op de baan in Tienhoven te krijgen is een hoge waterstand van de Lek essentieel en dat is vaak niet het geval in winters met (strenge) vorst, zoals blijkt uit de notulen van de vergadering van 8 december 1972. *"De Heer v.d. Ham vraagt hoe het is met de baan in Tienhoven of dat deze onder water stond, Hierop moest ontkennend worden geantwoord omdat de Lek niet hoog genoeg was geweest en volpompen heeft geen zin, omdat eerst de grond verzadigd moest zijn van het water."* In 1973 komt de vraag opnieuw: *"De heer N. de Wit vraagt of de baan in Tienhoven onder water staat. De voorzitter zegt dat het water nog niet hoog genoeg geweest is."* De baan in Tienhoven is dus geen oplossing gebleken voor een

4 Dit moet H. Rijneveld zijn.

extra ijsbaan bij minder strenge winters. Vanaf de jaren '50 werd de Wiel gebruikt als vuilstortplaats, eerst alleen uit Ameide en Tienhoven later voor afval uit de hele regio. In de jaren '70 was de Wiel dan ook niet meer geschikt als schaatsbaan en was de Zederik de enige mogelijkheid om in strenge winters te schaatsen.

De IJswinters tussen 1972 en 2016

Via de jaarverslagen in het notulenboek van 'Hollandia' en artikelen in regionale kranten is na te gaan in welke winters er in Ameide geschaatst kon worden. Hieronder volgt een overzicht.
In de winter 1971/72 was er geen ijs van betekenis en is er slechts één wedstrijd voor leden verreden. Daarna volgen een aantal winters zonder ijs. Het duurt tot 1976 voor er weer geschaatst kan worden. In februari wordt gereden om de wisselbeker, die voor de derde keer achtereen door Cees van Gelderen wordt gewonnen. De volgende winter, 1977/78, kon er ook op de Zederik gereden worden. De notulen melden: *"De uitslagen van afgelopen seizoen worden voorgelezen. De schooljeugd was niet aan bot gekomen omdat ze geen vrij kregen"*. Het clubkampioenschap wordt voor de vierde keer gewonnen door Cees van Gelderen. Deze keer alleen een geldprijs want de wisselbeker was al in zijn bezit en er is geen nieuwe beker beschikbaar gesteld.

De winter van 1978/79 was opmerkelijk streng van aard, met een flink aantal koude perioden.
De eerste was reeds eind november/begin december 1978 en de laatste pas in maart 1979. De eerste week van januari 1979 was er zeer strenge vorst. Ongewoon waren verder vooral twee naar Nederlandse maatstaven zeer spectaculaire sneeuwstormen. Bijzonder was ook dat het in deze winter vele keren heeft geijzeld. De winter als geheel was in Nederland de op vijf na koudste winter van de 20e eeuw. Er moet in deze winter dus ook flink geschaatst zijn. Daarover is niet veel meer bekend. De notulen melden slechts: *"Leuke wedstrijden gehad (straks verslag)"*. Maar het verslag is niet opgenomen. Wel is er een bericht in het NG van de wedstrijden op vrijdag 26 en zaterdag 27 jan. 1979. ***"Jan Tukker de rapste op het ijs.*** *Ameide – Het blijkt overduidelijk, dat sportfiguren op velerlei wijze van zich kunnen doen spreken.*
De gerenommeerde Ameidense voetballer Jan Tukker is ook zeer behendig op de schaats. Vrijdag liet hij dit voor de tweede keer dit ijsseizoen zien op de Zederik, waar een kortebaan-wedstrijd was voor inwoners van Ameide en Tienhoven. Jan Tukker bleek wederom de rapste te zijn van de achttien deelnemers en werd daardoor zestig gulden rijker.
Ook de volgende rijders zijn bedreven op het groene veld en ijspiste. Wim van Arkel pakte 40 gulden, Gert de Bie 25 gulden, Pel 't Lam een tientje en Goof den Hartog vijf gulden.
Zaterdagmiddag was er ringrijden voor paren, waaraan 40 paren deelnamen. Het duo Bas v.d. Poel bleek de meest bedrevene en kreeg 40 gulden te verdelen, Kees de Kruijk, Henk Stravers en Gerco Vurens moesten met hun mederijdster respectievelijk 30, 20 en 10 gulden verdelen."

Het NG heeft ook veel aandacht voor de wedstrijden op de baan van de Gorinchemsche IJsclub, die in 1979 haar 100-jarig bestaan viert met vooral langebaan wedstrijden. Jeugdige rijdsters uit Ameide en Tienhoven winnen daar een aantal prijzen. Op 6 januari was het Kampioenschap District Alblasserwaard op de langebaan: Junioren A dames, 2. Mieke Bijleveld (Ameide); Junioren C dames, 1. Silvia Bijleveld (Ameide); Junioren D dames, 1. Janneke van Oort (Tienhoven) en 2. Anita van Arkel (Tienhoven); Aspiranten meisjes, 1. Gea Lakerveld, (Ameide) en 2. Mirjam Versluis (Ameide). Nationaal Kampioenschap van Gorkum op 20 januari 1979: Junioren Dames C, 500 m: 1. Silvia Bijleveld, Ameide; Junioren D dames, 500 m: 1. Janneke van Oort (Tienhoven) en 3.. Anita van Arkel (Tienhoven); Aspiranten meisjes, 500 m: 1. Gea Lakerveld, Ameide en 2. Mirjam Versluis, Ameide. Namen van mannelijke schaatsers zijn er "helaas" niet te vinden in de gemelde uitslagen.

De winters van 1979/80 en 1980/81 is er geen geschikt natuurijs geweest. In januari 1981 is het 100 jaar geleden zijn dat 'Hollandia' werd opgericht. Tijdens de vergadering van 26 september 1980 is daar al aandacht voor. De vergadering is erg vroeg in het seizoen *"om met de leden overeenstemming te krijgen voor het 100-jarig bestaan"*. Voor de rondvraag kwam het jubileum aan de orde. *"Voor een IJsclub is dit toch wel een geweldig gebeuren en na Gorinchem in 1979 is Ameide de tweede in de regio."* Het bestuur[5] heeft een plan opgesteld dat door de vergadering met algemene stemmen werd goedgekeurd. Op 6 en 7 maart 1981 werd het jubileum gevierd met een rondgang door Ameide met een arrenslee en een receptie. De tweede dag waren er kinderwedstrijden. Zaterdagavond was er een optreden van Nico Schoolenberg – bekend van diverse T.V. shows meldt het programmaboekje. Een succesvol jubileum van een sterke, bloeiende ijsclub.
Winter 1981/82: *"Afgelopen winter zijn we weer aardig aan onze trekken gekomen. We hebben heel wat ijsplezier beleefd. We hebben ons volledig programma af kunnen werken, zowel voor groot als voor klein mooie wedstrijden gehad."*

Winter 1982/83: *"Afgelopen winter geen ijsfeesten. Wel is er geschaatst maar geen wedstrijden verreden."* In 1983/84 is er weer een winter zonder ijsfeesten.
Winter 1984/85: *"Leden van onze IJsclub hebben deze winter weer eens gezellig kunnen genieten van de ijssport. De vereniging kan terugzien op verschillende ijsfeesten (17 stuks). We kunnen weer eens spreken van een ouderwetse winter."* N.B. Op 21 februari 1985 werd (bij dooiend weer) voor het eerst sinds 1963 weer een Elfstedentocht gereden. Winnaar Evert van Benthem.

Winter 1985/86: *"We kunnen terugzien op een winter met veel ijsplezier en bijna geen sneeuw. We hebben ook grote schaatsers op de baan kunnen bewonderen o.a. Frits Schalij en Henk van Bentum* (Benthem, B.

5 In het programmaboekje uit 1981 staan de namen van 12 bestuursleden: G. Streefkerk, 1e voorzitter; G. van Dijk, 2e voorzitter; J. Verhoeven, secr.; A. van Holten, penn.; A. Boogaard; A. Boon; C. den Hartog; J. den Hartog, G. van Kekem; A.T. Lakerveld, A. Versluis; H. Versluis.

▲ *Een wedstrijd hardrijden op de Zederik in de jaren '80. Voorzitter Gerrit Streefkerk is starter, secretaris Jaap Verhoeven kijkt toe.*

Pr) *(broer van de tweevoudig winnaar de Elfstedentocht). De districtswedstrijden korte baan heren zijn op de Zederik verreden. Alle wedstrijd-liefhebbers en deelnemers zijn aan hun trekken gekomen tot zelfs de prikslede."* N.B. Op 26 februari 1986 werd (bij goed weer) een Elfstedentocht gereden. Winnaar opnieuw Evert van Benthem.

De winter van 1986/87 is de derde achtereenvolgende winter met schaatsijs. *"We hebben weer kunnen schaatsen al was het soms onder bizarre omstandigheden, veel wind. Maar de baanvegers hebben geen werk gehad, door de harde wind bleef de baan schoon. Als eerste hadden we de schooljeugd weer op het ijs onder erg koude omstandigheden maar we waren er snel doorheen ondanks dat er weinig animo was van het onderwijzend personeel, wat erg jammer is. We hebben 16 wedstrijden gehouden."* Deze winter is er een nieuw initiatief. Vanaf 1 januari 1986 zijn Ameide en Tienhoven door een herindeling deel van de Gemeente Zederik geworden. In 1987 wordt op 17 januari een Kampioenschap van Zederik verreden op de ijsbaan te Lexmond. Bij de mannen is Marius van Dijk uit Lexmond winnaar en zijn er geen rijders uit Ameide of Tienhoven bij de top vijf. Bij de dames wint Janneke van Oort uit Tienhoven en eindigt Mirjam Versluis uit Ameide als derde. Het is mij niet bekend of dit Kampioenschap van Zederik nog vaker is verreden.

Winter1987/88: *"Afgelopen winter niet kunnen schaatsen op natuurijs."* Hetzelfde geldt ook voor de winters 1988/89 en 1989/90.
Tijdens de jaarvergadering van 1990 stelde secretaris J. Verhoeven zich niet meer herkiesbaar. Zijn opvolger, Nico v.d. Ham, heeft er plezier in wat uitgebreidere jaarverslagen te schrijven. Om te beginnen over de winter 1990/91: *"Na veel voorspellingen geen ijs wel ijs is er in de afgelopen winter toch weer eens ijs geweest. We hebben weer kunnen schaatsen op de IJsbaan en veel wedstrijden gedaan in een kort tijdsbestek, te weten: 5 febr. ringrijderij voor dames en heren, 30 deelnemers, de wedstrijd moest ingekort worden door water op het ijs. 6 febr. was de middag voor de schoolkinderen, veel belangstelling. 7 febr. hardrijden voor jongens van 12-16 jaar, 16 deelnemers. 9 febr. hardrijden Kampioenschap van Ameide voor heren, 22 deelnemers. 11 febr. nationale hardrijderij om bokaal 'Het Wapen van Ameide', winnaar was Pel van Dijk, 8 deelnemers. 12 febr. Hardrijderij dames vanaf 12 jaar om het kampioenschap van Ameide. Mirjam Versluis werd de kampioene er waren 16 deelnemers, 13 febr. met 62 deelnemers werd de prikslede-wedstrijd gehouden, veel animo en veel spanning."*

Winter 1991/92: *"Er is niet voldoende ijs geweest om de baan open te stellen voor de leden."*
Winter 1992/93: *"Baan opengegaan op 4 januari. Eerste wedstrijd voor jeugd van 12 tot 16 jaar, 28 deelnemers, winnaar Gertjan Bor, 2e Thijs de Haan, 3e Mar-*

jolein Blom. Volgende dag 10 cm water op het ijs. Geen nieuwe vorstperiode."

Winter 1993/94: *"Op 26 nov. al veel ijs, 30 nov. baan open. Wedstrijd schooljeugd, 's avonds een Prikslee wedstrijd met 22 deelnemers. Volop sneeuw en kerstmuziek. De volgende geplande wedstrijden gaan niet door wegens dooi. Februari weer vorst. Op 22 febr. hardrijden voor leden verreden met veel gezeur en een schrale deelname van 16 leden. Het sneeuwde behoorlijk. Winnaar Marius van Dijk. 23 febr. nog ringrijden voor de schooljeugd, 85 deelnemers. Daarna dooi."* De winter van 1994/95 is een *"winter zonder ijs"*.
Winter 1995/96: *"Het is eind december en het vriest dat het kraakt. Maar er staat ook veel wind dus het ijs is zeer slecht, hobbels en gaten. Op donderdag 28 december wordt de ijsbaan dan ook van een laagje water voorzien en die nacht vroor het een graad of 9 à 10. Dus de volgende dag waren we in het bezit van een gladde baan en kon de baan open en hebben we de eerste wedstrijd op 30 dec. verreden. Hardrijden voor leden en inwoners van Ameide. De volgende wedstrijd was ringrijden voor dames en heren op 3 januari en op 4 januari hardrijden voor jongens en meisjes van 6 tot 12 jaar met 29 deelnemers. Op 5 januari was er weer een prikslee-wedstrijd met als winnaar Mark van Lomwel, 2e Theo Mesker, 3e Kees de Kruijk en 4e Kees Pelekaan. Zaterdag 6 januari was de laatste wedstrijd van de eerste ijsperiode met Hardrijden voor de jeugd van 12 tot 16 jaar met 27 deelnemers.*
De 2e helft van januari werd steeds kouder en zodoende kon er op 30 januari de eerste wedstrijd van de tweede vorstperiode verreden worden. Het was de bedoeling dat het drie aan een stok zou zijn, maar bij gebrek aan deelnemers (20 stuks) is dit veranderd in 2 aan de stok. Op woensdagmiddag 31 januari is er ringrijden voor de schooljeugd geweest, 134 deelnemers. 1 februari een estafette wedstrijd met 32 deelnemers. Zaterdag 3 februari is de Wapen van Ameide Bokaal verreden met 20 deelnemers met als winnaars: 1. Marius van Dijk, 2. Roland Smits, 3. Peter Mesker, 4. Adriaan Kentie, 5. Maarten van Gelderen. Op woensdagmiddag is er een 11 stedentocht voor de schooljeugd van alle leeftijden geweest. De baan was met de Opel geschoven tot het tunneltje dus er was een mooi en lang stuk om te schaatsen. De zon scheen en het was een heel gezellige middag met zeer veel deelnemers. Vrijdagavond is er weer een prikslee-wedstrijd georganiseerd met 32 deelnemers. Dit was de laatste wedstrijd van dit seizoen. Ons inziens kunnen we terug kijken op een heel geslaagde ijs- en schaatsperiode. Hopelijk doet het volgend jaar er niet voor onder en tot ziens op het ijs."

Tijdens de jaarvergadering op 29 november 1996 is er ook het aftreden van voorzitter Gerrit Streefkerk na 49 jaar als bestuurslid actief te zijn geweest De nieuwe voorzitter wordt Arnold van Holten. Die winter geeft veel schaatsplezier, zoals blijkt uit het Jaarverslag van 1996-97. *"Na een paar nachten met zeer strenge vorst kan op vrijdag 27 dec. de baan voor het publiek open en de verkoop van koek en zopie beginnen. Zaterdagmiddag 28 dec. zou de eerste wedstrijd hardrijden gehouden worden, maar omdat er na veel gezeur maar 5 deelnemers waren is deze wedstrijd afgelast. Maandag 30 dec. hebben we vol goede moed toch weer een wedstrijd georganiseerd, dit maal 3 aan een stok. Door het geringe aantal deelnemers is dit 2 aan een stok geworden en het werd een heel leuke wedstrijd.*
De 2e dag in het nieuwe jaar werd de eerste Prikslee-wedstrijd gehouden met 35 deelnemers. Dit lijkt er tenminste op met als 4e Marco Versluis, 3e Willem den Hartog, 2e Kees de Kruijk, 1e Mark van Lomwel. Ook voor de jeugd was er voor het eerst een prikslee-wedstrijd met zelfgemaakte sleeën. Op vrijdagmiddag 3 jan. hebben we weer de 7 dorpentocht voor schoolkinderen gereden met 141 deelnemers, met mooi weer, het was heel leuk en gezellig. Dinsdag 7 jan was er een ringsteek-wedstrijd met 28 deelnemers en op woensdagmiddag een ringsteek-wedstrijd voor de schooljeugd met 106 deelnemers. Dit zijn aantallen waar je wat aan heb. Donderdag 9 jan. iets geheel nieuws; Dus priksleeën met 2 slees aan elkaar gebonden. Een zeer geslaagde wedstrijd met veel lol. Vrijdag 10 jan. een hardrijwedstrijd met als leeftijd tot 16 jaar met 32 deelnemers, een mooi aantal. Als 1e Albert Zwijnenburg, 2e Joost vd Berg, 3e Addy Leeggangers en 4e Nina de Kruijk. Zaterdag 11 jan. 's middags een hardrijwedstrijd voor dames en heren met 24 deelnemers, met als winnaar Peter Mesker, 2. Arno vd Ham, 3. Kees de Kruijk en 4. Theo Mesker.
En zo kwam aan de vorstperiode weer een eind en dus ook aan het schaatsplezier. Maar als het ijs weg is dan moet door uw bestuursleden nog veel werk verzet worden om ons onderkomen weer klaar te hebben voor de volgende winter, waarvan we hopen dat die minstens zo goed wordt als afgelopen winter en tot ziens op het ijs."
N.B. op 4 januari 1997 is de 15e Elfstedentocht verreden met vorst en harde wind. Winnaar werd Henk Angenent. Voorlopig is dit de laatste tocht geweest tot 2016.
De hoop op een 'goede winter' uit het jaarverslag 1996/97 komt helaas niet uit. Sterker nog er is gedurende de volgende 11 winters geen of onvoldoende dik ijs. Het zal tot eind 2008 duren voor men weer kan schaatsen op natuurijs op de Zederik.

Winter 2008/09: *"Eindelijk, na vele jaren weer eens een ouderwets koude winter. Eind 2008 konden we ons hart ophalen op het ijs op de Zederik. Oudejaarsdag gingen we open en ook Nieuwjaarsdag is de ijsbaan tot zes uur open geweest. Daarna waren we even bang dat het met de ijspret gedaan zou zijn omdat het begon te regenen. Gelukkig herstelde het weer zich en konden we gewoon weer open gaan.* ***Zondag* (4 jan. 2009) *was de ijsbaan gesloten. Hier en daar kwamen daar wel vragen over. Omdat we van oudsher altijd dicht zijn geweest op zondag, moeten we daarover op de jaarvergadering maar eens van gedachten wisselen.***
Dinsdag 6 januari 2009 zijn de wedstrijden om de beker verreden. Het was druk op het ijs. Bij de bekerwedstrijd waren 32 deelnemers. De eerste vier plaatsen werden bezet door: Kees Vink, Peter Mesker, Bart Streefkerk en Lianne Versluis. Al met al een geslaagde dag op het ijs. Woensdag 7 januari 2009 werd van alles georganiseerd voor de schoolkinderen. Alle deelnemen-

de kinderen ontvingen een medaille. Er waren vele positieve reacties van ouders en gelukkig heeft het ook nieuwe leden opgeleverd. Vrijdag is er ook nog een wedstrijd priksleeën gehouden, die werd gewonnen door Michel Versluis. Zaterdag tenslotte was er nog een toertocht.
Het was fijn om weer eens in actie te kunnen komen. Veel mensen hebben ervan genoten de schaatsen weer eens uit het vet te kunnen halen. Er was dan ook veel animo op het ijs, wat de koek en zopie tent ten goede kwam. Al met al op alle fronten een geslaagd seizoen. Volgends jaar weer zullen we hopen."
Het **'wisselen van gedachten'** over het openstellen van de ijsbaan op zondag vindt plaats tijdens de jaarvergadering op 27 november 2009. *"Het bestuur stelt voor om bij een vorstperiode ook op zondag open te gaan. Besloten wordt de proef op de som te nemen. De ijsbaan wordt geopend van 13.00 uur tot 17.00 uur. Er zullen geen wedstrijden georganiseerd worden en er zal geen muziek gedraaid worden. Volgend jaar wordt het geëvalueerd".*

Winter 2009/10: *"Ook dit jaar hebben we genoten van een strenge en koude winter. Op maandag 5 december 2009 werd begonnen met het aanleggen van een ijsbaan op Camping de Koekoek[6]. Dinsdag kon het water erop en gelukkig ging het gelijk vriezen, zodat met de kerst er al volop op geschaatst kon worden. Door heftige sneeuwval was de ijsbaan niet langer te gebruiken. Gelukkig kon de Zederik open (op maandag 4 januari 2010). Daar werd de sneeuw zorgvuldig en veelvuldig weggeschoven. Dankzij alle nieuwe attributen kon de baan in goede conditie gebracht worden.*
Er zijn weer allerlei wedstrijden georganiseerd: o.a. drie aan een stok op 7 januari, een kortebaan wedstrijd voor leden en inwoners op 8 januari met 21 deelnemers (1e Bart Streefkerk, 2e Rien Streefkerk, 3e Peter den Hartog), ringsteken op 12 januari, priksleeën, een marathonwedstrijd met 10 deelnemers, een toertocht met afstanden van 25, 40 en 50 km (zaterdag 9 januari). De drukbezochte zeven dorpentocht voor de schooljeugd tot 12 jaar (6 januari met 247 deelnemers).
Daarnaast organiseerde Jong Termei een ijshockey wedstrijd (zaterdag 9 januari). Doordat het veelvuldig bleef sneeuwen werd de ijsbaan op het laatst heel slecht te berijden, maar door de inzet van velen kon er toch heel lang geschaatst worden, wat bij de meeste ijsclubs in de omgeving niet lukte. Er was daardoor ook veel belangstelling van buiten af. De geplande activiteiten van 15 en 16 januari werden afgelast i.v.m. te veel water op het ijs. Van 12 t/m 16 februari was de baan nog 5 dagen open tijden een tweede ijsperiode.
Al met al weer een seizoen met een gouden randje, waarin we veel ijsplezier hebben beleefd. Niet ongenoemd mag blijven dat zeer velen buiten het bestuur om hebben meegewerkt om de ijsbaan in conditie te houden, We willen al deze vrijwilligers bedanken voor hun inzet."

Winter 2010/11: *"Ook dit jaar hebben we een strenge en koude winter gehad. Helaas heeft dat niet geleid tot het openstellen van de ijsbaan. Door de ruime sneeuwval was het niet verantwoord de baan te openen, ondanks dat er verwoede pogingen gedaan zijn om de baan zo schoon mogelijk te schuiven. Door al die sneeuw wordt de ijslaag niet dik genoeg en kan er niet met zoveel mensen op geschaatst.*
Wel is er nog een ijsbaan gelegd op camping de Koekoek in de hoop dat de jeugd hierop wel zouden kunnen schaatsen, maar ook dat is door de sneeuw, op een enkele dag na, bijna niet gelukt."

Winter 2011/12: *"Wat fijn dat we ook dit jaar weer konden genieten van een vorstperiode. Op 1 februari 2012 is voor het eerst het ijs gemeten en wel 5 cm voor het ijsclubhokje. Het weerbericht gaf aan dat er veel vorst op komst was. Op vrijdag 3 februari viel er veel sneeuw, dus de sneeuwruimploeg moest gelijk in actie komen. Dat was niet voor niets want na nog een nacht strenge vorst werd zaterdag 4 februari 2012 de ijsbaan geopend tot het einde van de baan. 's Zondags werd de baan uitgebreid door de Gandel schoon te vegen en bij de eendenkooi weer op de Zederik te komen en werd de baan afgemaakt tot aan de Nieuwe Zederik. Maandag 6 februari was het vrij schaatsen, waar veel gebruik van werd gemaakt en kon het bestuur zich opmaken voor diverse activiteiten.*
Dinsdag was er ringrijden met 33 deelnemers. Op woensdag was de dorpentocht voor de schoolkinderen. Dit werd door 208 deelnemende kinderen zeer enthousiast ontvangen. Donderdag en vrijdag waren er korte baan wedstrijden met 10 deelnemers (1e Bart Streefkerk, 2e Aart van Beuzekom, 3e Sjoerd van de Berg) en 3 aan een stok met acht teams van drie. Zondag was de grote klapper met de Toertocht met afstanden van 25 km (7 ronden[7]), 40 km (11 ronden), 50 km (14 ronden) en 75 km (21 ronden) met 207 deelnemers.
Zondag 12 februari was de ijsbaan voor het laatst open. We hebben een mooie 9-daagse ijsperiode gehad met een goede omzet van de koek en zopie. Al met al een ijsseizoen waar we met plezier op kunnen terugkijken. Met dank aan al de vrijwilligers die op verschillende manieren een handje hebben meegeholpen om alles in goede banen te leiden.
Dit was het laatste bericht over een geslaagd ijsseizoen. In januari 2013 was er nog een korte periode met ijs van voldoende dikte." *Op 23 januari is het ijsbaantje op de camping de Koekoek open gegaan. Vrijdag 25 januari wordt besloten dat de ijsbaan op de Zederik open kan, maar het is geen gezond ijs. Het is ijs met een laag sneeuw er tussen. Voor zaterdag werden er geen wedstrijden georganiseerd. Het was een dag met vrij veel sneeuw, maar voor de liefhebber een mooie schaatsdag. In de middag zette de dooi in en op zondag 27 januari leek het wel of het warmwater regende."*

Tijdens de winters 2013/14, 2014/15 en 2015/16 was er geen geschikt ijs. Het tot nu tot ijsvrije jaar 2016 is het jaar waarin het 135-jarig jubileum van 'Hollandia'

6 Tijdens de vergadering van 23 november 2007 was gesproken over het onderzoek naar een landijsbaan op de Koekoek.

7 De baan bleek langer dan gedacht Na 7 ronden was er al 29,3 km gereden. Volgende keer zal de baan aangepast worden.

wordt gevierd, herdacht. De ijsclub heeft 135 jaar lang een prominente plaats ingenomen in het maatschappelijk leven van Ameide en Tienhoven. Door hen zijn talloze activiteiten georganiseerd waaraan jong en oud, vrouwen en mannen veel plezier hebben beleefd. Dat er nog vele jaren mogen volgen, met af en toe een winter met schaatsijs, maar liefst toch een winter die niet al te 'ouderwets' is. Tot ziens op de Zederik.

▲ *Schaatsen op de Wiel met rechts Roel Plieger.*

De IJsclub 'Hollandia' vijftien voorzitters in 135 jaar.

1881-1883	Eduard Gerard Bartholomeus van Voorst van Beest
1883-1891	Jan Lambertus de Jongh Czn.
1891-1906	Cornelis de Jong Jzn.
1906-1911	Pieter Gerardus Johannes de Jong
1911-1925	Frank Arie Diepenhorst LHzn,
1925-1928	Abraham Jacob Cornelis Nugteren
1928-1938	Leonard de Jong PGJzn.
1938-1940	Hermanus Diepenhorst
1940-1945	Pieter. Koudstaal
1945-1947	Gerrit Hamoen
1947-1951	Johannes Jan Hendrik van Tuijl
1951-1996	Gerrit Streefkerk
1996-2009	Arnold van Holten
2009-2010	Arno van der Ham
2010-2016	Arjan van den Berg

De IJsclub 'De Uiterwaard' één voorzitter in 15 jaar.

1956-1981	Hendrik Rijneveld

▲ *Op de Zederik bij Sluis met drie geboren Sluizenaren: v.l.n.r. Dirk den Hartog, zijn neef Cors den Hartog en André Tukker. De foto is gemaakt in 1996.*

Bestuur IJsclub "Hollandia" in 2016

Staand, vlnr.: Theo den Otter, Henk van Dijk, Ad van der Ham, John den Hartog, Rien Haringsma, Gerrit Plieger, Leo van der Grijn
Zittend, vlnr.: Leo van Dijk, Arjan van den Berg, Arno van der Ham, Cees van Gelderen, Gijs Grotendorst, Jan de Bie.

Twee schilderijen van Andreas Schelfhout (1787 - 1870). Zij geven een indruk hoe het landschap er in de winter ook hier uit kon zien in de tijd dat IJsclub “Hollandia” werd opgericht.